SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba (SKS)

Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto le Kelo

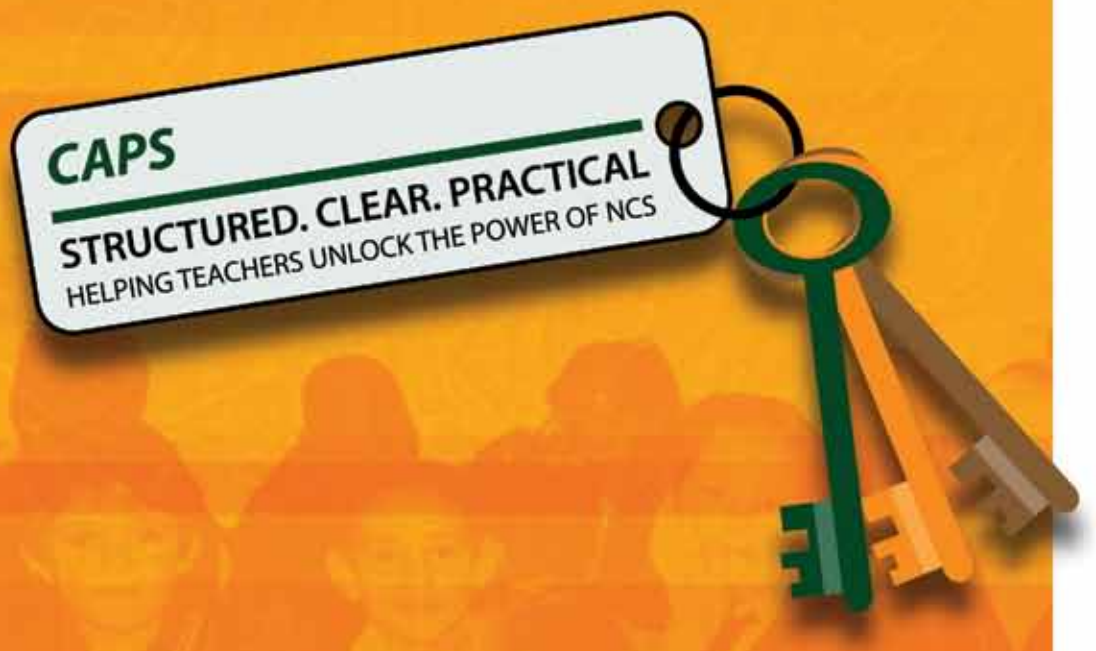

Sehlopa sa Gare
Mephato ya 4-6

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SETATAMENTE SA PHOLISI SA LENANEOTHUTO LE KELO MEPHATO YA 4-6

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI

DISCLAIMER

In view of the stringent time requirements encountered by the Department of Basic Education to effect the necessary editorial changes and layout to the Curriculum and Assessment Policy Statements and the supplementary policy documents, possible errors may occur in the said documents placed on the official departmental websites.

There may also be vernacular inconsistencies in the language documents at Home-, First and Second Additional Language levels which have been translated in the various African Languages. Please note that the content of the documents translated and versioned in the African Languages are correct as they are based on the English generic language documents at all three language levels to be implemented in all four school phases.

If any editorial, layout or vernacular inconsistencies are detected, the user is kindly requested to bring this to the attention of the Department of Basic Education.

E-mail: capslangcomments@dbe.gov.za or fax (012) 328 9828

Department of Basic Education
222 Struben Street
Private Bag X895
Pretoria 0001
South Africa
Tel: +27 12 357 3000
Fax: +27 12 323 0601

120 Plein Street Private Bag X9023
Cape Town 8000
South Africa
Tel: +27 21 465 1701
Fax: +27 21 461 8110
Website: http://www.education.gov.za

© 2011 Department of Basic Education

ISBN: 978-1-4315-0481-7

Design and Layout by: Ndabase Printing Solution

Printed by: Government Printing Works

FOREWORD BY THE MINISTER

Our national curriculum is the culmination of our efforts over a period of seventeen years to transform the curriculum bequeathed to us by apartheid. From the start of democracy we have built our curriculum on the values that inspired our Constitution (Act 108 of 1996). The Preamble to the Constitution states that the aims of the Constitution are to:

- heal the divisions of the past and establish a society based on democratic values, social justice and fundamental human rights;
- improve the quality of life of all citizens and free the potential of each person;
- lay the foundations for a democratic and open society in which government is based on the will of the people and every citizen is equally protected by law; and
- build a united and democratic South Africa able to take its rightful place as a sovereign state in the family of nations.

Education and the curriculum have an important role to play in realising these aims.

In 1997 we introduced outcomes-based education to overcome the curricular divisions of the past, but the experience of implementation prompted a review in 2000. This led to the first curriculum revision: the *Revised National Curriculum Statement Grades R-9* and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* (2002).

Ongoing implementation challenges resulted in another review in 2009 and we revised the *Revised National Curriculum Statement* (2002) and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* to produce this document.

From 2012 the two National Curriculum Statements, for *Grades R-9* and *Grades 10-12* respectively, are combined in a single document and will simply be known as the *National Curriculum Statement Grades R-12.* The *National Curriculum Statement for Grades R-12* builds on the previous curriculum but also updates it and aims to provide clearer specification of what is to be taught and learnt on a term-by-term basis.

The *National Curriculum Statement Grades R-12* represents a policy statement for learning and teaching in South African schools and comprises of the following:

(a) Curriculum and Assessment Policy Statements (CAPS) for all approved subjects listed in this document;

(b) *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12*; and

(c) *National Protocol for Assessment Grades R-12.*

MRS ANGIE MOTSHEKGA, MP
MINISTER OF BASIC EDUCATION

DITENG

KAROLO YA 1: MATSENO GO SETATAMENTE SA PHOLISI SA LENANEOTHUTO LE KELO 3

1.1 Boithekgo/bokamorago 3

1.2 Kakaretšo 3

1.3 Maikemišetšokakaretšo a lenaneothuto la afrika borwa 4

1.4 Kabo ya nako 6

1.4.1 Sehlopha sa motheo 6

1.4.2 Sehlopha sa gare 6

1.4.3 Sehlopha sa godimo 7

1.4.4 Mephato ya 10-12 7

KAROLO YA 2: TSEBAGATŠO YA LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI SEHLOPHENG SA GARE 8

2.1 Languages in the curriculum and assessment policy statement 8

2.1.1 Maemo a leleme 8

2.1.2 Mabokgni a polelo 11

2.1.3 Mekgwa ya go ruta polelo 15

2.2 Kabo ya nako 16

2.3 Ditlabakelo/metheriale wa go thekga go ruta le go ithuta 17

KAROLO YA 3: DITENG LE DIPEAKANYO TŠA GO RUTA TŠA MABOKGONI A POLELO 18

3.1 Kakaretšo ya mabokgoni, diteng le mekgwanakgwana 18

3.2 Phatlalatšo ya ditšweletšwa go kgabaganya mephato ya 4-6 25

3.3 Dipeakanyo ya go ruta 31

3.4 Diteng le dipeakanyo tša go ruta sepedi lelemetlaleletšo la bobedi 33

KAROLO YA 4: KELO KA GO SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI..... 88

4.1 Matseno..... 88

4.2 Kelo yeo e sego ya semmušo goba ya tšatši ka tšatši..... 89

4.3 Kelo ya semmušo..... 89

4.4. Lenaneo kelo..... 93

4.4.1 Kakaretšo ya dinyakwa..... 93

4.4.2 Ditlhahlobo..... 94

4.5 Go rekhota le go bega..... 94

4.6. Tekanyetšo ya kelo..... 95

4.7 Kakaretšo..... 95

TLHALOŠONTŠU..... 96

KAROLO YA 1: MATSENO GO SETATAMENTE SA PHOLISI SA LENANEOTHUTO LE KELO

1.1 BOITHEKGO

Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Mephato ya R-12 *(SKS)* se laetša pholisi ya lenaneothuto le kelo dikolong.

Go kaonafatša phethagatšo, Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba se ile sa fetošwa, gomme diphetogo tšeo di tla phethagatšwa ka Pherekgong 2012. Tokomane e tee ya botlalo ya Pholisi ya Lenaneothuto le Kelo, e hlametšwe thuto ye nngwe le ye nngwe go tšea sebaka sa Ditatamente tša Thuto, Ditšhupatsela tša Lenaneo la go ithuta le Ditšhupatsela tša Kelo ya Thuto ka go Mephato ya R-12.

1.2 KAKARETŠO

(a) Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya *R-12 (January 2012)* se emela setatamente sa pholisi ya go ithuta le go ruta dikolong tša Afrika Borwa gomme se hlamilwe ka tše di latelago:

(i) Ditatamente tša Pholisi ya Lenaneothuto le Kelo tša thuto ye nngwe le ye nngwe ye e dumeletšwego;

(ii) Tokomane ya pholisi, *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement sa Mephato ya R-12* le

(iii) Tokomane ya pholisi, *National Protocol for Assessment Grades R-12 (January 2012).*

(b) *Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 (January 2012) se tšea sebaka sa ditatamente tše pedi tša Kharikhulamo ya Setšhaba tšeo di šomišwago ga bjale, e lego:*

(i) *Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba se se Boeleditšwego sa Mephato ya R-9, Government Gazette No. 23406 of* 31 May 2002*,* le

(ii) *Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba Mephato ya 10-12, Government Gazettes, No. 25545 of 6 October 2003* and *No. 27594* of 17 May 2005

(c) Ditatamente tša lenaneothuto la setšhaba tše di akantšwego go temanatlaleletšo (b) (i) le (ii), di hlangwa ke ditokomane tša pholisi tše di latelago, tšeo di tla forohlwago ka tatelano ke Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 (January 2012) mo lebakeng la 2012-2014:

(i) Lekala la go ithuta/Ditatamente tša Thuto, Ditšhupatsela tša Lenaneo la go ithuta le Ditšhupatsela tša Kelo ya Thuto tša Mephato ya R-9 le Mephato ya 10-12;

(ii) Tokomane ya pholisi, *National Policy on assessment and qualifications for schools in the General Education and Training Band,* ye e kwalakwaditšwego ka go *Government Notice No. 124* go *Government Gazette No. 29626* of 12 February 2007;

(iii) Tokomane ya pholisi, the *National Senior Certificate: A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF)*, ye e kwalakwaditšwego ka go *Government Gazette No. 27819* of 20 July 2005;

(iv) Tokomane ya Pholisi, Phetošo ya tokomane ya pholisi, *National Senior Certificate*: *A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF),* mabapi le barutwana ba ditlhoko tše di kgethegilego, tše di phatlaladitšwego ka go *Government Gazette, No.29466* of 11 December 2006, e akareditšwe ka gare ga tokomane ya pholisi, pholisi ya Setšhaba ye e bolelago ka lenaneo le dinyakwa tša tlhatlošo tša Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12; le

(v) Tokomane ya Pholisi, Phetošo ya tokomane ya pholisi, *National Senior Certificate*: *A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF),* mabapi le *the National Protocol for Assessment (Mephato ya R-12)*, ye e kwalakwaditšwego ka go *Government Notice No.1267 go Government Gazette No. 29467* of 11 December 2006.

(d) Tokomane ya pholisi, *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R -12,* le dikarolo tša Pholisi ya Lenaneothuto le Kelo bjalo ka ge di lemogwa ka Dikgaolong tša 2, 3 le 4 tša tokomane ye, di bopa ditlwaelo le maemo a godimo a *Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba ya Mephato ya R-12;* Ka fao, mabapi le *karolo ya 6A ya South African Schools Act, 1996 (Act No. 84 of 1996,)* e tla hlamela Tona ya Kgoro ya Thuto ya Motheo, motheo go laetša bonyane bja dipoelo le maemo, gammogo le ditshepetšo le ditsela tša go ela bokgoni bja morutwana tše di tla swanelago dikolo tša mmušo le tša go ikema ka botšona.

1.3 MAIKEMIŠETŠOKAKARETŠO A LENANEOTHUTO LA AFRIKA BORWA

(a) Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 se fa tlhalošo ya tsebo, mabokgoni le meetlo yeo e swanetšego go rutwa mo dikolong tša Afrika Borwa. Lenaneothuto le, le ikemišeditše go netefatša go re barutwana ba humana le go šomiša tsebo le mabokgoni ka tsela yeo e kwešišegago mo maphelong a bona. Ka go realo, lenaneothuto le hlatloša tsebo ka dikamano tša tikologo ya selegae, mola le šeditše kamego ya ditaelo tša boditšhaba.

(b) Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 se ikemišeditše go tšweletša merero ya:

- ya hlama barutwana, go sa šetšwe maemo a ekonomi malapeng a gabobona, morafe, bong, go itekanela mmeleng goba bokgoni, ka tsebo, mabokgoni le meetlo ya go tšweletša boitshepo le go tšea karolo ga maleba mo setšhabeng bjalo ka badudi ba naga ye e lokologilego;
- go bula menyako ya thuto ya maemo a godimo;
- go kgonagatša diphetogo tša barutwana go tšwa go dihlongwa tša thuto go ya go lefase la mešomo; le
- go fa bengmešomo profaele ye e lekanego ya bokgoni bja morutwana.

(c) Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 se theilwe godimo ga metheo ye e latelago:

- Phetošo ya leago: go netefatša gore go se lekalekane ga maemo a thuto ya maloba go a lokišwa, le gore makala ka moka a badudi a hwetša dibaka tša go lekana tša go ithuta;
- Go ithuta ka mafolofolo le ka tsinkelo: go hlohleletša go ithuta ka mafolofolo le ka tsinkelo, go phala go re ba ithuta ka go swara ka hlogo le go se tsinkele dinnete tše di filwego;
- Tsebo ya maemo a godimo le mabokgoni a maemo a godimo: tsebo le mabokgoni a bonyane bja go lekanela ao a swanetšego go fihlelelwa mphatong wo mongwe le wo mongwe, a laeditšwe le go thewa godimo, maemo a phihlelelo dithutong ka moka;

- Kgatelopele: diteng le dikamano tša mphato wo mongwe le wo mongwe di laetša kgatelopele go tloga go tše bonolo go ya go tša go raragana;
- Ditokelo tša botho, boakaretši, toka ya tikologo le leago: go tsentšha metheo le ditlwaetšo tša toka ya leago le ya tikologo le ditokelo tša botho bjalo ka ge di hlalošitšwe ka go Molaotheo wa Repabliki ya Afrika Borwa. Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 se šetša ditaba tša go fapana go swana le bodiidi, go se lekalekane, morafe, bong, leleme, bogolo, go se itekanele le mabaka a mangwe;
- Go bona mohola wa dithulaganyo tša tsebo ya setšo: go amogela le go dumela gore naga ye e na le histori ye e humilego le bohwa tšeo e lego diabi tše bohlokwa kgodišong ya meetlo ye e tšwelelago go molaotheo; le
- Kamogelego, boleng le bokgoni: go aba thuto ye e bapetšegago le ya dinaga tše dingwe, go ya ka boleng, bophara le botebo.

(d) Setatamente sa Kharikhulamo ya Setšhaba sa Mephato ya R-12 se ikemišeditše go tšweletša barutwana ba go kgona go:

- lemoga le go rarolla mathata le go tšea diphetho ka go nagana ka tsinkelo le boitlhamelo bjo bo tseneletšego;
- šoma ka bokgwari ba le noši gammogo le ba bangwe bjalo ka maloko a sehlopha;
- rulaganya le go kgona go itaola mešongwaneng ya bona ka maikarabelo le ka bokgwari;
- kgoboketša, sekaseka, rulaganya le go lekola tshedimošo ka tsinkelo;
- kgokagana ka bokgwari le ba bangwe ka go diriša diswantšho tša go bonwa, dikai le/goba mabokgoni a polelo mo mekgweng ya go fapafapana;
- diriša saense le theknolotši ka bokgwari le ka tsinkelo ba bontšha maikarabelo mabapi le tikologo le maphelo a ba bangwe; le
- laetša kwešišo ya lefase bjalo ka sehlaga sa dithulaganyo tša go nyalelana ka go lemoga gore dikamano tša tharollo ya mathata ga di tšwelele di le ka botšona fela.

(e) Boakaretši bo swanetše go ba kgwekgwe ya thulaganyo, peakanyo le go ruta ga sekolo se sengwe le se sengwe. Se se ka phethagala ge fela barutiši ba na le kwešišo ya maleba ya go lemoga le go fediša mapheko a go ithuta, le go beakanyetša go se swane.

Senotlelo go laola boakaretši ke go netefatša gore mapheko a a lemogwa le go elwa šedi ke mafapa a thekgo kamoka a maleba tikologong ya sekolo; go akaretša barutiši, Dihlopha tša Thekgo tša Selete, Dihlopha tša thekgo ya Dihlongwa; batswadi le Dikolo tše di Kgethegilego bjalo ka Disenthara tša Methopo. Go fediša mapheko a go ithuta ka phapošing, barutiši ba swanetše go šomiša mekgwanakgwana ye e fapanego ya mananeothuto bjalo ka yeo e akareditšwego ka go Department of Basic Education's Guidelines for inclusive Teaching and Learning (2010).

1.4 KABO YA NAKO

1.4.1 Sehlopha sa Motheo

(a) Taetšo ya nako ya go ruta ye e abetšwego dithuto tša Sehlopha sa Motheo ke ye e latelago:

THUTO	MPHATO WA R (DIIRI)	MEPHATO YA 1-2 (DIIRI)	MPHATO WA 3 (DIIRI)
Leleme la Gae	10	7/8	7/8
Lelemetlaleletšo la Pele		2/3	3/4
Mmetse	7	7	7
Mabokgoni a Bophelo	**6**	**6**	**7**
• Tsebo ya go Thoma	(1)	(1)	(2)
• Bokgabo bja Boitlhamelo	(2)	(2)	(2)
• Thutatšhidullammele	(2)	(2)	(2)
• Thutaphelo	(1)	(1)	(1)
PALOMOKA	**23**	**23**	**25**

(b) Taetšo ya nako ya go ruta ya Mephato ya R, 1 le 2 ke diiri tše 23, go Mphato wa 3 ke diiri tše 25.

(c) Nako ye e abetšwego thuto ya Maleme go Mephato ya R-2 ke diiri tše 10 mola Mphato wa 3 o abetšwe diiri tše 11. Leleme la Gae le abetšwe bontši bja diiri tše 8 le bonyane bja diiri tše 7, mola Lelemetlaleletšo le abetšwe bonyane bja diiri tše 2 le bontši bja diiri tše 3 go Mephato ya 1-2. Go Mphato wa 3 le bontši bja diiri tše 8 le bonyane bja diiri tše 7 bo abetšwe Leleme la Gae gomme bonyane bja diiri tše 3 bontši bja diiri tše 4 bo abetšwe Lelemetlaleletšo la Pele.

(d) Go thuto ya Mabokgoni a Bophelo, Tsebo ya go Thoma e abetšwe iri ye 1 ka go Mephato ya R - 2 le diiri tše 2 go ya le ka fao go laeditšwego ka diiri ka mašakaneng go Mphato wa 3.

1.4.2 Sehlopha sa Gare

(a) Taetšo ya nako ya go ruta ye e abetšwego dithuto tša Sehlopha sa Gare ke ye e latelago:

THUTO	DIIRI
Leleme la Gae	6
Lelemetlaleletšo la Pele	5
Mmetse	6
Saense le Theknolotši	3, 5
Disaense tša Leago	3
Mabokgoni a Bophelo	4
• Bokgabo bja Boitlhamelo	(1, 5)
• Thutatšhidullammele	(1)
• Thutaphelo	(1, 5)
PALOMOKA	**27, 5**

1.4.3 Sehlopha sa Godimo

(a) Taetšo ya nako ya go ruta ye e abetšwego dithuto tša Sehlopha sa Godimo ke ye e latelago:

THUTO	DIIRI
Leleme la Gae	5
Lelemetlaleletšo la Pele	4
Mmetse	4, 5
Saense	3
Disaense tša Leago	3
Theknolotši	2
Disaense tša Ekonomi le Taolo	2
Tsebišo ya Bophelo	2
Bokgabo bja Boitlhamelo	2
PALOMOKA	**27, 5**

1.4.4 Mephato ya 10-12

(a) Taetšo ya nako ya go ruta ye e abetšwego dithuto tša Mephato ya 10-12 ke ye e latelago:

THUTO	KABO YA NAKO KA BEKE (DIIRI)
Leleme la Gae	**4.5**
Lelemetlaleletšo la Pele	**4.5**
Mmetse	**4.5**
Tsebišo ya Bophelo	**2**
Bonyane bja dithuto tše dingwe le tše dingwe tše tharo bjo bo kgethilwego go tšwa go **Sehlopha sa B** Semamatletšwa B, Dinkatlapana B1-B8 tša tokomane ya pholisi, *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12*, go ya le ka tšweletšo ye e laeditšwego go temana ya 28 ya tokomane ya pholisi yeo.	**12 (diiri tše 3x4)**
PALOMOKA	**27, 5**

Nako ye e abilwego ka beke e ka dirišetšwa fela bonyane dinyakwa tša dithuto tša SKS bjalo ka ge di laeditšwe ka godimo, gomme e ka no se šomišetšwe dithuto tše dingwe le tše dingwe tša tlaleletšo tšeo di okeditšwego go lenaneo la bonyane bja dithuto. Ge morutwana a rata go ingwadišetša dithuto tše dingwe, nako ya go ruta dithuto tšeo e swanetše go oketšwa..

KAROLO YA 2: TSEBAGATŠO YA LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI SEHLOPHENG SA GARE

2.1 MALEME GO SETATAMENTE SA POLICY SA LENANEOTHUTO LE KELOKELO

Leleme ke sedirišwa sa go hlohla monagano le kgokagano. Gape ke tsela yeo ka yona batho ba abelanago setšo le bokgabo go kwešiša lefase leo ba phelago go lona bokaone. Go ithuta go šomiša leleme ka nepagalo go kgontšha barutwana go nagana le go ikgobokeletša tsebo, go itlhaloša, go tšweletša maikutlo le dikgopolo, go kgokagana le ba bangwe le go laola maphelo a bona mo lefaseng. Go fa barutwana diswantšho le dikgopolo tše di šišitšego, tša go tia tše maatla tše di ka dirago gore lefase la bona le bonagale botse gape le be kaone go feta ka fao le lego ka gona. Polelo e kgona go hlama le go hlatholla go fapafapana ga merafe le tswalano ya leago, gape ke ka polelo ge ditlhamego tša mohuta wo di kgona go nolofatšwa, go katološwa le go thumeletšwa.

2.1.1 Maemo a Leleme

Go ithuta leleme Mephatong ya Sehlopha sa Gare go akaretša maleme a semmušo a Afrika Borwa ka moka, e lego, Afrikaans, English, isiNdebele, isiXhosa, isiZulu, Sepedi, Sesotho, Setswana, Siswati, Tshivenda, Xitsonga le maleme ao e sego a semmušo bjalo ka SeArabo, Sefora, Sejeremane, Segujarati, Seheberu, Sehindi, Sentlareana, Selathini, Segerika sa sebjalebjale, Sepotokisi, Sepanishe, Setamili, Setelugu, Seurdu. Maleme ka moka a semmušo a ka rutwa maemong a go ba Leleme la Gae, Lelemetlaleletšo la Pele goba Lelemetlaleletšo la Bobedi. Maleme ka moka ao e sego a semmušo a rutwa maemong a Lelemetlaleletšo la Bobedi. ge fela maleme a a hlabollotšwe.

Leleme la Gae ke leleme la mathomo leo barutwana ba rutwago lona le go le tseba pele. Le ge go le bjalo, dikolo tše ntši tša Afrika Borwa ga di rute maleme a gae a barutwana ba bangwe, di no ba le leleme le tee goba a mabedi ao a rutwago maemong a Leleme la Gae. Ka lebaka leo, maina a, Leleme la Gae le Lelemetlaleletšo la Pele a hlaloša maemo a bokgoni ao leleme le rutwago ka ona, e sego leleme la letswele (Gae) goba leo le ithutilwego (go swana le malemetlaleletšo). Mo sebakeng sa merero ya pholisi ye, tšhupetšo ye nngwe le ye nngwe ya Leleme la Gae e swanetše go kwešišwa e šupa maemo a go bolela leleme ka thelelo e sego leleme ka bolona.

Maemo a Leleme la Gae a neela barutwana ka bokgoni bjo bo tseneletšego bja polelo bjo bo laetšago mabokgoni a kgokagano ya motheo le ba bangwe, ao a lego bohlokwa go tša leago le mabokgoni a thutokwešišo, ao a ba thušago go ithuta go kgabaganya lenaneothuto. Go maemo a a leleme, kgatelelo e beilwe go go ruta mabokgoni a go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala. Maemo a, a fa barutwana bokgoni bja dingwalo, bokgabo le boikgopolelo bjoo bo tla ba kgontšhago go hlama, go gopola le go matlafatša kwešišo ya bona ya lefase leo ba dulago go lona. Mo maemong a a polelo, go gatelelwa go rutwa mabokgoni a go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala. Le ge go le bjalo, tiišetšo le kabo ya meputso ya Go theeletša le Go bolela go thoma Mphatong wa 7 go ya godimo e ka fase ga ya mabokgoni a Go bala le Go ngwala.

Maemo a Lelemetlalelešo la Pele a gopolela gore ga se gore barutwana ba na le tsebo ya leleme leo ge ba fihla sekolong. Nepišo mo mengwageng ya mathomo ya sekolo e lebišitšwe go tšwetšopele ya bokgoni bja barutwana bja go kwešiša le go bolela polelo-mabokgoni a motheo a go kgokagana le ba bangwe. Mo Mephatong ya 2 le 3, barutwana ba thoma go aga tsebotlhaka/litheresi godimo ga motheo wa bomolomo/orale. Ba kgona go šomiša mabokgoni a tsebotlhaka/litheresi a ba šetšego ba ithutile ona ka Leleme la Gae la bona.

Go sehlopha sa Gare le sa Godimo, barutwana ba tšwela pele go kaonafatša mabokgoni a bona a go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala. Mo maemong a barutwana ba bantši ba ithuta ka tšhomišo ya Lelemetlaleletšo la Pele la bona, Sepedi (Sesotho sa Leboa) gomme ba swanetše go utollelwa lona kudu. Kgatelelo ye kgolo e fiwa go ithuta Lelemetlaleletšo la Pele go kgona go gopola le go fahlela. Se se tšwetšapele mabokgoni a thutokwešišo, ao ba a

hlokago go ithuta Sepedi (Sesotho sa Leboa). Ba tsenelela kudu go ditšweletšwa tša dingwalo gomme ba thoma go tšwetšapele bokgoni bja bokgabo le boikgopolelo ka Lelemetlaleletšo la bona.

Ka nako yeo barutwana ba fihla go Sehlopha sa Godimo, ba swanetše go ba le bokgoni bja go bolela Lelemetlaleletšo la Pele, go ya le ka mabokgoni a motheo a go kgokagana le ba bangwe le mabokgoni a thutokwešišo ao a ba thušago go ithuta. Le ge go le bjalo, bonnete ke go re barutwana ba bantši go fihla gabjale ga ba kgone go kgokagana gabotse ka Lelemetlaleletšo la Pele. Tlhohlo go Sehlopha sa Gare, ke go fa barutwana thekgo, mola ka lehlakoreng le lengwe ba swanetše go fiwa lenaneothuto leo le ba kgontšhago go fihlelela maemo a a nyakegago a Mephato ye e latelago. Maemo a, a swanetše go ba ka tsela yeo barutwana ba ka kgonago go šomiša Lelemetlaleletšo la Pele la bona ka bokgoni bja godimo, go ba beakanyetša thuto ya tlaleletšo goba ya ka Godimo goba lefase la mošomo.

Ka Lelemetlaleletšo la Bobedi go tšewa gore barutwana ga se gore barutwana ba šetše ba na le tsebo ya polelo ye ge ba fihla sekolong.Tsepelelo godimo ga Lelemetlaleletšo a Bobedi ke go tšwetša pele bokgoni bja morutwana bja go kwešiša le go bolela polelo ye –mabokgoni a motheo a dikgokagano le ba bangwe. Gape ba diriša mabokgoni a go bomolomo le go ngwala ao ba šetšego ba ithutile ona Lelemeng la Gae le go Lelemetlaleletšo la Pele

Mephatong ya 7 - 9, barutwana ba tla tšwela pele le go matlafatša Go theeletša le Go Bolela ga bona mola ba bile ba tšwetša pele mabokgoni a bona a go Go bala le Go ngwala.

Nakong ya ge ba fihla go Mphato wa 7, ba swanetše go thoma go kgokagana ka Lelemetlaleletšo la bona la Bobedi maemong a dikgokaganong le ba bangwe le go tša selegae. Le ge go le bjalo, nnete ke gore lebakeng le, bontši bja barutwana bo na bo sešo bja kgona go kgokakana gabotse ka Lelemetlaleletšo. Ka go realo, tlhohlo ye kgolo ya Mephato ya 4-6, ke go fa barutwana ba thekgo mola ka lehlakoreng le lengwe e le go ba fa kharikhulamo ye e ba kgontšhago go go fihlelela maemo a a nyakegago mephatong ya ka pele. Maemo a, a swanetše go ba ka tsela ye e lego gore a kgontšha barutwana go diriša leleme la bona la tlaleletšo maemong a bokgoni e le go ba lokišetša thuto ya pele goba ya godimo goba lefase la mošomo.

2.1.1.1 Dinepo thwii tša go ithuta Malemetlaleletšo a Bobedi

Go ithuta Lelemetlaleletšo la Bobedi go swanetše go kgontšha barutwana go:

- ikhweletša mabokgoni a polelo ao a nyakegago go kgokaganeng ka nepagalo ka leleme leo le nepišitšwego maemong a motheo;
- theeletša, bolela, bala/bogela le go ngwala polelo ka boitshepo bjo bo golago le boipshino.Mabokgoni a le maitshwaro di bopa motheo wa go ithuta go ya go ile;
- itlhlagiša ka bomolomo le ka go ngwala le go tšweletša maikutlo gore ba tle ba ikwe ba kgotsofetše ka polelo ya bona;
- diriša polelo le boikgopolelo bja bona ka go tseba kutšwanyana ka seo ba lego sona, ditšo tše di fapanego le lefase leo le ba dukologilego.Se se tlo ba kgontšha go hlagiša maitemogelo a bona ga ešita le tšeo ba di utollotšego/hweditšego mabapi le lefase ka go bolela/bomolomo le ka go ngwala.
- diriša polelo go fihlelela le go kgonagatša kgokagano mabakeng a mangwe. Litheresi ya tshedimošo ke mabokgoni a bohlokwa mo ‘mehleng yeno ya tsebo’ ka ge e bopa motheo wa go ithuta go ya go ile;
- diriša polelo bjalo ka mokgwa wa go tšweletša tshedimošo ka direrwa tše di tlwaelegilego; go mekamekana le molokoloko wa ditšweletšwa tša tlwaelo, le go bala ditšweletšwa gore ba ipshine, le go hwetša tshedimošo ya motheo le go kgokagana.

2.1.1.2 Go ruta Lelemetlaleletšo la Bobedi

Gore o tle o ithute Lelemetlaleletšo gabotse, motho o swanetše go ikamanya le baboledi ba polelo ye ka mo go kgonegago gore a bope bokgoni bja thutamaleme le bokgoni bja motheo bja go boledišana. Ka go realo, barutiši ba swanetše go kgonthišiša gore barutwana ba theeletša le go le go bala Lelelmetlaleletšo ka nako yeo le e abetšwego go ya ka merero ye fapafapanego.Barutwana ba nyaka go fiwa dibaka tša go theeletša Lelemetlaleletšo go hwetša tshedimošo le tlhaologanyo (mohl. poledišano) le go ipshina (mohl. koša). Se bohlokwahlokwa le go fetiša, ke gore ba nyaka go fiwa dibaka tša go bala le go bogela Lelemetlaleletšo go hwetša tshedimošo (mohl. ditaelo mabapi le go apea nama), boipshino (mohl. kanegelwana). Dinyakišišo di laetša gore tsela ye kaone ya go tšwetša pele tlotlontšu ye e phatlaletšego ke ka go bala ditšweletšwa tša maleba.Go bohlokwsa kudu gore ditšweletšwa tša bomolomo, tša go ngwalwa le tša go theeletšwa di be maemong a maleba go lekanela barutwana. Ge e le gore ditšweletšwa di bothata kudu, barutwana ba tlo nolega moko ka fao ba se ithute selo; ge e le gore di boleta kudu , le gona ba ka se be ditlhohlo ka fao ga go e le seo se ba tšwelago mohola ka sona. Tema ye bohlokwa ya morutiši wa polelo ke go bapetša maemo a sengwalwa le maemo a barutwana. Go kgabaganya le Sehlopha sa Gare barutwana ba swanetše go ba ba theeletša le go bala ditšweletšwa tšeo di sepelelanago le mabokgoni a bona a polelo ao a tšwelago pele.

Gape barutwana ba swanetše go diriša Lelemetlaleletšo la bona gantšintši ge go kgonega. Ba nyaka go fiwa dibaka tša go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala gannyane ka Lelemetlaleletšo mabakeng a go amana le ba bangwe(mohl. poledišanong), go tšwetša pele boitlhamelo bja bona(mohl. ka go diragatša dikoša le go diragatša ka kakaretšo bj.bj) , go tšwetša pele mabokgoni a dikgokagano(mohl. go hlagiša kgopolo, go kopana le batho le go dumediša)

Barutwana ba swanetše go kwešiša nepo ya gore ke ka lebaka la eng ba swanetšet go bolela. Go kgabaganya le Sehlopha sa Gare, barutwana ba swanetše go ba ba dira mešongwana ya bomolomo yeo e lego maleba le mabokgoni a bona a polelo ao a sa tšwelago pele. Go bohlokwa gore barutwana Go bohlokwa gore barutwana ba laetšwe mo ba fošitšego nako le nako ge ba dira bomolomo gore ba tsebe fao ba swanetšego go kaonafatša gona le gona bjang. Karolo ye bohlokwa ya morutiši wa polelo, ke go fa dipoelo tša maemo a godimo, gomme se ke sona motheo o mobotse wa kelo ya maleba .

Barutwana ba swanetše go tseba dintlhatheo tša polelo: popopolelo, tlotlontšu, mopeleto le maswaodikga. Ka kakaretšo, barutiši ba tlo šomana le dintlha tše tša polelo go ya ka dikamano. Go fa mohlala, ba ka dira gore barutwana ba lemoge sebopego le diponagalo tšeo di dirišitšwego ge go fiwa ditaetšo(ditaelo di a šomišwa. Go sa na le sebaka sa go ruta thwii dintlhatheo le go di phethagatša ka go di diragatša

Ge go dirwa boitokišetšo bja dibeke tše pedi, barutši ba swanelwa ke go logaganya mabokgoni a polelo mmogo le dintlhatheo tša polelo.Ba swanetše go kgetha mohuta wa setšweletšwa le sererwa/morero ye e tla ba thabišago; ge barutwana ba se na mafolofolo le go hloka tlhohleletšo ba tlo ithuta ka gonnyane. Go fa mohlala, sererwa ka dikafoko/mafoko e ka ba “Sekolo sa gešo. Barutiši ba ka tsebagatša sererwa se ka go theeletša le goba go bala e le go aga tsebo ya polelo le tlotlontšu yeo e nyakegago ge go bolelwa.Go fa mohlala, barutwana ba ka bala setšweletšwa se sekopana seo se tšweletšago tlotlontšu le dibopego tša polelo.Ge barutwana ba šetše ba tlwaetše polelo ye e amanago le sererwa, gona ba ka ngwala sekafoko/lefoko. Se se ka ba fa sebaka se sekaone sa go šoma ka polelo. Morutiši a ka ba fa dipoelo ge ba dutše ba dira ba dira modiro wo le go o laola gomme ka go realo a ba fa mošongwana wa kelo mafelelong.

Mephatong ya 4 – 6, go bohlokwa gore:

- Go be le tsepelelo nye e tiilego go Go theeletšeng le Go bolelelng
- Go be le thekgo ye e tšwelago pele go aga tlotlontšu, tlhamo ya mafoko le ditemana le popopolelo go ya ka dikamano.
- Barutwana ba šome ka ditšweletšwa tše di fapafapanego, go akaretšwa le ditšweletšwa tša go bonwa. Ditšweletšwa e di oketšega ka go ba bothata ge ba dutše ba tšwela pele le mephato ya bona.

2.1.2 Mabokgni a polelo

Lenaneothuto la Lelemetlaleletšo la Pele le beakantšwe go ya ka mabokgoni a a latelago:

1	Go theeletša le Go bolela
2	Go bala le go bogela
3	Go ngwala le go hlagiša
4	Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo

Go theeletša le go bolela

Go theeletša le go bolela go bohlokwa ge go ithutwa dithuto ka moka. Ka Go theeletša le Go bolela go go nepagetšego, barutwana ba kgoboketša le go šogašoga tshedimošo, ba aga tsebo, ba rarolla mathata, le go hlatholla dikgopolo le dikakanyo tša bona. Mephatong ya 4-6, barutwana ba Lelemetlaleletšo la Bobedi ba tlo diriša mabokgoni a go Theeletša le go Bolela go ba kgontšha go kgokagana legating la motheo.

Mo Sehlopheng se, polelo ya barutwana ya go bolelwa e sa nyaka go godišwa (ke go re, go diragatšwa le go thekgwa, mohlala, ka tlotlontšu le diforeimi tša go thoma mafoko). Morutiši o swanetše go netefatša gore barutwana ka moka ba fiwa dibaka tša go bolela ka Sepedi (Sesotho sa Leboa). Ka go re, barutwana ba tla gatela pele ka lebelo la go fetafetana, morutiši o swanetše go beakanya dibaka tša go tšea karolo go go bolela (mohlala, dipotšišo tše a di botšišago) go maemo a ngwana ka botee. Ge bana ba gatela pele go Mephato, morutiši o swanetše go letela go re bana ba bolele go fetišiša gomme tšeo ba di bolelago di swanetše go ba tše teletšana.

Nako ya gago ya go ruta e swanetše go akaretša boitlwaetšo bja ka mehla bja mešongwana ye mekopana ya Go theeletša le Go bolela, gammogo le mešongwana ya nepišo ye meteletšana yeo e phatlaladitšwego go kgabaganya beke ka moka.

Mephatong ya 4-6, barutiši ba swanetše go tšibogela go theeletša bjalo ka mošongwana wa magato a mararo:

- **Pele ga go theeletša:** Se se lokišetša barutwana go theeletša setšweletšwa sa bomolomo ka Lelemetlaleletšo la bona.Go fa mohlala, morutiši a ka diriša setšweletšwa sa go bonwa gomme a botšiša pele potšišo ya kakaretšo ya go nepišase se itšego, yeo barutwana ba swanetšego go e araba morago ga go theeletša setšweletšwa la mathomothomo
- **Nakong ya go theeletša:** Ke setlwaedi se sebotse gore morutiši a bale setšweletšwasa go theeletšwa (goba papadi) makga a mmalwa le go botšiša dipotšišo tše di fapafapanego nakong ye nngwe le ye nngwe. Go a thuša go tloga go dipotšišo tšeo di thušago barutwana go kwešiša tlhalošo ya kakaretšo ya sengwalwa, go ya go dipotšišo tše di nepišitšego thwii tšeo di nyakago kwešišo ye e tseneletšego ya setšweletšwa.Ka go dira se, morutiši o thuša barutwana go thoma go lemoga mekgwanakgwana ya go theeletša**.**

- **Morago ga go theeletša**: Barutwana ba araba dipotšišo tše dingwe go tšwela pele, sekaseka dinoutse, diriša tshedimošo(mohl. go lepola seswantšho)

Go bolela go hlaga nako ye nngwe le ye nngwe ka phapošing, go fa mohlala, ge go šongwa ka sehlopha.Barutwana le bona ba nyaka go fiwa sebaka sa go itlwaetša mohuta wa dipoledišano tša go se beakanywe tšeo o ka no go se di hwetše ka phapošing.Barutiši ba swanetše go fa ditaelo ge go hlagišwa polelo ya go beakanywa, go fa mohlala, polelong ya go itokišetšwa, go balela godimo bj.bj

Gantši se e ba tshepetšo ya magato a mabedi:

- Boitokišetšo le peakanyo ya dikgopolo le tshedimošo
- Go itlwaetša le go hlagiša: go laetša temogo ya batheeletši/babogedi le dikamano; tšhomišo ya malebaa le ya go nepagala ya Dibopego tša polelo le Melawana; tshepedišo ya go kwagala; tirišo ya maleba ya dithekniki tša madiri le tšeo e sego tša madiri, bj.bj.

Go Bala le go Bogela

Mabokgoni a Go bala le Go bogela ke motheo wa katlego ya go ithuta go kgabaganya lenaneothuto, ga ešita le go kgatha tema ga setšhaba ka botlalo, lefaseng la mošomo le dikamano tša lefase.Barutwana ba tšwetša pele mabokgoni a go bala le go bogela ka go diriša molokoloko wa ditšweletšwa tše di tlwaelegilego, go akaretšwa ditšweletšwa tša go bonwa, go hwetša tshedimošo.

Šomiša go bala ka go abelana mathomong a Mphato wa 4 ge go nyakega go hlahla barutwana go tsena sehlopheng se. Mokgwa wo o ka dirišwa nako le nako go ge e le gore dipukukgakollo tša sehlopha se di a hwetšagala.Se se ka fetolwafetolwa le kanegelo . Ge e le gore dipuku ga di gona, diriša ditšweletšwa go tšwa go dipukukgakollo goba dipadišo.Diriša mekgwa ye bjalo ka Go Bala le phapoši goba Go Balela phapoši ka moka.

Šomiša mekgwa ya go bala ka dihlopha tša go bala ka tlhahlo le go ipalela le ka bobedi ka bobedi gomme gannyane gannyane o dira go re barutwana ba ipalele ka go ikemela goba ka noši. Go ipalela go go laeditšwego mananeong a go ruta go swanetše go aparetšwa ka gare ga nako ye e beetšwego go bala. Hlohloletša barutwana go bala ipalela ka noši ka nako yeo ba sa šomego selo.

O tla swanelwa ke go beakanya mešongwana ya tekatlhaologanyo go netefatša gore barutwana ba kwešiša seo ba se balago.

Magato a go bala

Magato a go bala a beakantšwe ka pele ga go bala, ka nako ya go bala le morago ga go bala. Mešongwana yeo barutwana ba tsenelelago go yona e ka akaretšwa ka tsela ye e latelago:

Pele ga go bala:

- Tsošološa kamano le tsebo ya pele.
- Lebelela mothopo, mongwadi, letšatšikgwedi la kgatišo le mohuta wa setšweletšwa
- Lekolalekola temana ya mathomo ya karolo le go akanya se se ka letelwago

Ka nako ya go bala:

- Ema gannyane ge o bala go lekola kwešišo ya gago le go dira go re dikgopolo di nopelele ka gare ga kgopolo ya gago.
- Šomiša dikamano go tšweletša kwešišo ya mantšu ao a sa tsebjego ka mo go ka kgonegago; mo go sa kgonegego šomiša pukuntšu.
- Hlama seswantšhokgopolo sa seo o balago ka sona.
- Tšwelapele go bala le ge o sa kwešiše seripa se o se balago mo goba mola.
- Bala karolo gape ge o tloga o sa kwešiše seo o se balago. Bala gape karolo ge o se o e kwesiše le gatee. Balela dikarolo tše di hlakahlakanego godimo, ka go nanya.
- Botšiša yo mongwe go re a go hlalošetše karolo ye bothata.
- Tlaleletša ka meputso ya go bala gomme o hlatholle dintlha tše bohlokwa.
- Gopodišiša ka seo o se badilego.

Ka morago ga go bala:

- Gopola ka tshedimošo ye e itšego, beakanya dikgopolokgolo le dintlha tše nyane tša go thekga.
- Tšea sephetho.
- Ngwala kakaretšo go go thuša go hlaloša le go gopola dintlhakgolo.
- Nagana o be o ngwale dipotšišo tše mpsha tšeo o nago le tšona ka sererwa.
- Gopola gape o ngwale dipotšišo tše diswa tšeo o nago le tšona ka sererwa.
- Ipotšiše ge e ba o fihleletše morero.
- Kwešišo – tiišetša kwešišo ya gago ya setšweletšwa.
- Hlahloba- ge e ba setšweletšwa se tšea lehlakore, nepagetše, le go re ke sa boleng bja nnete.
- Katološa kgopolo ya gago- šomiša dikgopolo tšeo o di bonego ka gare ga setšweletšwa.

Go ngwala le go hlagiša

Go ngwala ke sešomišwa se bohlokwa sa kgokagano seo se kgontšhago barutwana go hlama le go tšweletša dikgopolo tša bona ka kgohlano. Go itlwaetša go ngwala go go dirwago kgafetšakgafetša go kgabaganya dikamano tša go fapafapana, mešomo le dithuto go kgontšha barutwana go kgokagana ka boitlhamo le tirišo. Go ngwala go go hlatlamantšwego gabotse ka tšhomišo ya diforeimi tša go ngwala, go tšweletša bangwadi ba go ba le bokgoni, ba hlwaahlwa bao ba tla kgonago go šomiša mabokgoni a bona go tšwetšapele le go **hlagiša** ditšweletšwa tša go ngwalwa tša maleba, tša go bonwa le tša mahlakorentši a mediya mo mabakeng a go fapana. Go Sehlopha sa Gare**, barutwana ba Lelemetlaleletšo la Pele** ba tla hloka thekgo le tlhahlo ye e tseneletšego go tšwetšapele mabokgoni a go swarelela go setšweletšwa sa go ngwalwa.

Go ngwala go bohlokwa gobane go gapeletša bana go nagana ka thutapolelo le mopeleto. Se se hlohloletša barutwana go šoga polelo, phakišiša kgoboketšo le tsebo ya polelo ka potlako le go oketša nepagalo. Bana ba tla ithuta go ngwala mehuta ya go fapana ya ditšweletšwa tša bokgabo le tša tshedimošo, ba thoma ka go šomiša diforeimi tša go ngwala bjalo ka thekgo gomme gannyane ba ithuta go ngwala mehuta ya ditšweletšwa ye e itšego ka go ikemela. Ba tla šomiša gape magato a go ngwala go tšweletša ditšweletšwa tše di beakantšwego gabotse, tša thutapolelo ye e nepagetšego.

Mokgwa tshepetšo wa magato a go ngwala

Go ngwala le go akanyetša ditšweletšwa go arotšwe ka magato a a latelago:

- Pele ga go ngwala/Go beakanya
- Go ngwala sengwalwakakanywa
- Go boeletša
- Go hlokola/Go phošolla
- Go phatlalatša/go hlagiša

Barutwana ba hloka dibaka tša go itlwaetša go diragatša magato a gomme ba swanetše go:

- tšea sephetho ka ga morero le baamogedi ba tshedimošo ba setšweletšwa se se swanetšego go ngwalwa le/goba go hlangwa;
- lahlela dikgopolo ka ga sererwa, ba šomiša mebepe ya monagano, ditšhate goba mananeo;
- etela methopo ya maleba, kgetha tshedimošo ya maleba gomme ba beakanya dikgopolo ka tshwanelo;
- Tšweletša sengwala sa pele seo se šetšago morero, baamogedi ba tshedimošo, sererwa le sebopego sa setšweletšwa;
- bala sengwalwa sa mathomo ka tsinkelo gomme o hwetše ditshwayo go tšwa go ba bangwe (barutwana kabona);
- hlokola le go phošolla sengwalwakakanywa; le
- hlagiša sengwalwa sa mafelelo se se nepagetšego, sa go balega se se hlokotšwego gabotse.

Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo

Tsebo ya maleba ya tlotlontšu le thutapolelo e neelana ka motheo wa go godiša mabokgoni (go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala) go Lelemetlaleletšo la Pele. Barutwana ba Sehlopha sa Gare ba tla aga godimo Lelemetlaleletšo la Bobedi

Ka tsenelelano le ditšweletšwa tša mehutahuta, barutwana ba oketša tšhomišo ya bona ya tlotlontšu gomme ba diragatša ka nepagalo kwešišo ya bona ya **Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo**. Go Sehlopha sa Gare, barutwana ba Lelemetlaleletšo la Bobedi ba tla ba le tlhokomelo kudu ya mantšu le dibopego tša thutapolelo tšeo ba šetšego ba di tlwaetše.

Barutwana ba tla utolla ka tsela yeo **polelo e šomišwago** ka gona, gomme ba tšwetšapele polelo ye e abelanwago

go bolela ka polelo, gore ba kgone go lekola ditšweletšwa tša bona le tše dingwe ka tsinkelo go ya le ka tlhalošo, kgonego le ka nepagalo. Ba tla kgona gape go šomiša tsebo ye go dira diteko ka polelo go hlama tlhalošo (go tšwa go kgato ya mantšu le mafoko go ya go setšweletšwa ka moka), le go bona ka mokgwa woo setšweletšwa le dikamano di tswalanago ka gona.

Go letetšwe gore Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo di tla rutwa ka go dikamano ge mabokgoni a mangwe a polelo a rutwa e bile a tšwetšwapele.

Ge o kgetha ditšweletšwa tša go theeletša le go bala tša leboo le lengwe le le lengwe la dibeke tše pedi, netefatša go re di akaretša tše dingwe tša dilo tša polelo tše o ratago go di fihlelela mo kotareng yeo. Hlama mešongwana yeo e nyalelanago le ditšweletšwa tše, yeo e tla kgontšhago barutwana go šomiša dilo tšeo go dikamano. Ditšweletšwa tša go ngwalwa tšeo barutwana ba tla di ngwalago di tla akaretša tše dingwe tša diatheme tša polelo. Efa barutwana tlhahlo ya go šomiša diaetheme tše ka tshwanelo le ka nepagalo. Kgetha tše dingwe tša diaetheme tšeo di swarišago barutwana bothata gomme o ba tlwaetše tšona ka go di diragatša ka mokgwa wa semmušo. Ka go Sehlopha sa Gare, metsotso ye 30 ka beke e beelwe thoko go phethagatša go ruta ga semmušo le go itlwaetša Dibopego le melao ya tšhomišo ya Polelo.

2.1.3 Mekgwa ya go ruta polelo

Mekgwa ya go ruta polelo e theilwe godimo ga setšweletšwa, kgokagano le mokgwa wa togagano le wa magato a tshepetšo

.Bobedi **mokgwa wa go thewa godimo ga setšweletšwa** le **mokgwakgokagano wa go ruta polelo ka go e šomiša** e laolwa ke tšhomišo ya go tšwela pele ya ditšweletšwa le tšweletšo ya tšona.

Mokgwa wo o **theilwego godimo ga setšweletšwa** o ruta barutwana go ba babadi, bangwadi le babogedi ba go ba le bokgoni, ba boitshepo, le ba go bala ka tsinkelo. Mokgwa wo o akaretša go theeletša, go bala, go bogela le go sekaseka ditšweletšwa go kwešiša ka tsela yeo di tšweletšwago ka gona le go re khuetšo ya tšona ke efe. Ka go tsenelela ka tsinkelo ditšweletšwa, barutwana ba godiša bokgoni bja bona bja go lekola ditšweletšwa. Mokgwa wa go thewa godimo ga setšweletšwa o akaretša gape le go tšweletša mehutahuta ya ditšweletšwa go merero ye itšego le baamogedi ba tshedimošo.

Mokgwakgokagano o akanya gore ge morutwana a ithuta polelo, a tsebišwe le go utollelwa leleme leo a ithutago lona, le dibaka tše ntši tša go le diragatša goba go tšweletša tšhomišo ya lona go poledišano ya mabaka a seleago le a go itlwaetša.Barutwana ba ithuta go bala ka go bala go go tseneletšego le go ngwala ka go ngwala mehuta ya go fapana ya go ngwala.

Mokgwatshepetšo kgato ka kgato o dirišwa ge barutwana ba tšweletša ditšweletšwa tša bomolomo le tša go ngwalwa.Barutwana ba tsentšhwa ka gare ga magato a a fapanego a go theeletša, go bolela, go bala le go ngwala. Ge ba dira se, ba swanetše go gopola ka baamogedi le nepo ya se ba se dirago.Se se tlo ba kgontšha go kgokagana le go hlagiša dikgopolo tša bona ka mokgwa wa tlhago.Go fa mohlala, go ruta go ngwala ga se gwa nepiša fela go tšweletša setšweletšwa eupša go seditše gape nepo/maikemišetšo a setšweletšwa le magato a go se tšweletša. Nakong ya tshepetšo ya go ngwala, barutwana ba rutwa ka fao dikgopolo di hlangwago, go gopola ka nepo ya setšweletšwa le baamogedi, go ngwala sengwalwaakanywa, go phošolla sengwalwa sa bona le go hlagiša setšweletšwa sa bona sa go ngwalwa seo se sepetšago dikgopolo tša bona.

Mekgwa ya go ruta dingwalo/go šoma ditšweletšwa

Lebaka le legolo la go dira gore re bale dingwalo/setšweletšwa ka phapošing ke go hlola dibaka tša gore barutwana ba diragatše mabokgoni a polelo ao ba ithutilego ona.Go ruta dingwalo/ditšweletšwa ga se mošomo o bonolo le gatee eupša ga go kgonege gore re se be le ditlhathollo, ditshwayotshwao tša go gopodišišwa, go botega tšeo di tšwago go barutwana ka bobona. Ke fela ge e le gore ba kgona go kwešiša ditšweletšwa ka bobona, le ge go le bjalo ba tla be ba se ba ithuta gakaalo.

Ditsela tša go ruta dingwalo di ka akaretša tše dingwe tša tše di latelago goba e ka ba tšona ka moka:

- Leka ka mešogofela go bala bogolo bja setšweletšwa ka mo go kgonegago ka phapošing ntle le go kgaotša mošongwana wo. Go bohlokwa gore barutwana ba be le kgopolo ye e hlakilego gore go direga eng legatong le la motheo la setšweletšwa.Bala tše mmalwa ka mo go kgonegago ka phapošing, gomme o be o kgonthišiše gore le direto le tšona ba a di bala.

- Mešongwana ya go ngwala ye e nyakago kwešišo ya motheo ya setšweletšwa seo se balwago, e ka thuša go phagamiša mabokgoni a polelo le go godiša maemo a mabokgoni a kgahlego ao ba šetšego ba na le ona ka mo go makatšago

- Dipoledišano ka phapošing le tšona di ka ba mohola kudu ge fela yo mongwe le yo mongwe a kgatha tema le gore mafelelong go be le go ngwala

- Sa mafelelo ke gore mošomo wa ditšweletšwa o swanetše go tšibogelwa bjalo ka yuniti, palomoka

Tše di latelago ke kakaretšwana ya mehuta ya ditšweletšwa tše kgolo tšeo go kopanwego le tšona Sehlopheng sa Gare le dibopego tša polelo tšeo di hwetšwago ka gare ga mehuta ye ya ditšweletšwa. Tshedimošo ye, e tla thuša hlama mešongwana go tšwa ditšweletšweng tše di fapanego gore barutwana ba diriše dibopego tše tša polelo.Kgetha dibopego di se kae tša polelo tšeo di swanetšego go fiwa šedi nako efe le efe ge go rutwa mohuta wo wa ditšweletšwa.

2.2 KABO YA NAKO

Nako ye e šišintšwego ya go ruta ya Lelemetlaleletšo la Bobedi go Sehlopha sa Gar eke Iri e tee le seripa (1.5). Diteng ka moka tša polelo mo leboong la dibeke tše pedi ke diiri tše 3. Nako ya kabo ya mabokgoni a polelo a go fapana yeo e šišintšwego ke ye e latelago.

Mabokgoni	Kabo ya Nako ka beke	Kabo ya Nako ka leboo la dibeke tše pedi (Metsotso)	%
Go theeletša & Go Bolela	**1.5**	75	40
Go Bala & Go Bogela: Tekatlhaloganyo & Dingwalo		55	30
Go ngwala& Go hlagiša		35	20
Dibopego tša polelo le Melawana (se se logagantšwe ka mabokgoni a 4)		15	10
Palomoka		180 (Diiri tše3)	100

2.3 DITLABAKELO/METHERIALE WA GO THEKGA GO RUTA LE GO ITHUTA

- Morutwana yo mongwe le yo mongwe o swanetše go ba le:

  (a) Pukukgakollo ya polelo ya semmušo

  (b) Padišo ye e nago le mehuta ye e latelago ya dingwalo:

  - o Dikanegelo
  - o Theto
  - o Ditšweletšwa tša tshedimošo
  - o Ditšweletšwa tša selegae
  - o Pukutšatši goba lenaneontšu

  (c) Go kgona go fihlelela molokoloko wa ditlabakelo/matheriale wa go bala go amogela maemo a a fapanego a go bala mohl. kgetho ya dipadišo tše di nago le dikhophi tše di lekanego tša ditšweletšwa maemong a mangwe le a mangwe a go bala ka phapošing le sekolong.

  (d) Ditšweletšwa tša go bala ka go abelana tša Mphato wa 4.Tše e ka no ba dipuku goba ditšweletšwa tše di lelefaditšwego goba dipukukgakollo goba dipadišo.

- Morutiši o swanetše go ba le:

  (a) Mehuta ya ditšweletšwa tšeo di akaretšago magato Tokomane ya Setatamente sa Pholisi sa Lenaneothuto le Kelo

  (b) National Language in Education Policy (LiEP)

  (c) Pukukgakollo ya Lelemetlaleletšo la Pele ya polelo yeo e kgethetšwego barutwana; dipukukgakollo bjalo ka methopo go tlaleletša tšeo ba kgethetšwego tšona.

  (d) Padišo/dipadišo tšeo di nago le mehuta ya ditšweletša tše di šišintšwego.

  (e) Dipukuntšu le dipuku tša methopo (pukuntšu ya lelemetee, ya malemepedi, malementši, thesorase, ensaeklopedia, thutamaleme ya mankgonthe, bj.bj.)

  (f) Faele/Puku ya Methopo ya morutiši: ye e ka ba faele yeo a hlamilwego ka ditlabakelo/dimetheriale tšeo di kgobokeditšwego ke morutiši goba Pukutlhahlo ya Morutiši ye e gatišitšwego ke babapatši ba dikgatišo.

  (g) Go kgona go fihlelela ditlabakelo/matheriale wa go bala ka phapošing, sekolong/bokgobapuku bja setšhaba go thuša tlhahlong ya barutwana ya go bal

  (h) Dithuši tša go kwewa/bonwa

KAROLO YA 3: DITENG LE DIPEAKANYO TŠA GO RUTA TŠA MABOKGONI A POLELO

3.1 KAKARETŠO YA MABOKGONI, DITENG LE MEKGWANAKGWANA

Tše di latelago ke kakaretšo ya diteng, mabokgoni le mekgwanakgwana ye e hwetšwago ka go dipeakanyo tša go ruta.

Nkatlapana ya kakaretšo ya diteng, mabokgoni le mekgwanakgwana

Mabokgoni	Mphato wa 4-6	
	Diteng	**Mekgwankgwana le dika-mabokgoni**
Go theeletša le go bolela	• Go theeeleletša kwešišo • Go theeleletša tshedimošo • Pitšo ya mantšu • Go theeleletša boipshino • Mehuta ye e fapanego ya dikgokagano tša bomolomo: - Poledišano - Ditšhupetšo/Ditaelo/tshepedišo - Kanegelo - Tiragatšo - Ditherišano tša sehlopha - Direto tše kopana le diretokošana - Dipapadi tša polelo - Kanego ya maitemogelo a motho/kanegelo ya dintlha *Lebelela polelo yeo e šomišwago go tšea dikgang ka Sepedi - lenaneo la tshedimošo*	**Tshepetšo ya go theeletša** • **Pele ga go theeletša** • **Nakong ya go theeletša** - Go theeleletša kwešišo o Go rekhota dikgopolokgolo ka go di anega gape le go di hlaloša o Theeletša le go fetola dipotšišo tše bonolo **Morago ga go theeletša** • **Tshepetšo ya go theeletša** - Boitokišetšo, go nyakišiša le go beakanya - Go itlwaetša le go hlagiša **Go kgokagana go mererong ya selegae** • Dipoledišano tše bonolo • Melawana ya go šielana ka go bolela • Go hlohleletša tšhomišo ya lelemetlaleletšo • Botšiša le go araba dipotšišo. **Kanego ya ditiragalo** • Tlhagišo ye e sego ya semmušo ya tiragalo ya tlwaelo • Sebopego se se nepagetšego, tlotlontšu, polelo le melawana

Mabokgoni	Mphato wa 4-6	
	Diteng	**Mekgwankgwana le dika-mabokgoni**
Go Bala le go Bogela	Mehuta ya ditšweletšwa tše di šišintšwego: • Dikanegelo, mohl. kanegelo ye e sego ya nnete, ya bjale ya nnete, dikanegelo tša setšo (kakanyatlhalošo pheteletšannete, dinonwane, dikgogamašego, dikanegelo tša diswantšho) • Theto/Koša • Ditšweletšwa tša tshedimošo ya matseno mohl. ditshepedišo, kanegelo ya dintlha, • Ditšweletšwa tša selegae mohl.: ditaletšo, dikarata tša ditumedišo, mangwalo • Ditšweletšwa tša Mediya, mohl dipapatšo, ditsebišo, diphamlete • Ditšweletšwa tša go bonwa, mohl.: go bapatša, (diphoustara, diphamflete, dipapatšo), • Dikhathuni, meseto ya dikhomiki, diswantšho/krafo/ nkatlapana/tšhate/dinepe/dithalwa • Ditemana tša tlhaloganyo • Ditšweletšwa tša go itokišetša go balela godimo • Ditšweletšwa tša tshedimošo	**Tshepetšo ya Go Bala le go Bogela:** Diriša mekgwanakgwana ya pele ga go bala, nakong ya go bala le morago ga go bala: • Go kwešiša setšweletšwa • Go balela s setšweletšwa kgauswi (go bala tekatlhaloganyo) • Go bontšha ka bowena ntle le thušo (go balela go ipshina, tshedimošo le go ithuta) Tsebagatša barutwana go : • **Diponagalo tša setšweletšwa** – dihlogo, diswantšho, dihlogwana, dihlogo, go nomora, dihlogo tša ditaba, sebopego • **Dibopego tša setšweletšwa** –mananeo, tatelano go ya ka lenaneo, tlhalošo, tshepedišo, dintlhakgolo, tatelano ya kangelo. • **Dikarolo tša puku** – letlakala la hlogo, diteng, dikgaolo, tlhalošantšu bj.bj • **Mekgwanakgwana ya go bala le go bogela** - Go badišiša - Go hlatholla - Go tšea diphetho/kgopolo ya gago • **Ditšweletšwa tša go bonwa –** (molokoloko wa Ditšweletšwa tša go bonwa tšakrafiki: . dipapatšo, ditsebišo, diphoustara, ditshegišo, dikhathuni, diswantšho,): • **Go Bala ditšweletšwa tša dingwalo** **Theto/dikoša** • Tlhalošothwii • MolaetšaMessage • Didirišwa tša modumo, mohl, morumokwano, mošito, maswaodikga, poeletšoe. **Kanegelo** • Tatelano ya ditaba kanegelong • Baanegwa • Tikologo

Mabokgoni	Mphato wa 4-6	
	Diteng	**Mekgwankgwana le dika-mabokgoni**
Go Bala le go Bogela		**Tshedimošo le ditšweletšwa tša selegae** • Baamogedi le nepo **Go bala ga go itokišetšwa le ga go se itokišetšwe(go balela godimo)** • Tirišo ya segalo, phetošo ya lentšu, monabo, kopanyo ya mahlo, leemo, polelo ya dika tša mmele • Bitša mantšu ka nepagalo
Go ngwala le go bea	• Go ngwala mantšu mohl. Mananeo • Go ngwala mafoko • Go ngwala temana **Mehuta ya ditšweletšwa** **Gongwala ga Boitlhamelo** • Tlhaloši mohl, tlhalošo ya batho, mafelo, diphoofolo, dimela , dilo bj.bj • Kanegelo mohl. dikanegelo, kanego ya maitemoge • Dikanegelo tša diswantšho • Dipoledišano- **Ditšweletšwa tša tirišano** (ditšweletšwa tša selegae, tirišwa, tshedimošo) • Melaetša, dikarata tša madume, ditaletšo • Diphoustara, ditsebišo, dipapatšo • Go tlatša foromo	**Magato a go ngwala :** **Pele ga go ngwala/boitokišetšo** • Go kgeregela tlotlontšu le dikopolo ka sehlopha • Beakanya dikgopolo **Go akanya** • Kgethontšu • Peakanyo ya mafoko • Dikgopolo ka kakaretšo • Bala mongwalo wa gagwe • Hwetša dipoelo go tšwa go morutiši **Go bušeletša, go hlokola, go phošolla le go hlagiša** • **Bušeletša** : kaonafatša diteng le peakanyo ya dikgopolo • Hlokola kgethontšu, peakanyo ya mafoko le ditemana • Hlagiša sengwalwa sa go balega sa mafelelo

Dibopego le Melao ya tšhomišo ya polelo	
Maina	Mantšu a go balega (mohl.*mohlare/mehlare*) le a go se balege (mohl. mobu) Mainapalo (bootee le bontši) mohl. seeta/dieta Maina a go se fetoge *maswi, meetse* Mainagokwa (taukobong) le mainaina (mohl. Matome) Mainakgopolo mohl. (lerato, lehloyo, letšhogo, tlhompho, potego Mainakgoboko (motšhitšhi wa dinose, mohlape wa dikgomo)
Mabaledi	Bokaakang bja 1: ka moka, ntši, ga go na (Mohl.: barutwana ba ba**ntši** ba kwwešiša thutišo. Bokaakang bja 2: bobedi, le ga e le, (mohla.: barutwana **ka bobedi** ba emeletše) Bokaakang bja 3: nnyane, go feta (Sekolo se se na le barutwana ba ba**nnyane**) Bokaakang bja 4: nngwe (mohl.: morutwana yo mo**ngwe** le yo mongwe o hweditše puku)

Mašala	**Mašalašala**, mohlala, nna, wena, yena, lena, bona, tšona, sona, lona, yona, rena. **Mašalašupi** go ya le ka dikgato tša wona, mohlala ye, yeo, yela, yo, yoo, yola; se, seo, sela, tše, tšeo, tšela **Masalapadi (Mašalagohle)** mohlala, lohle, bohle, wohle **Mašalathuo**, mohlala, ya **ka**, sa **gago** ya **geno**, **go**, tša **gago**, tša **gešo**, sa **ka**
Mahlaodi	Mehuta ya mahlaodi Lehlaodi la mmala *–so, -tala, -khubedu,)* Lehlaodi la sebopego kopana , telele, golo, sesane Lehlaodi la palo – bedi, -raro, -hlano, -ntši Mahlaodi a go laetša tekanetšo, mohlala, telele, teletšana, teleletelele
Mahlathi	Leehlathi la mokgwa, : mohlala, *kudu, gabotse, gampe,* Lehlathi la nako, mohlala, *maabane, lehono, kgale, ngwagola, malob, gosasa,* Lehlathi la felo, mohlala, *thabeng, toropong, gaMamabolo, Polokwane, godimo, kgauswi* Sehlophantšu sa lehlathi, mohlala, ka nokeng, ka ntle Mahlathi ao a dirišiwago ga ntši, mohlala, ka mehla, ka nako ye nngwe,
Matlema	Matlema a lefelo, mohlala, **ka** morago **ga**, godimo **ga**, kgauswi **le**, gare **ga**, morago **ga**, **ka** serapeng
Madiri	Madiri, mohlala, Barutwana **ba a ngwala** Meselana ya Madiri Ledirani: -ana> ratana Lediredi: -el > betela Lediriši: -iš> lemiša Ledirišiši: -išiš.*> lemišiša* *Lediregi: -eg . > lemega* *Ledirolli : -oll > lemolla* *Lephethi: -ile > lemile* Mafeledi: kgomo e none Mafetedi: Morutiši o swaya dipuku Madiri a go ba le didirwa tše pedi: koko o rekela **bana malekere**. Mehuta ya maba.
Mabaka	Lebaka la lebjale, mohlala “Ke hlapa meno tšatši le lengwe le le lengwe” le pego ya kakaretšo, mohlala, “Letšatši le subela leboa”. Lebaka la letlago, mohlala, “Ke tlo lema tšhemo”. Lephethi, mohlala, Ke phetše Durban bophelo bjaka kamoka. Lebjaletšweledi, mohlala, Rakgadi o sa hlwekiša phapoši. Lephethi-tšweledi go tiro yeo e bego e sa tšwelapele ge tiro ya bobedi e phethegatšwa, mohlala, Pula e be e sa ne ge re tloga ntlong Letlago go šomišwa lebjale-tšweledi “Re sa ya Kapa beke ye tlago”
Makgokedi	Makgokedi ke mantšu ao a tlišago kwano ya mantšu lefokong Lekgokasediri: Monna **o** lema tšhemo Lekgokasedirwa: Monna o a **e** lema.

Mabopi a go laetša kgonego, kganetšo, kgopelo, maikemišetšo, selo se tla direga nako ye tlago, kgapeletšo	**Mantšu a go laetša kgopelo** Go laetša kgonego ka go šomiša lebopi "ka". Mohl, : "ge maru a thibile pula e ka na". Go laetša kganetšo ka go šomiša lebopi "ga" le "se".Mohl.: Barutwana ga se ba sepele ka ge ba se na senamelwa Boeletša tšhomišo ya mantšu a go laetša kgopelo, mohlala, '' hle'', ''nka'' le ''a nke'' Šomiša "tla" le "tlo" go laetša maikemišetšo. Mohl.: ke tla šoma ka maatla gore ke tšwelele. Šomiša "tla" go laetša gore selo se tla direga. Mohlala, "go tla ledimo lehono". Thoma go šomiša swanetše le swanela go laetša kgapeletšo le nyakego.
Mafoko a peelano	Peelano ya mathomo ya go hlagiša kgonagalo ya nnete, mohlala, ge e ka na, re tla se tšee leeto. Peelano ya bobedi go hlagiša se sengwe sa go no se derege, mohlala, gen ka swara lotter, nka rekela mma wa ka ntlo ya diphapuši tša go robala tše lesome. Peelano ya boraro ya go hlagiša se sengweb se se akanywago, ge nkabe ke šomile kudu sekolong, ankabe ke tšweletše dithutong tša marematlou.
Polelotirišo le Polelotirišwa	Re lema tšhemo> Tšhemo e lengwa ke rena Ke lefa mokitlana> Mokitlana o lefša ke nna Mošemabne o gapa dikgomo. Dikgomo di gapša ke mošemane Ke phapaha dikgong> Dikgong di phašha ke nna Ke ja nama. Nama e lewa ke nna.
Polelotharedi/ polelopegelo	O mpotšisitše gore ke ka lebaka la eng ke le morago ga nako. O mpotšišitše gore ke rata mmino o mo fe. O boletše gore o be a sa tsebe/O mpoditše gore o timeditše puku.
Tlhamego ya mafoko/Medirišo	Modirišopego; Ba fihlile maabane Modirisokgonego: Pula e ka na lehono Modirišotlwaelo: Re hlwa re eya gona Modirišotaelo: Sepelang sekolong! Modirišogo: Go sepela ke go bona Modirišogore: Barutwana ba ithuta gore ba tšwelele
Mopeleto Peelano ya mathomo ya go hlagiša	Dipatrone tša mopeleto, melawana ya mopeleto, dikhutsofatšo, diakhronimi
Tlotlontšu le polelo ya dika	Mahlalosetšagotee, Maganetši, Lentšu le tee sebakeng sa a mantši Dikapolelo(tshwantšhanyo, tshwantšhišo, mothofatšo) Dika le diema Maadingwa
Maswaodikga	Lenalana, kgorwana, maswaoditsebjana, fegelwana, khutlo, leswaopotšišo, mašakana, tlami, thaladi, leswao la tlabego
Dikgokagantšhi	Dikgokagantšhi tše di kopanyago mafoko ka gare ga temana: • tlaleletšo: *le* • tatelano go ya ka nako: *ye e latelago, ka pejana, ka morago, pele.* • tatelanyo ya dikgopolo: *sa mathomo, sa bobedi, mafelelong* • tlholego/poelo: *ka gore, ka go realo, ka lebaka leo.*

Mebolelwana yeo e dirišwago polelong ya Sepedi – Lenaneontšu

GO KGOPELA TUMELELO • A nka…..? • A go ka kgonega gore…..? • Go lokile ge fela….? • A na go tla loka ge …? • A o ba le bothata ge nka …? • Tshwarelo a nke … • A o ka ntumelela go …?	**GO TSENATSENA GANONG** • Tshwarelo, a nka ...? • Tshwarelo, a o bona e ke ...? • Tshwarelo, a o tseba ...? • A nka go šitela, a o ka nthuša?
GO THUŠA • A nka go thuša? • A na go na le se o se nyakago? • A na go na le se o se nyakago • A nka thuša? • A naa o nyaka thuša? • A nka go thuša ka eng lehono?	**GO NYAKA THUŠO** • A nka thuša ka…..? • A o ka nthuša ka go…..? • Ke kgopela thušo mabpi le… • Hle, nthuše..... • A nke o thuše ka …
GO KGOPELA TSHWARELO • Ke kgopela tshwarelo go…. • Ke manyami go…… • Ntshwareleng ge ke … • Ga ke kwe. • A o ka bušeletša.....	**GO BELAELA** • Ke manyami gore ke be ke bolele ke mokgwa wo, empa..... • Tshwarelo go go tshwenya, empa..... • Mohlomongwe o lebetše go..... • Ke nagana gore o ka be o lebetše go..... • Tshwarelo, ge e le gore ke tšwele tseleng, empa... • Go ka no ba go bile le go se kwešišane mabapi..... • Se nkwele thoko, empa ...
GO FA KELETŠO • Ga ke nagane gore o …….. • O swanetše go….. ……... • Gen ka be ke le wena ke be ke tlo ……. • Ge nka be ke le maemong a gago, ke be ke tlo... … • Ge nka be ke le wena, ke be ke tlolf I were in your shoes, I'd …. • Bokaone ke ge…. • Ga se wa swanela go……. • Go sa kgathelege gore o dirang, o se ke…….	**GO LAETŠA SE O SE NYAKAGO** • A o ka rata go …. • Nka mpe ke/nka upša ka…… • Re reng re sa ...? • Ke be nka rata go …….. Wena o gopolang? • O gopola gore re swanetše go dirang? • Ge nka be e le gore e nyaka nna, ke be ke tla… • Ke nagana gore re swanetše go ….

GO PHOPHOLETŠA, INFERRING • Nka no re o kgauswi le go ... • Nka no nyaka..... • A ka no ba a nyaka ... • Go bonala e ke..... • Mohlomongwe ba nyaka…... • Go boima go bolela , empa ke gopola … • Ga ke tloge ken a le nnete, empa ke gopola …	**GO FA TSHEDIMOŠO YE E SEGO YA NEPAGALA GAKAALO** Go ka ba go na le …. • Di ka no ba di le. • Go na le palo ye kgolo ya…. • ……. akanya go fihla ka….. • E bjalo ka … • Ke mohutana wa … • Di bjalo ka….. • Ga boima go bolela, empa ke gopola gore..... • Ga ke na nnete gabotse, empa ke gopola gore …
GO ŠADIŠA BATHO GABOTSE **Maeto a matelele, maikhutšo, go thobolla maoto** • E ba le leeto le lebotse. • Ipshine ka maikhutšo. • Sepela gabotse. • Ipshine ka maikhutšo a gago. • Ipshineng! • Ipshineng moo (lefelong la go ja) • Ipshineng gona fao (lefelo tsoko, toropong) **DITUMEDIŠO MORAGO GA LEETO** • A bile bjang maikhutšo a gago…? • A na o ipshinne ka maikhutšo? • Le bile bjang leeto la gago?	**BOITEKOLO** • Mošomo o mobotse ka gore/o tšwele gabotse ka gore.....…. • Ke dirile se gabotse ka gore…. • Nka be go bile kaone ge nka be ke..... • Se se ka kaonafatšwa ka…. • Tšwelopele ga e bonale ka gore … • Se se a tšwelela ka gore …

3.2 PHATLALATŠO YA DITŠWELETŠWA GO KGABAGANYA MEPHATO YA 4-6

Ditšweletšwa tša go fapana di kgethetšwe nako ya leboo ladibeke tše pedi tše dingwe le le tše dingwe. Ditšweletšwakgolo go tšwa go Nkatlapana 3.2.1, di ngwadilwe ka fase. Barutwana ba tla ithuta tše dingwe tša ditšweletšwa tše goba ka moka ga tšona go sediko sa beke tše pedi, se se ra gore ba tla theeletša goba ba hlagiša ka bomolomo goba ba bala goba ba ngwala.

3.2.1 Nkatlapana ya phatlalatšo ya ditšweletšwa

Dibeke	Mphato wa 4	Mphato wa 5	Mphato wa 6
Kotara ya 1			
1 - 2	Kanegelo	Kanegelo recount	Kanegelo; papadi ya polelo
3 - 4	Setšweletšwasa tshedimošo, mohlala, pego ya ditaba/kanego ya maitemogelo/mmepe	Setšweletšwa sa tshedimošo sago ba le tša go bonwa, mohlala, ditšhate/ditafola/dithalwa/mebepe/ mmepe wa monagano/diswantšho/ dikerafo; poledišano/kanego ya maitemogelo	Setšweletšwa sa tshedimošo: kanego ya dintlha tša maitemogelo, mohlala, pego ya ditaba/kanego ya dintlha; lengwalo, setšweletšwa sa phatlalatšo, mohlala, papatšo
5 - 6	Kanegelo le tlhalošo ya batho goba baanegwa	Kanegelo, tiragatšokekišo, hlalošo ya batho, taletšo, molaetša,	Kanegelo
7 - 8	Setšweletšwa satshedimošo, mohlala, ditaelo, mananeo	Setšweletšwa satshedimošo, mohlala, ditaelo, papadi ya polelo	Setšweletšwa sa tshedimošo sago ba le tša go bonwa, mohlala, mebepe/diswantšho; ditshepedišo; ditaelo; ditlhalošo
9 - 10	Koša/Sereto	Sereto/Koša	Sereto; koša, tlhalošo ya motho/ selo/diphoofolo/mohlare/lefelo; papadi ya polelo
Kotara ya 2			
1 - 2	Kanegelo	Kanegelo	Kanegelo, molaetša le poledišano
3 - 4	Setšweletšwa sa tshedimošo sa go ba le dibogelwa, mohlala, diswantšho, phoustara, ditšhupetšo, dtlhalošo ya selo,	Setšweletšwa sa tshedimošo sago ba le tša go bonwa, mohlala, mebepe/diswantšho; ditlhalošo tša dilo/dimela/diphoofolo/mafelo	Setšweletšwasa tshedimošo, mohlala, tlhalošo ya dilo/phoofolo/ semela/lefelo; setšweletšwa sa go bogelwa, mohlala, mebepe/ diswantšho/dinepe
5 - 6	Kanegelo ka maitemogelo	Kanegelo ka maitemogelo	Kanegelo ka maitemogelo, tiragatšokekišo
7- 8	Setšweletšwasa tshedimošo, mohlala, tshepedišo, ditaelo; setšweletšwa sa tshedimošo sa go bogelwa, mohlala, mebepe/ diswantšho/dinepe	Setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala, ditaelo, dikanego ya maitemogelo	Bala setšweletšwa sa tshedimošo sa go ba le bogelwa, mohlala, ditšhupadipaka/dišejule tša thelebišene/mebepe ya monagano/ diswantšho; ditlhalošišo; tshwayotshwayo ya puku/ potšišonyakišišo/papadi ya polelo
9 - 10	**KELO YA SEMMUŠO**		

Dibeke	Mphato wa 4	Mphato wa 5	Mphato wa 6
Kotara ya 3			
1- 2	Kanegelo, tlhalošo ya bomolomo ya motho/diphoofolo/moanegwa; poledišano, tshwayotshwayo ya puku	Kanegelo, tlhalošo ya bomolomo ya batho/diphoofolo/moanegwa; poledišano, kanegelo ka ga maitemogelo	Kanegelo; tlhalošo ya bomolomo ya mafelo/phoofolo/dimela/; dilo
3 - 4	Setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala, setšweletšwa sa kanegelo ya dintlha ya go bogelwa le go theeletšwa, mohlala, phoustara, ditsebišo, ditherišano	Setšweletšwa sa tshedimošo sa go bogelwa, mohlala mebepe/ diswantšho	Setšweletšwa sa tshedimošo sa go bogelwa, mohlala, mebepe/ diswantšho/poledišanno
5 - 6	Kanegelo; Sereto	Kanegelo; Sereto	Kanegelo; Sereto
7- 8	Setšweletšwa sa tshedimošo sago ba le tša go bonwa, mohlala, ditšhate/ditafola/dithalwa/ diswantšho/dikrafo/tlhalošo ya mafelo/mehlare/diphoofolo/dilo	Setšweletšwasa tshedimošo, mohlala, go tšea dikgang, papadi ya polelo, tlhalošo ya mafelo/ dimela/diphoofolo/dilo le tshepetšo	Setšweletšwasa tshedimošo, mohlala, papadi ya polelo, mmepe wa hlaloganyo, tlhalošo ya mafelo/ dimela/diphoofolo/dilo le tshepetšo
9 - 10	Tiragatšokekišo, poledišano	Go tšea dikgang, poledišano	Go tšea dikgang, poledišano
Kotara ya 4			
1- 2	Go tšea dikgang, papadi ya ya polelo, kanegelo	Kanegelo, papadi ya ya polelo, kanegelo ka ga maitemogelo	Kanegelo, go tšea dikgang, poledišano
3 - 4	Setšweletšwa sa tshedimošo ya go bogelwa, mohlala, diswantšho; setšweletšwa sa go bonwa, mohlala, diphoustara/ditsebišo; melaetša	Setšweletšwa sa tshedimošo: setšweletšwasa dintlha; phoustara	Setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala, polelo ye kopana; papadi ya polelo, ditlhalošišo,
5 - 6	Kanegelo, thaloko ya polelo,	Kanegelo sereto, kanegelo ka ga maitemogelo	Kanegelo, sereto
7 - 8	Go tšea dikgang, polelo ye kopana; setšweletšwa sa go bogelwa, mohlala, phoustara/tsebišo	Setšweletšwa sa tshedimošo, mohlala, go tšea dikgang, phoustara; setšweletšwa sa go bogelwa, mohlala, tšhate	Setšweletšwa sa tshedimošo, go tšea dikgang; setšweletšwa sa go bogelwa, mohlala, phoustara, papatšo
9 - 10	**KELO YA SEMUŠO**		

3.2.2 Kakaretšo ya mehuta ya ditšweletšwa go kgabaganya le sehlopha

Nkatlapana ye e lego ka fase e hlaloša mehuta ya go fapana ya ditšweletšwa tšeo barutwana ba swanetšego go rutwa go Mephato ya 4-6; ditšweletšwa tše dingwe di ka akaretšwa mo go lebanego. Tše dingwe tša ditšweletšwa tše ga se di akaretšwe ka gare ga dinkatlapana tša peakanyo ya go ruta. Se ga se re gore ga se di swanele go hlama karolo ya go ruta le go ithuta ka ge go swana le tšeo di tšweleditšwego le tšona di le bohlokwa.

Mohuta wa setšweletšwa	Dikago tša polelo tše di hwetšwago go mohuta wa setšweletšwa
Kanegelo ka ga maitemogelo a mong	Polelo hlalošo, mohl.: Mahlaodi, Mahlathi Mabaka go madiri, mohl.: lefetile Mahlathi a nako Mantšu ao a re botšago gore selo se diregile bjang, neng, kae, le bo mang, Mafokonolo Dikgokaganyi tšeo di laetšago tatelano, mohl.: latela, ka pela, morago ga moo, napile, bj.bj. Polelothwii le polelotharedi Maina le mašala
Kanegelo ya dinhla	Mahlathi Maina le mašala Matlema, go swana le matlema a lefelo, mohl.: godimo ga, ka morago ga, kgauswi le bj. bj. Mabaka go madiri, mohl.: lefetile Madiri
Kanegelo le papadi	Mantšu a tiro, mohla.: madiri Mahlathi go hlaloša tiro Mahlaodi go hlaloša babapadi le tikologo Mafokonolo le mafokontši Dikgokaganyi tšeo di laetšago tatelano, mohl.: latela, ka pela, morago ga moo, napile, bj.bj. Polelothwii le polelotharedi Molokoloko wa mabaka go madiri, ga golo la lefetile Maswaodikga, mohl.: kgorwana, tlabego, leswao la potšišo
Sereto	Dikapolelo, mohl.: mothofatšo, tshwantšhašo, tshwantšhanyo, bj.bj. Maina Mahlaodi Mašala Mahlathi Matlema, go swana le matlema a lefelo, mohl.: godimo ga, ka morago ga, kgauswi le bj. bj. Mafokonolo
Tshepetšo/ditaelo/ ditshupetšo	Tšhomišo ya kutudiri mathomong a lefoko go modirišotaelo Mahlathi Mantšu ao a re botšago gore selo se diregile bjang, neng, kae, le bo mang, Dikgokaganyi tšeo di laetšago tatelano, mohl.: latela, ka pela, morago ga moo, napile, bj.bj. Matlema, go swana le matlema a lefelo, mohl.: godimo ga, ka morago ga, kgauswi le bj. bj. Mabaka go madiri, mohl.: lebjale, Mabaledi: bokaakang bja 1: ka moka, ntši, ga go na (Mohl.: barutwana ba ba**ntši** ba kwwešiša thutišo.

Go tšea dikgang	Madiri Matlema, go swana le matlema a lefelo, mohl.: godimo ga, ka morago ga, kgauswi le bj. bj. Mašala Kago ya lefoko, mohl.; dipotšišo Mabaka go madiri, mohl.: lebjale, lefetile
Setšweletšwa sa tshedimošo	Maina Madiri Mahlaodi Matlema, go swana le matlema a lefelo, mohl.: godimo ga, ka morago ga, kgauswi le bj. bj. Mabaledi: bokaakang bja 2: bobedi, le ga e le, (mohla.: barutwana **ka bobedi** ba emeletše) Mašala Tšwetšopele ya tlotlontšu, mohl.: tlotlontšu ya papišo le phapano Maswaodikga, mohl.: fegelwana
Tlhalošo	Mabaka go madiri, mohl.: lebjale, Maina Mahlaodi Mabaledi: bokaakang bja 3: nnyane, go feta (Sekolo se se na le barutwana ba ba**nnya**ne)
Tlhalošo	Mabaka go madiri, mohl.: lebjale, lefetile Maina Mahlaodi ao a šomišwago go fa dintlha tše itšeng. Mabaledi: bokaakang bja 4: nngwe (mohl.: morutwana yo mo**ngwe** le yo mongwe o hweditše puku)

Mphato wa **4**	Mphato wa **5**	Mphato wa **6**
TSHEDIMOŠO		
• Kanegelo le hlalošo ka ga maitemogelo, mohl.: ditaba, kanegelo, hlalošo ya selo- theilwe godimo ga dintlha. • Setšweletšwa sa tsebokakaretšo • Setšweletšwa sa Midia bjalo ka dipego • Ditaelo bjalo ka ditaelo tša diteko, melawana ya papadi, ditšhupetšo • Setšweletšwa sa go bogelwa: mebepe, dinepe, diswantšho	• Kanegelo/hlalošo ya dintlha ka ga maitemogelo, mohl.: ditaba, kanegelo, hlalošo ya selo- theilwe godimo ga dintlha. • Setšweletšwa sa tsebokakaretšo • Setšweletšwa sa tshedimošo • Setšweletšwa sa Midia bjalo ka dipego • Ditaelo bjalo ka ditaelo tša diteko, melawana ya papadi, ditšhupetšo • Setšweletšwa sa go bogelwa: dinepe, diswantšho	• Dihlalošo dipukung tša tshedimošo bjalo ka pukuntšu, dihlalošo le ditšweletšwa go tšwa dithutong tše dingwe. • Hlalošo ye theilwego godimo ga dintlha ka ga maitemogelo bjalo ka pego ya ditaba (dihlogo tša ditaba, hlalošo ya dihlogo tša ditaba, mmele, dithswaotshwao), kanegelo ka ga maitemogelo ao a nago bohlatsi bjo bo bonweng • Setšweletšwa sa tshedimošo • Setšweletšwa sa Midia: papatšo, phoutara, makasini athikele • Ditaelo bjalo ka ditaelo tša diteko, melawana ya dipapadi, ditšhupetšo • Setšweletšwa sa go bogelwa: mebepe, dinepe, diswantšho
LITHERARI		
• Dikanegelo tša bjalo tše o karego ke nnete: dinonwane, nonwane ya kakanya hlalošo, nonwane ya pheteletša nnete, torokakanyo, segišago, bohlagahlaga, dikanegelo tša nnete nonwane ya tsholo, • Kanegelo ka ga maitemogelo a mong bjalo ka bomolomo ka tetelano (ditiragalo ka tatelano), ditsenwa tša pukutšatši • Sereto, papadi, papadikekišo	• Dikanegelo tša bjalo tše o karego ke nnete: dinonwane, nonwane ya kakanya hlalošo, nonwane ya pheteletša nnete, torokakanyo, segišago, bohlagahlaga, dikanegelo tša nnete nonwane ya tsholo, nonwane tša histori • Kanegelo ka ga maitemogelo a mong bjalo ka bomolomo ka tetelano (ngatana ya ditiragalo, ditiragalo ka tatelano), ditsenwa tša pukutšatši • Sereto, papadi, papadikekišo	• Dikanegelo tša bjalo tše o karego ke nnete: dinonwane, nonwane ya kakanya hlalošo, nonwane ya pheteletša nnete, torokakanyo, segišago, bohlagahlaga, dikanegelo tša nnete, nonwane ya tsholo, nonwane tša histori, kanegelo yeo e sego ya nnete ya tša mahlale, direto kanegelo • Kanegelo ka ga maitemogelo a mong bjalo ka bomolomo ka tetelano (ngatana ya ditiragalo, ditiragalo ka tatelano), ditsenwa tša pukutšatši • boitaodišophelo • Sereto, papadi, papadikekišo
TŠA LEAGO/SOCIAL/TŠE ŠOMAGO		
• Go tšea dikgang, mohl.: go dira dikgopelo, go fa tshedimošo ka lapa, • Ditšweletšwa tše kopana tša leago: dinoutse, melaetša	• Go tšea dikgang, mohl.: go dira dikgopelo, go hlaloša, go fa tshedimošo ka ga setšhaba , • Ditšweletšwa tše kopana tša leago: ditsebišo, melaetša	• Go tšea dikgang, mohl.: go dira dikgopelo, go hlaloša, go fa tshedimošo ka ga setšhaba , • Ditšweletšwa tše kopana tša leago/ tše šomago: ditsebišo, melaetša

3.2.3 Botelele bja Ditšweletšwa tša Lelemetlaleletšo la bobedi (tše di tla tšweletšwago ke barutwana)

Mošomo	Mphato wa **4**	Mphato wa **5**	Mphato wa **6**
Temana			
• **Mantšu**	Mantšu a 10 – 20	Mantšu a 20 - 30	Mantšu a 30 - 40
• **Mafoko**	Mafoko a 3 – 4	Mafoko a 4 – 6	Mafoko a 6 – 8
Ditšweletšwa tša bomolomo tša boitlhamelo, mohlala, dikanego, bolela gape, goba anega kanegelo, polelo ye kopana	Motsotso ye 3	Motsotso ye 3	Motsotso ye 3-4
Setšweletšwa sa boitlhamelo le sa tshedimošo sa go ngwalwa, mohlala, kanego, dikanegelo, dipego	Mantšu a 20 Mafoko a 1	Mantšu a 30 Mafoko a 1	Mantšu a 40 Mafoko a 2
Ditšweletšwa tše kopana, moh.: • **Melaetša** • **dinoutse,** • **ditlhalošo**	Mantšu a 10 – 20	Mantšu a 20 – 30	Mantšu a 30 – 40

3.2.4 Botelele bja ditšweletšwa tša Lelemetlaleletšo la bobedi (gore barutwana ba šome ka tšona)

Mošomo	Mphato wa 4	Mphato wa 5	Mphato wa 6
Setšweletšwa sa tekahlaloganyo se se telele, mohl.: kanegelo, ditherišano, papadi, pego ya di taba	Mantšu a100–150/go fihla ka metsotso ye 5	Mantšu a150–200/go fihla ka metsotso ye 5	Mantšu a 200–250/go fihla ka metsotso ye 5
Setšweletšwa sa tekahlaloganyo se se kopana, mohl.: dipego; ditšweletšwa tša tshedimošo, mohl.: ditaelo, ditšhupetšo	Mantšu a 50–60/go fihla ka metsotso ye 1-2	Mantšu a 60–70/go fihla ka metsotso ye 1-2	Mantšu a 70–80/go fihla ka metsotso ye 1-2
Tekatlhaologanyo ya go balwa/ ditšweletšwa tša go bala tše di tseneletšego	Mantšu a 100–150	Mantšu a 150–200	Mantšu a 200–250

3.2.5 Tlotlontšu ye e tla fihlelelwago ke barutwana ba Lelemetlaleletšo la bobedi

	Term	1	2	3	4
Tlotlontšu Mantšu ao a tlwaelegilego	Mphato wa 4	20 – 30	30 – 40	40 – 50	50 – 60
	Mphato wa 5	60 – 710	70 – 80	80 – 90	90 – 100
	Mphato wa 6	100 – 110	110 – 120	120 – 130	130 – 150
Tlotlontšu ya go balwa (mantšu a mafsa)	Mphato wa 4	30 – 50 (10 – 20)	30 – 50 (10 – 20)	30 – 50 (10 – 20)	30 – 50 (10 – 20)
	Mphato wa 5	50 – 80	50 – 80	50 – 80	50 – 80
	Mphato wa 6	80 – 100	80 – 100	80 – 100	80 – 100

3.3 DIPEAKANYO YA GO RUTA

Peakanyo ya go ruta e laetša bonnyane bja diteng tšeo di swanetšego go rutwa mo dibekeng tše dingwe le tše dingwe tše pedi ka kotara. Tatelelano ya diteng ye e filwego ga se ya kgapeletšo, gomme le nako ye e abilwego ke kakanyo fela ya go laetša go re go ka tšewa lebaka le kakaang go ruta diteng. Barutiši ba swanetše go hlama Peakanyo ya Thuto go tšwa go dipukukgakollo tša bona le methopo ye mengwe go kgona go ruta diteng ka go šomiša tatelelano le lebelo la maleba. Barutiši ba hlohloletšwa go šomiša diteng goba dikgopolotšeo di amanago le tikologo ya bona.

3.3.1 Ka tsela yeo ditšweletšwa di nyalantšwego go leboo ladibeke tše pedi

Ditšweletšwa tša go fapafapana di šomišitšwe bjalo ka motheo moakanyetšong wa sediko sa beke tše pedi tša go ruta. Di kgethilwe go lebeletšwe ka mokgwa wo dinyalelanago ka gona go bopa togagano ye tee, mohlala, barutwana ba tla theeletša kanegelo morago ba bala kanegelo. Ba tla kgopelwa go ngwala tlhalošo ye kopana ya bomomolo ya lefelo goba motho (seo se nyalelana le kanegelo) goba ba ka kgopelwa go ngwala lengwalo ba ngwalele moanegwa mo go kanegelong. Kgetha sererwa goba hlogo mo sedikong se sengwe le se sengwe sa beke tše pedi seo se tlago go kgontšha go nyalantšha mešongwana ka katlego. Le baka la go šomiša sererwa goba hlogo ke go dira gore go kgonege gore nako le nako tlotlontšu le dibopego tša polelo di bušeletšwe ka go dikamano tše di hlalošegago. (Lebelela direrwa tše dišišintšwego- lenaneo la tshedimošo ka fase)

3.3.2 Ditšweletšwa/mešongwana di adilwe bjang ka tatelano go putlaganya leboo ladibeke tše pedi

Ditšweletšwa ga se gore di swanetšwa go rutwa ka tatelano ye e itšeng. Gantši go swanetše go be le mešongwana wa go theeletša le go bolela go lokišetša mešongwana wa go bala goba go ngwala. Ka nako ye nngwe mošongwana wa go theeletša le go bolela o swanetše go tšwa go setšweletšwa sa go bala. Barutwana ba swanetše go šomana le ditšweletšwa tša bomolomo tša go fapafapana le go bala pele batla kgopela go ngwala ditšweletšwa tše. Gantši setšweletšwa seo se tla theeletšwago, mohlala, kanegelo goba pego ya ditaba e tla fapana le go ba ya godingwana go feta yeo barutwana batlilego go e bala. Se ke ka lebaka la gore mabokgoni a barutwana a go theeletša a tšwetše pele go feta mabokgoni a go bala.

3.3.3 Mohuta wa ditšweletšwa wo o beetšwego le degelwa

Mehuta ya ditšweletšwa tše di beetšwego go ruta go **leboo ladibeke tše pedi**

di laeditšwe go peakanyo ya ruta. Tšona di swanetše go ba gona kagare ga dipukukgakollo tšeo di beetšwego. Gantši ga go na mohuta wa kanegelo wo itšeng wo o beetšwego. Kgetho e ka dirwa go tšwa go mehuta ya dikanegelo tša sebjalebjale, dikanegelo tša boikgopolelo (bohlagahlaga, mahlale a boikgopolelo) dikanegelo tša histori (mohlala, taodišophelo) le dikanegelo tša setšo (mohlala, nonwane ya kakanyatlhalošo le nonwane ya phetheletšannete) tšeo di lego gona. Go a swana le go direto le dipapadi.

Go mabaka kamoka, go bala ka tlaleletšo go swanetše go nyalelana le direrwale morero wa se se kgethilwego go ditšweletšwa tše di beetšwego go **leboo la dibeke tše pedi**. Se sebohlokwa kudu bjalo ka ge se teefatša tsebo ya morutwana wa Lelemetlaleletšo la Bobedi le kwešišo ya tlotlontšu le dikgopolo tšeo di nyalelanago le serewa.

3.3.4 Palo ya ditšweletšwa tše bohlokwa go leboo ladibeke tše pedi

Mathomong a ngwaga ka mehla go ba le mohuta o tee wa setšweletšwa goba mošongwana go **leboo ladibeke tše pedi.** Morago ga mo, go tla ba le mehuta ye mebedi, nako ye nngwe ye meraro ya setšweletšwa goba mešongwana go **leboo ladibeke tše pedi**. Ruta mehuta ye ya ditšweletšwa le mošongwana ye e nyalelanago le yona ka go gopola gore barutwana ba tlile go kopana le tšona makga a mmalwa mo gare ga ngwaga.

3.3.5 Tsela yeo Dibopego le Melao ya Tšhomišo ya polelo di rutwa ka gona

Karolo ya diteng tša '**Dibopego le Melao ya Tšhomišo ya polelo'** gantši e nyalana le mehuta ya ditšweletšwa tšeo di beetšwego ka fase ga hlogo ya go Theeletša le go Bolela, go Bala le go Bogela le go Ngwala le go Hlagiša. **Dibopego le Melao ya Tšhomišo ya polelo** di tla fiwa šedi gape ka nako ye e abetšwego go Theeletša le go Bolela, go Bala le go Bogela le go Ngwala le go Hlagiša. Mohlala, ge kanegelo e dirilwe, barutwana ba tla šoma ka lebaka la lefetile, le go bala ditšweletšwa ba šomiša lona lebaka le. Le ge go le bjalo, go bohlokwa gape gore mešongwana e hlamiwee nepišwago sebopego sa polelo se se itšego ka go kamano. Kgetha diatheme go tšwa go karolo ya '**Dibopego le Melao ya Tšhomišo ya polelo'** go fa barutwana tlaleletšo ya go itlwaetša dikarolo tše tša polelo

Hlama mešongwana yeo e kwalago go barutwana le go nyalelana le ditšweletšwa tšeo ba ithutago tšona go **leboo ladibeke tše pedi**. Mešongwana ye mentši ya mohuta wo e swanetšwe go dirwa bjalo ka ge barutwana ba tšwelapele go tšwa go Mphato wa 4 go ya go 6. Kgetha ka hlokomelo melawana yeo o e hlalošetšago barutwana, e se be ye mentši. Barutwana ba Lelemetlaleletšo la Bobedi ba ithuta polelo ka go fela ba le mo polelo yee bolelwago gona le ka go e šomiša. Go ruta go swanetše go logaganya mabokgoni a polelo kamoka le tša polelo bjalo ka ge di nyalelana. Ela hloko, le ge go le bjalo go na le nako ye itšeng yeo e abetšwego go go ruta semmušo **Dibopego le Melao ya Tšhomišo ya polelo.** Go ruta go swanetše go logaganya mabokgoni a polelo kamoka le tša polelo bjalo ka ge di nyalelana. Tše kamoka di swanetše go rutwa go ya le ka kamano ya tšona

Direrwa tšeo šišintšwego – Lenaneo la tshedimoso	
• Diphoofolo	• Ntlo
• Mmele	• Dikgahlego le tše e sego dikgahlego
• Diaparo	• Mmino
• Mebala	• Tlhago/tikologo
• Matšatši le dikgwedi	• Mafelo
• Maikutlo	• Sekolo
• Lapa	• Papadi
• Dijo	• Nako
• Madume	• Senamelwa
• Ditlošabudutu	• Boso le dihla

3.4 DITENG LE DIPEAKANYO TŠA GO RUTA SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI

MPHATO WA 4

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go theeleetša le go bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 1-2	**Go theeleetša le go Bolela-poledišano ya motheo ka leleme leo le lebantšhitšwego (mohl: ditumedišo)** • Araba dipotšišo tše bonolo • Efa maina a baanegwa go tšwa go kanegelo • Fetogela lelemeng le lengwe ge go hlokega **Go itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela** • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Go Bala** Bala mantšu go tšwa go poledišano yeo e ngwadilwego • Araba dipotšišo tša motheo ka setšweletšwa • Ntšha maikutlo ka setšweletšwa • Ahlaahla mantšu a maswa go tšwa go setšweletšwa seo se badilwego • Peleta mantšu a mahlano go tšwa go setšweletšwa seo se badilwego	**Tsebiša sengwalo** **Ngwala mantšu a motheo** • Ngwala mantšu ka kanegelo	**Šoma ka mantšu** • Aga godimo ga tsebo ya medumo go peleta mantšu, mohl. bopa magoro a mantšu ao a theilwego godimo ga gore a kwagala le go lebelelega bjang • Aga godimo ga tsebo ya mantšu a go bonwa **Šoma ka mantšu** • Kwešiša le go diriša mantšu go ya ka dikamano **Tlotlontšu go ya ka dikamano**
Beke 3-4	**Go Theeletša le Go Bolela- poledišano ka leleme leo le lebantšhitšwego (mohl: poledišano ka phapošing)** • Araba dipotšišo • Ahlaahla mantšu a maswa • Fetogela lelemeng le lengwe ge go hlokega	**Go Bala** Bala mantšu ao a amanago le poledišano	**G o ngwala** **Tsebiša sengwalo** **Ngwala mantšu a motheo** • Šomiša tlotlontšu ya go nepagala	**Šoma ka mantšu** • Aga godimo ga tsebo ya medumo go peleta mantšu, mohl. bopa magoro a mantšu ao a theilwego godimo ga gore a kwagala le go lebelelega bjang • Aga godimo ga tsebo ya mantšu a go bonwa **Šoma ka mantšu** • Kwešiša le go diriša mantšu go ya ka dikamano **Tlotlontšu go ya ka dikamano**

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go theeleetša le go bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 5-6	**Theeletša kanegelo** Kgetha go tšwa go nonwane ya sebjale ya nnete/dikanegelo tša sekgale/maitemogelo a mong/bohlagahlaga/ dikanegelo tša nnete tša bophelo Setšweletšwa go tšwa pukung ya go bala goba faele ya methopo ya morutiši • Araba dipotšišo tše bonolo • Efa maina a baanegwa go tšwa go kanegelo ka nepagalo • Šomiša mantšu go laetša maikutlo ka kanegelo • Fetogela lelemeng le lengwe ge go hlokega	**Go Bala** Bala setsopolwa go tšwa go puku ya go bala goba dipadi goba faele ya methopo ya morutiši • Go hlakanya le go nyalantšha mantšu ka kanegelo ka thušo • Ntšha maikutlo ka kanegelo • Araba dipotšišo ka setšweletšwa **Itlwaetše go bala** • Tšweletša kgopolo ya go bitša mantšu ka tshwanelo le ka kgatelelo ka go balela godimo	**Tsebiša sengwalo** **Ngwala ka kanegelo** • Ngwala mantšu goba dikafoko ka kanegelo • Ngwala ka mantšu a gago go laetša maikutlo a gago ka kanegelo **Ngwala mantšu le ditlhalošo tša ona ka gare ga pukuntšu y among** • Šomiša diswantšho tša go thalwa goba mantšu ka go šomiša ona mantšu ao goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj	**Šoma ka mantšu** • Aroganya mantšu go ya ka dinoko mohl. mo-tho, mo-šo-mo • Mantšu ao a thomago ka ditlhaka tše di kgethilwego **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga lekgakasediri mohl. Monna o a lema/ Banna ba a lema • Diriša dibopego tša ka mehla tša lediri mohl. sepela sepetše

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go theeleetša le go bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 7-8	**Theeletša o be o diragatše ditaelo tša motheo** bjalo ka: motswako/ditaelo tša go dira selo se sengwe Setšweletšwa go tšwa go puku ya go bala goba faele ya morutiši ya methopo • Araba dipotšiso • Theeletša gomme o arabe ka tshwanelo **Efa ditaelo tše bonolo** • Šomiša dintlha tše itšeng tša maleba • Šomiša tatelano ye e nepagetšego **Itlwaetše go Theeletša le go Bolela gore o ikhumiše ka tsebo (**kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla**)** • Diragatša seretokošana sa morumokwano wo bonolo, seretwana goba košana • Araba ditaelo ka sebele. • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala ditšweletšwa (tša ditaelo) tša tshepedišo ya motheo** mohl. motswako/ditaelo tša go dira se sengwe Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Araba dipotšišo mabapi le setšweletšwa • Ahlaahla tatelano ya ditaelo • Latela ditaelo **Itlwaeša go bala** • Balela godimo le go tsebagatša kgopolo ya maleba ya go bitša mantšu le go hlagiša maikutlo	**Tsebiša sengwalo** **Ngwala ditaelo tše bonolo ka go šomiša foreime** • Nomora ditaelo • Šomiša tatelano ye e nepagetšego (beakanya gape ka peakanyo ye e nepagetšego) • Ngwala ditaelo/ mantšu ka go šomiša foreime • Phošolla mopeleto ka go šomiša pukuntšu **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mantšu go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilego ka tshwanelo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šoma ka mafoko** • Diriša taelo. • Kwešiša le go diriša kganetšo • Diriša mabaka mohl. (Ke feditše • Tsebagatša tšhomišo ya botee le bontši ka nepagalo **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go ditšweletšwa tša go abelanwa goba ditšweletšwa tša go balwa ka noši

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go theeleetša le go bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 9-10	**Theeletša koša/sereto se bonolo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Ahlaahla kgopolokgolo • Tswalanya le maitemogelo a gagwe • Fetogela lelemeng le lengwe ge go hlokega • Laetša mantšu ao a thomago ka medumo ya go swana • Hlagiša maikutlo ao a tsošitšwego ke setšweletšwa • Diragatša koša/ methalotheto ye e kgethilwego **Bapala papadi ya polelo** • Latela ditaelo ka nepagalo • Šomiša tlotlontšu ya go fapafapana **Itlwaetše go Theeletša le go Bolela gore o ikhumiše ka tsebo (**kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla**)** • Diragatša seretokošana sa morumokwano wo bonolo, seretwana goba košana • Araba ditaelo ka sebele. • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala seretwana se bonolo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. kakanyo, lebelela seswantšho ka tlhokomelo, diriša ditlhahli tša kamano • Lemoga mošito le morumokwano • Arola mantšu go ya ka dinoko • Hlagiša maikutlo a go hlohlolwa ke setšweletšwa **Bala le go rarolla marara a phasele (go oketša tsebo)** • Peleta mantšu ka nepagalo • Bontšha kwešišo ya tlhalošo ya mantšu **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya maleba ya mantšu, mošito le go hlagiša **Lebelela morago go ditšweletšwa tšeo di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Hlagiša boiphetolelo go maikutlo a motheo(tšeo a di ratago le tšeo a sa di ratego) a ditšweletšwa tšeo a di badilego.	**Tsebiša sengwalo** **Ngwala mafoko a 2-3 ka ga sereto seo se kgethilwego ka go foreime** • Ngwala dikafoko tše bonolo **Itlwaetša go ngwala go oketša tsebo** • Ngwala mantšu ao a thomago k aka modumo wa go swana, mohlala, Kamogelo/Karabo **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko/dikafoko/ mantšu ka go šomiša mantšu goba ditlhathollo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Mantšu ao a welago go kgoro ye tee go ya ka tšhomišo bj, khabara ya puku le letlakala di wela legorong le tee la "puku" **Šoma ka mafoko** • Diriša maswaopotšišo • Diriša leswao la makalo/tlabego **Tlotlontšu go ya dikamano** • Mantšu ao a tšwago go go abelana goba ditšweletšwa tšeo di badilwego ka noši

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 11-12	**Theeletša kanegelo** Kgetha go tšwa go dikanegelo tša sebjale tše e sego tša nnete/ tša setšo/tša bophelo bja mong/hlohlomiša/ dikanegelo tša nnete Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Akanya tiragalo ye e tla latelago. • Araba dipotšišo tše bonolo • Efa maina a baanegwa go tšwa go kanegelo ka nepagalo **Itlwaetše go Theeletša le go Bolela gore o ikhumiše ka tsebo (**kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla**)** • Diragatša seretokošana sa morumokwano wo bonolo, seretwana goba košana • Araba ditaelo ka sebele. • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Dikarabo le dipotšišo mabapi le kanegelo • Lemoga tikologo le baanegwa **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa (bomolomo)** • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Diriša pukuntšu **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo, tlhagišo le lebelo tše di nepagetšego	**Tsebiša sengwalo** **Ngwala molaetša wo mokopana** • Kgetha diteng tša maleba • Lebiša setšweletšwa go motho • Feleletša ka leina la gagwe **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko/dikafoko/ mantšu ka go šomiša mantšu goba ditlhathollo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** , mohl. bopa magoro a mantšu ao a theilwego godimo ga gore a kwagala le go lebelelega bjang • Aga godimo ga tsebo ya mantšu a go tsebega ka go bonwa fela le ao a dirišwago ka mehla • Diriša tsebo ya tatelano ya alfabete le tlhaka ya mathomo ya lentšu go hwetša mantšu ka gare ga pukuntšu . • Mehlala ya botee le bontši • Diriša bong bja maina a mangwe bj.k tshadi/ poo **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga tšhomišo ya mainaina **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba ditšweletšwa tšeo a di badilego ka noši

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 13-14	**Theeletša setšweletšwa sa tshedimošo,** mohlala dihlogo tše bonolo mohl, poledišano lefelong la go tšhela makhura a difatanaga goba lefelong la molokoloko wa mabenkele goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Hlaola diteng tše di itšeng • Amanya le maitemogelo a mong • Fetogela lelemeng le lengwe • Fetogela lelemeng le lengwe ge go hlokega **Theeletša le go araba dipoledišano/ ditšhupetšo/ditlhalošo tše bonolo tša bomolomo** • Latela ditaelo/ ditlhalošo • Latela ditšhupetšo • Laetša kwešišo ya tlotlontšu yeo e amanago dipoledišano/ditaelo/ ditlhalošo **Theeletša tlhalošo le go hlaloša selo** • Laetša selo seo se hlalošitšwego gabotse • Šomiša mantšu ao a hlalošago selo ka nepagalo • Šomiša mantšu a mangwe a mafsa • Šomiša mahlaodi **Itlwaetše go Theeletša le go Bolela gore o ikhumiše ka tsebo (**kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla**)** • Diragatša seretokošana sa morumokwano wo bonolo, seretwana goba košana • Araba ditaelo ka sebele. • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala setšweletšwa sa go ba le tša go bonwa** mohl./diswantšho/ mebepe/dithalwa le dinepe Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho/tša go bonwa • Botšiša le go araba dipotšišo tše bonolo • Ahlaahla kgopolokgolo • Hlatholla tshedimošo ye e lego ka gare ga tša go bonwa/bogelwa **Bala setšweletšwa sa go bonwa** mohl. phoustara ye bapatšago tiragalo • Pele ga go bala: ahlaahla diswantšho • Hlatholla tshedimošo • Ahlaahla nepo ya setšweletšwa • Ahlaahla polelo ye e dirišitšwego • Lemoga le go ahlaahla diponagalo tša moakanyetšo tše bjalo ka mmala, go fapana ka bogolo goba mohuta wa mongwalo(fonte)	**Ngwala setšweletšwa sa tshedimošo sa go ba le thekgo (ka gare ga foreime)** • Tlatša mantšu a a tlogetšwego mo go setšweletšwa se se ngwadilwego/ kakaretšo • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Šomiša mantšu a mafsa go tšwa go setšweletšwa se se badilwego Hlama setšweletšwa sa tša go bonwa, mohlala, phoustara yeo e bapatšago tiragalo • Tsebiša sengwalo • Kgetha tshedimošo ya maleba • Šomiša tlhamego ya maleba • Šomiša diponagalo tša motheo tša moakanyetšo bjalo ka mmala le bogolo bja go fapana goba mohuta wa (mongwalo) fonte **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko/dikafoko/ mantšu ka go šomiša mantšu goba ditlhathollo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Tsebagatša bontši • Mantšu a medumo ye metelele ya ditmanoši: **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša lerui la leina (mohl. Mahlo a Matome) • Tsebagatša mabaka **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba ditšweletšwa tšeo a di badilego ka boyena • Mahlalosetšagotee (mantšu ao a swanago ka tlhalošo mohl. fola/kgoga)

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 15-16	**Theeletša kanegelo** Kgetha go tšwa go dikanegelo tša sebjale tše e sego tša nnete/ tša setšo/tša bophelo bja mong/hlohlomiša/ dikanegelo tša nnete Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Akanya tiragalo ye e tla latelago. • Araba dipotšišo tše bonolo • Efa maina a baanegwa go tšwa go kanegelo • Hlaola baanegwa go tšwa go ditlhalošo tša molomo **Itlwaetše go Theeletša le go Bolela** **(**kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla**)** • Diragatša seretokošana sa morumokwano wo bonolo, seretwana goba košana • Araba ditaelo ka sebele. • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho/tša go bonwa • Araba dipotšišo mabapi le setšweletšwa • Tsebagatša tikologo le baanegwa **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa (bomolomo)** • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Diriša pukuntšu **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo, tlhagišo le lebelo tše di nepagetšego	**Ngwala molaetša wo mokopana/dinoutse** • Kgetha diteng tša maleba • Lebiša setšweletšwa go motho • Feleletša ka leina la gagwe **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko/dikafoko/ mantšu ka go šomiša mantšu goba ditlhathollo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša tsebo ya tatelano ya alfabete le tlhaka ya mathomo ya lentšu go hwetša mantšu ka gare ga pukuntšu. • Tiišetša mehlala ya botee le bontši • Diriša bong bja maina a mangwe mohl. tshadi/poo **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga tšhomišo ya mainaina • Tsebagatša madiri • Diriša mehuta ye e fapanego ya mahlaodi • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya mabaka • Aga godimo ga tšhomišo ya lekgokasediri **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba ditšweletšwa tšeo a di badilego ka boyena

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 17-18	**Theeletša o be o diragatše ditaelo tša motheo** bjalo ka: motswako/ditaelo tša go dira selo se sengwe Setšweletšwa go tšwa go puku ya go bala goba faele ya morutiši ya methopo • Ahlaahla dintlha tše di itšeng tša setšweletšwa • Botšiša dipotšišo go hwetša tshedimošo • Theeletša gomme o fetole ka tshwanelo **Efa ditaelo (**bonnyane dikgato tše pedi**)** • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Tsebiša tšhomišo ya madiri • Efa ditaelo ka tatelano ye maleba **Itlwaetša Go theeletša le Go bolela**(kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla) • Araba ditaelo ka sebele • Efa o be o latele ditaelo/ditšhupetšo tše bonolo • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala ditšweletšwa (tša ditaelo) tša tshepedišo ya motheo** mohl. motswako/ditaelo tša go dira se sengwe Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Ahlaahla dintlha tše itšego tša setšweletšwa • Ahlaahla tatelano ya ditaelo	**Tsebiša sengwalo** **Ngwala ka ga tshepedišo ya go ba le thekgo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Tlatša dintlha tše bohlokwa ka gare ga foreime • Šomiša dintlha tše bohlokwa tše itšego • Swarelela go sererwa se se le go foreiming • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe **Leibola le/go feleletša setšweletšwa sa tša go bonwa, mohlala,/** dithalwa/diswantšho/ dikhathuni/mebepe/ dinepe • Theeletša/bala tshedimošo • Akaretša dintlha ka botlalo tše itšego • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Ngwala dileibolo mo lefelong leo le nepagetšego **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko/dikafoko/ mantšu ka go šomiša mantšu goba ditlhathollo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Mantšu a medumo ye metelele le ditumanoši tša go sepela ka bobedi: • Peleta mantšu a a tlwaelegilego ka nepagalo ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Aga godimo ga tsebo ya mantšu a go bonwa le go dirišwa gantši **Šoma ka mafoko** • Diriša lediri go tšweletša taelo mohl. Sepela • Ruta mabotšiši **Tlotlontšu go ya dikamano** • Malatodi(mantšu a a ganetšanago ka tlhalošo mohl. huma/ diila • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena
19-20	**KELO YA SEMMUŠO**			

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 21-22	**Theeletša setšweletšwa sa tshedimošo** mohlala: dihloogo tše bonolo bjalo ka: Lapa la gešo, setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go bala goba faele ya morutiši ya methopo • Hlaola diteng tše di itšeng • Amanya le maitemogelo a mong • Fetogela lelemeng le lengwe ge go hlokega **Theeletša gomme o iphetolele go ditlhalošo tše bonolo ka bomolomo** • Latela ditaelo • Laetša kwešišo ya tlotlontšu ya go amana le tlhalošo **Itlwaetše go Theeletša le go Bolela gore o ikhumiše ka tsebo (**kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla**)** • Diragatša seretokošana sa morumokwano wo bonolo, seretwana goba košana • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa o be o latele ditaelo goba ditšhupetšo • Laodiša ditaba tša gago • Laodiša gape kanegelo yeo o e laodišeditšwego/ badilego • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala setšweletšwa sa go ba le tša go bonwa** mohl./diswantšho/ mebepe/dithalwa le dinepe Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho/tša go bonwa • Botšiša le go araba dipotšišo tše bonolo • Ahlaahla kgopolokgolo • Hlatholla tshedimošo ye e lego ka gare ga tša go bonwa/bogelwa **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa (bomolomo)** • Ahlaahla dikgopolokgolo • Iphetolela go dipotšišo tše bonolo **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo, tlhagišo le lebelo tše di nepagetšego	**Tsebiša sengwalo** **Leibola le/go feleletša setšweletšwa sa tša go bonwa, mohlala,** Dithalwa/diswantšho/ dikhathuni/mebepe/ dinepe • Theeletša/bala tshedimošoAkaretša dintlha ka botlalo tše itšego • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Ngwala dileibolo mo lefelong leo le nepagetšego **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko/mantšu/ dikafoko go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** Aga godimo ga tsebo ya medumo go peleta mantšu, mohl. bopa magoro a mantšu ao a theilwego godimo ga gore a kwagala le go lebelega bjang • Aga godimo ga tsebo ya mantšu a go bonwa le go dirišwa gantši • Aroganya mantšu a matelele go a iša go diripana tše nnyane tše bjalo ka dinoko mohl. mo-n-na • Aga godimo ga tšhomišo ya botee le bontši bja maina **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga tšhomišo mašalašala(mohl. nna, wena, rena, lena) • Tiišetša dikgokagantšhi • Aga godimo ga tšhomišo ya mašalašupi (mohl. ye, yeo, bao) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 23-24	**Tšea karolo go dipoledišano tše kopana ka sererwaseo se tlwaelegilego** • Šielana ka go bolela • Swarelela go sererwa • Botšiša dipotšišo tša maleba **Itlwaetše go Theeletša le go Bolela gore o ikhumiše ka tsebo (**kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla**)** • Diragatša seretokošana sa morumokwano wo bonolo, seretwana goba košana • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa o be o latele ditaelo goba ditšhupetšo • Laodiša ditaba tša gago • Laodiša gape kanegelo yeo o e laodišeditšwego/ badilego • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo** mohl. ssetšweletšwa se kopana/kanegelo/sereto/ koša Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho/tša go bonwa • Botšiša le go araba dipotšišo tše bonolo mohl. Eng? Mang? Neng? • Tsebagatša dipotšišo tše di raranego mohl. Ka baka la eng...? A o gopola eng.....? **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa (bomolomo)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo, tlhagišo le lebelo tše di nepagetšego	**Tsebiša sengwalo** **Ngwala setšweletšwa sa tshedimošo se se kopana sa go ba le thekgo** • Tlatša mantšu a a tlogetšwego mo go kakaretšo/ setšweletšwa se se ngwadilwego • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Šomiša mantšu a mafsa go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko mantšu ka go šomiša mantšu goba ditlhathollo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša tsebo ya tatelano ya ditlhaka tša alfabete le tlhaka ya mathomo ya lentšu go hwetša mantšu ka gare ga pukuntšu . • Tiišetša mantšu ao ao a thomago ka ditlhaka tše di kgethilwego **Šoma ka mafoko** • Diriša maina le bontši • Thoma go diriša mabaledi bjalo ka tee, pedi bj.bj le ya mathomo, ya bobedi, ya mafelelo **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 25-26	**Lebelela tshedimošo tshedimošo yeo e lego godimo ga phoustara** • Hlaola diteng tše itšeng • Theeletša o be o laodiše maitemogelo a gago • Ahaahla tshedimošo ka mantšu a gago • Fetogela lelemeng le lengwe **Theeletša sereto/ košana go ikhumiša ka tsebo** • Ahlaahlang ka seo sereto se bolelago ka ga sona • Se amanye le maitemogelo a gago bophelong • Laetša morumokwano le mošito • Laetša mantšu ao a thomago ka modumo wa go swana • Laetša maikutlo ao a tsošološwago ke sereto • Diragatša sereto/ methalotheto yeo e kgethilwego **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela** • Itlwaetša go šomiša maekiši, mohlala, meetse a rotha a re, tho! Go a tonya go re thwee • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala tshedimošo ye e lego ka gare ga phoustara. Bala ditšweletšwa tša go bonwa.** Mohl. phoustara • Pele ga go bala: ahlaahla diswantšho • Ahlahla seo setšweletšwa se bolelago ka sona • Lemoga tshedimošo e itšego • -Kwešiša tshedimošo • Ahlaahla nepo ya setšweletšwa • Ahlaahla tše dingwe tša tšhomišo ya polelo • Lemoga le go ahlaahla diponagalo tša moakanyetšo tša motheo tše bjalo ka mmala le bogolo bja go fapana goba mehuta ya mongwalo (fonte) **Bala (di) sereto/koša go oketša tsebo** • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala ka thekgo mohl. kakanyo, lebelela diswantšho goba ditšweletšwa ka tlhoko, go diriša ditlhahli tša dikamano • Lemoga mošito le morumokwano • Aroganya mantšu go ya ka dinoko • Hlagiša maikutlo ao a hlohlolwago ke sereto **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo, tlhagišo le lebelo tše di nepagetšego	**Tsebiša sengwalo** **Hlama le go tšweletša setšweletšwa sa tša go bonwa**, mohlala, phoustara goba ditsebišo • Šomiša tlhamego ya maleba • Kgetha tshedimošo ya maleba • Šomiša diponagalo tša motheo tša moakanyetšo bjalo ka mmala le bogolo bja go fapana goba mohuta wa mongwalo (fonte) **Ngwala mafoko** • Ngwala mafoko • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Šomiša tsebo ya dinoko go tšweletša mantšu a mafsa **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Mantšu ao a thomago ka ditlhaka tše di kgethilwego **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša maina a go balega (mohl. nku-dinku. • Aga godimo ga mahlaodi a a tlišwago pele ga lehlaodi go tšweletša kgatelelo mohl. ye nnyane mpša • Tšhomišo ya mathuši mohl. tla , ka • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 27-28	**Theeletša setšweletšwa sa tshedimošo,** mohlala, kanego ya dintlha/pego/ tlhalošo, setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši **Theeletša tlhalošole go hlaloša mafelo/dimela/ diphoofolo/dilo** • Lemoga mafelo ka nepagalo • Šomiša mantšu ao a hlalošago mafelo ka nepagalo • Šomiša mantšu a mangwe a mafsa • Šomiša mahlaodi **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša seretokošana sa morumokwano, sereto goba koša • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo tše bonolo • Bolela ditaba ka ga mong **Bolela gape kanegelo yeo a e kwelego goba a badilego** • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala setšweletšwa sa go ba le tša go bonwa** mohl./diswantšho/ mebepe/dithalwa le dinepe Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho/tša go bonwa • Diriša mekgwanakgwana ya go bala • Lemoga le go swayaswaya mabapi le kgopolokgolo le dintlha tše itšego ka thekgo • Hlatholla tshedimošo ye e lego ka go setšweletšwa sa go bonwa **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)**	**Tsebiša sengwalo** **Leibola le/go feleletša setšweletšwa sa tša go bonwa,** mohlala, mebepe/diswantšho/ dikhathuni/dinepe/ dithalwa • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Leibola setšweletšwa ka nepagalo • Šomiša tlhamego ya maleba ya dileibolo, mohlala, lentšu le tee goba a mabedi fela **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Go šoma ka mantšu** • Mantšu a go ba le medumo ye metelele/ kopana le medumo ya ditumanoši tše pedi. **Go šoma ka mafoko** • Thoma go šomiša matlema. • Šomiša mehuta ya madiri. • Šomiša makopanyi go bontšha phapano (fela), lebaka (ka gobane) le maikemišetšo (gore). **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka bo yena

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 29-30	**Theeletša poledišano yeo e balelwago godimo goba e balwago seyalemoyeng/ thelebišeneng** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši Bapala karolo ya moanegwa goba maemo ao a tlwaelegilego • Thušwa go kgetha diteng tša maleba • Šomiša dintlha ka nepagalo • Swarelela go sererwa • Fetogela go tšwa go leleme le lengwe go ya go le lengwe ka mo go swanelegilego **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela go ikhumiša ka tsebo** (kgetha ye tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša seretokošana sa morumokwano, sereto goba koša • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo • Bolela ditaba ka ga mong • Bolela gape kanegelo yeo a e badilego/ kwelego • Gatelela go itlwaetša ditumatlhaka	**Bala poledišano (taeloko)** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala-akanya go tšwa go thaetele • Lemoga tatelano ya ditaba tša kanegelo • Ahlaahla baanegwa le tikologo • Diriša tlotlontšu ya motheo go hlagiša maikutlo ao a hlohlolwago ke sengwalwa • Ahlaahla diponagalo tša sengwalwa kudu maswaodikga le tlhamego **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo, tlhagišo le lebelo tše di nepagetšego	**Tsebiša sengwalo** **Ngwala temana/ mafoko ka go šomiša foreime goba polelo ya dipudula** • Kgetha moanegwa wa maleba • Beakanya poledišano ka kwagalo • Šomiša foreime ka nepagalo • Šomiša polelotebanyi ka nepagalo • Šomiša tlotlontšu • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto, maswaodikga le dikgoba • Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilego ka nepagalo ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya lebaka • Diriša lehlathi la nako(mohl. maabane, gosasa) • Thoma go lemoga le go diriša polelotebanyi le polelotharedi le maswaodikga ao a amanago le tšona **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le G o Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 31-32	**Tšea karolo go dipoledišano ka sererwa seo se tlwaelegilego (mohlala: sekolo)** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Botšiša dipotšišo tša maleba le go iphetolela go dipotšišo • Swarelela go poledišano • Hlompha dikgopolo tša ba bangwe	**Bala setšweletšwa se sekopana** Kgetha go tšwa go kanegelo ya bjale/setšo/ maitemogelo ka boyena/ bohlagahlaga/bophelo bja nnete Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Araba dipotšišo tše bonolo **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo)** **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Ditšweletšwa tša go bonwa tše di badilwego	**Ngwala temana ya thekgo ye e beakantšwego** • Šomiša foreime gomme a tlatša mantšu a a tlogetšwego • Šomiša tlotlontšu ye e tlwaelegilego **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo golaetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu ao a thomago ka ditlhaka goba medumo ye e kgethilwego **Šoma ka mafoko** • Thoma go diriša mabaledi bjalo ka tee, pedi bj.bj le ya mathomo, ya bobedi, ya mafelelo • Aga godimo ga tšhomišo ya lekgokasediri mohl O ja dijo/Ba ja dijo.. • Aga godimo ga tšhomišo ya mabaka • Aga godimo ga tšhomišo ya matlema go laetša maemo (godimo ga, godimo ga ka fase ga) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le G o Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 33-34	**Theeletša ditsebišo tše bonolo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Ahlaahla dikgopolokgolo • Botšiša dipotšišo tša maleba • Araba ka nepagalo **Itlwaetša Go theeletša le Go bolela** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša seretokošana sa morumokwano, sereto goba koša • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo • Bolela ditaba ka ga mong • Bolela gape kanegelo yeo a e kwelego goba e badilego	**Bala setšweletšwa sa go ba le tša go bonwa** mohl./diswantšho/ mebepe/dinepe/ dikhathuni Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši Pele ga go bala ka thekgo: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho) • Pele ga go bala ka thekgo: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Araba dipotšišo tše bonolo **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo)** **Bala setšweletšwa sa go bonwa** mohl. phoustara goba tsebišo goba phamflete Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: ahlaahla diswantšho • Ahlaahla seo setšweletšwa se bolelago ka sona • Lemoga tshedimošo e itšego • Hlatholla tshedimošo • Ahlaahla nepo ya setšweletšwa • Ahlaahla tše dingwe tša tšhomišo ya polelo **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Anega kanegelo goba dikgopolokgolo gape ka methaladi ye 2 go iša go 3 • Hlagiša boiphetolelo bja maikutlo mabapi le setšweletšwa se se badilwego	**Ngwala temana goba mafoko a makopana a 2-3 ka go šomiša foreime** • Šomiša tlotlontšu ya ka mehla/ye e tlwaelegilego go akaretša mašala/ dikgokaganyi le dikafoko • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu **Thala, leibola le/goba feleletša setšweletšwa sa tša go bonwa** mehlala, mebepe/ diswantšho/dinepe/ dikhathuni • Ngwala tshedimošo ka nepagalo • Bontšha kgokagano gare ga dikarolo tša go fapana tša tša go bonwa ka nepagalo • Ngwala mafoko go hlaloša setšweletšwa sa tša go bona • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu **Hlama le go tšweletša setšweletšwa** **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilego ka nepagalo ka go diriša pukuntšu ya gagwe (morago ga moo, pele ga fao) **Šoma ka mafoko** • Diriša dikgokagantšhi go laetša koketšo (le) le tatelano(morago ga moo, pele ga fao) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le G o Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 35-36	**Theeletša Kanegelo** Kgetha go tšwa go Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Akanya tiragalo ye e tla latelago. • Ahlaahla thulaganyo, tikologo le baanegwa • Ahlaahla ditiragalo tše kgolo tša kanegelo • Fa phetolo ya mong go kanegelo • Bolela gape kanegelo ka tatelano ye nepagetšego ka go šomisa makopanyi	**Bala kanegelo ka poledišano (taeloko)** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala ka thekgo: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Ahlaahla tikologo le baanegwa • Ahlaahla ditiragalo tše kgolo ka gare ga kanegelo • Fa boiphetolelo bja gagwe mabapi le kanegelo • Lemoga gore ke karolo efe ya kanegelo yeo e lego poledišano • Diragatša kanegelo goba karolo ya yona **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Amanya le bophelo bja gagwe	**Ngwala kanegelokopana ka thekgo ye e beakantšwego** Šomiša foreime go tlatša mantšu/dikafoko tše di tlogetšwego • Šomiša tlotlontšu ye e katološišwego go akaretša mašala, dikgokanyi le dikafoko • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Šomiša dithalwa goba mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga tšhomišo ya dikgokagantšhi • Tšwetša pele tšhomišo ya polelotharedi • Tsebagatša tšhomišo ya maswao a ditsebjana ge go dirwa polelotebanyi **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 4				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le G o Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 37-38	**Tšea karolo go dipoledišano tša sererwa seo se tlwaelegilego (mohlala: Bagwera baka)** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Botšiša dipotšišo tša maleba le go iphetolela go dipotšišo • Swarelela go poledišano • Hlompha dikgopolo tša ba bangwe **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela go ikhumiša ka tsebo** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša seretokošana sa morumokwano, sereto goba koša goba karolwana ya kanegelo • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo tše bonolo • Bolela ditaba ka ga mong • Bolela gape kanegelo yeo a e kwelego goba a e badilego	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo ka hlogo/sererwa se se tlwaelegilego** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala ka thekgo: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Araba dipotšišo tše bonolo le go thoma go botšiša dipotšišo tše dintši tša go raragana mohl. Ka baka lang? O nagana bjang? • Ahlaahla ditšweletšwa tša go bonwa, **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo)** **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Hlagiša boiphetolelo bja maikutlo mabapi le setšweletšwa se se badilwego	**Ngwala temana/ mafoko ka go šomiša foreime goba polelo ya dipudula** • Šomiša diteng tša maleba • Šomiša tlotlontšu ye e tlwaelegilego go akaretša mašala, dikgokanyi le dikafoko • Šomiša mopeleto wa maleba le maswaodikga • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagw**e • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilego ka nepagalo ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Diriša tsebo ya tatelano ya alfabete le tlhaka ya mathomo ya lentšu go hwetša mantšu ka gare ga pukuntšu . **Šoma ka mafoko** • Thoma go lemoga polelotharedi ya motheo • Aga godimo ga tšhomišo ya mahlathi le mahlaodi **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena
Beke 39-40	**KELO YA SEMMUŠO**			

MPHATO WA 5

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 1-2	**Theeletša kanegelo kopana** Kgetha go tšwa go dikanegelo tša sebjale tše e sego tša nnete/tša setšo/tša bophelo bja mong/hlohlomiša/segiša/ boikgopolelo/dikanegelo tša nnete Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši [**taelo e tla boeletšwa mo bekeng ye nngwe le ye nngwe ya bobedi**] • Araba dipotšišo • Akanya gore go tla direga eng ka morago **Anega kanegelo gape** • Anega ditiragalo ka tatelano ye e nepagetšego, o šomiša lebaka le le fetilego le bonolo • Go fa baanegwa ba ka gare ga kanegelo maina ka nepagalo • Efa maina a baanegwa ka nepagalo **Itlwaetša Go theeletša le Go bolela** (kgetha ye tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša seretokošana sa morumokwano, sereto goba koša • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo tše bonolo • Bolela ditaba tša mong	**Bala kanegelokopana** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši [Ditaelo di tlo boeletšwa morago dibeke tše dingwe le tše dingwe tše pedi] • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. dira dikakanyo, diriša medumo le ditlhahli tša dikamano • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Ahlaahla thaetele, le fao ditiragalo tša kanegelo di diregago gona (tikologo) • Hlagiša kgopolo ye bonojana mabapi le kanegelo • Diriša pukuntšu **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Anega kanegelo goba dikgopolokgolo gape ka methaladi ye 3 go iša go 4 • Hlagiša kgopolo ya gagwe mabapi le kanegelo	**Ngwala kanego ya ditiragalo ya gagwe (ya kanegelo/tlhalošo)** • Kgetha go tšwa go maitemogelo • Kgetha diteng tša maleba tša sererwa • Swarelela go sererwa • Foreime ye e šomišwago ke barutwana ka moka • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Šomiša tlotlontšu ye e tswalanago le sererwa **Ngwala kakanyo ka ga kanegelo(go oketša tsebo)** • Pele ga go ngwala: ahlaahla seo ba se ratago/seo ba sa se ratego • Ngwala mafoko a 2 go hlagiša seo ba se ratago/seo ba sa se ratego **Hlama pukuntšu ya gagwe** • Leibola matlakala ka ditlhaka tša dialfabete • Tsentšha mantšu a 5 le ditlhalošo(sethalwa/ mafoko ka go šomiša lentšu/tlhathollo ya mantšu • Goba tšwelepele go tsentšha mantšu ka gare ga pukuntšu yeo e hlamilwego Mphatong wa 4	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Aga godimo ga tsebo ya medumo go peleta mantšu mohl. hlama magoro a mantšu ao a theilwego godimo ga gore a kwagala le go lebelelega bjang le a go bonwa le go dirišwa gantši • Aga godimo ga tsebo ya mantšu ao a felago a bonwa le a go dirišwa gantši **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša mainantšu a go balega(mohl.e.g. monna – banna) • Aga godimomo ga tšhomišo ya mainaina mohl. ka ditlhakakgolo • Aga godimo ga tšhomišo ya mašalaina (mohl. Nna, wena lena, wena) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 3-4	**Tšea karolo go poledišano ka ga sererwa seo se tlwaelegilego** • Botšiša le go araba dipotšišo tše bonolo ka ga sererwa • Fapogela go leleme le lengwe ge go hlokega • Efa barutwana ba bangwe sebaka sa go bolela • Ba theeletše **Anega kanegelo ka mokgwa wa dintlha goba tlhalošo** • Anega tiragalo yeo e sa tšwago direga • Bolela ditiragalo ka tatelano ya maleba **Itlwaetša Go theeletša le Go bolela** (kgetha ye tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša seretokošana sa morumokwano, sereto goba koša • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo goba ditšhupetšo • Bolela ditaba ka ga mong	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo sa go ba le tša go bonwa/ bogelwa** mohl.ditšhate/ dinkatlapana/taekramo/ mebepe ya monagano/ dikrafo/dinepe/dithalwa/ dikhathuni Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: bala le go ahlaahla thaetele le go lebelela diswantšho/ ditaekramo/mebepe • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. go hwetša dikgopolo ka kakaretšo, diriša ditlhahli tša dikamano go hwetša tlhalošo • Lemoga dintlhakgolo • Fa tlhalošo ya mantšu a a sa tlwaelegago • Araba dipotšišo mabapi le setšweletšwa **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Abelana dikgopolo mabapi le setšweletšwa • Tswalanya le bophelo bja gagwe	**Ngwala kanego ya dintlha ya tlhalošo ka gare ga foreime** • Kgetha diteng tša maleba • Latelantšha ditiragalo ka nepagalo • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Phošolla mopeleto ka go šomiša pukuntšu le go ngwala sengwalwakakanywa gape **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Aga godimo ga tsebo ya medumo go peleta mantšu mohl. hlama magoro a mantšu ao a theilwego godimo ga gore a kwagala le go lebelelega bjang • Peleta mantšu a a tlwaelegilego ka tshwanelo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya ya lebaka. Aga godimo ga tšhomišo ya mabopi"nka" go laetša bokgoni le "a nka" go kgopela tumelelo le go diriša "swanetše go" go laetša tshwanelo • Šomiša madiri a ka mehla mohl.sepela, sepetše • Diriša mahlathi a nako (mohl. maabane , gosasa) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 5-6	**Theeletša kanegelo ya go ba le poledišano** Kgetha go tšwa go dikanegelo tša sebjale tše e sego tša nnete/ tša setšo/tša bophelo bja mong/hlohlomiša, dikanegelo tša bophelo tša nnete. Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Šomiša tlhalošo ya bomolomo go hlaola baanegwa mo kanegelong • Hlagiša maikutlo le dikakanyo ka ga kanegelo • Araba dipotšišo ka ga kanegelo ka molomo **Bapala papadi ya karolo go mabaka a mangwe ao a tlwaelegilego** • Tšea karolo go dipoledišano • Akaretša tshedimošo ya maleba • Šomiša lebaka a a nepagetšego **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela go ikhumiša ka tsebo** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto se se kopana gobaseretokošana sa morumokwano • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo tše bonolo • Bolela ditaba ka ga mong	**Bala kanegelo**. Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetele le go lebelela diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. dira dikakanyo, diriša ditlhahli tša dikamano go hwetša tlhalošo, bala go hwetša ntlha • Araba dipotšišo mabapi le kanegelo **Bala ditšweletšwa tša selegae** mohl. taletšo • Ahlaahla nepo ya setšweletšwa • Diriša pukuntšu go hwetša tlhalošo ya mantšu a mafsa **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Diriša mantšu go hlagiša maikutlo mabapi le setšweletšwa se se badilwego	**Ngwala tlhalošo ye bonolo ya batho** • Ngwala bonyane temana e tee • Ngwala ka boitlhamelo • Šomiša mahlaodi a maleba • Šomiša mabaka a bonolo **Ngwala molaetša wo mokopana** • Beakanya tshedimošo • Šomiša tlhamego ya maleba, mohlala, madume, letšatšikgwedi, bj.bj. • Hlama mafoko ka nepagalo **Ngwala temana** • Hlaloša tiragalo • Šomiša dikgokanyi • Lekola mopeleto le maswaodikga **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo golaetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Aga godimo ga tsebo ya medumo go peleta mantšu mohl. hlama magoro a mantšu ao a theilwego godimo ga gore a kwagala le go lebelelega bjang • Peleta mantšu a a tlwaelegilego ka tshwanelo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga tšhomišo ya matlema go laetša maemo (godimo ga, ka fase ga • Diriša dikgokagantšhi go laetša koketšo (le) le tatelano(morago ga moo, pele ga fao • Ditlhakakgolo go mainaina, thaetele le ditlhakaina go batho **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena • Mainagokwa mohl. molalatladi

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 7-8	**Theeletša le go latela ditaelo,** mohlala: go dira goba go hlama selo Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Latela ditaelo ka nepagalo • Latela tatelano ka tshwanelo **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela go ikhumiša ka tsebo** (kgetha ye tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto se se kopana goba seretokošana sa morumokwano goba koša • Bolela ditaba ka ga mong	**Bala ditšweletšwa (tša ditaelo) tša tshepedišo ya motheo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. kakanyo, ditlhahli go ya ka dikamano • Ahlaahla dintlha tše itšego tša setšweletšwa • Araba dipotšišo mabapi le setšweletšwa • Ahlaahla tatelano ya ditaelo • Latela ditaelo (ge go kgonega) **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Fa tshwayotshwayo ye kopana ya bomolomo • Akaretša dintlha tša motheo mohl. thaetele, le/sererwa • Fa kgopolo ya gagwe mabapi le setšweletšwa	**Ngwala ditaelo ka go ka go latela foreime** • Šomiša dintlha ka botlalo tše di itšego • Šomiša tatelano ya maleba, ka go šomiša dikgokanyi, mathomo, latela. • Šomiša lebaka le bonolo • Šomiša sebopego sa maleba le tlhamego **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Aga godimo ga tsebo ya medumo go peleta mantšu mohl. hlama magoro a mantšu ao a theilwego godimo ga gore a kwagala le go lebelelega bjang • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša lerui la leina (mohl. Mahlo a Matome) • Thoma go diriša mabaledi bjalo ka tee, pedi le mathomo, bobedi, mafelelo • Thoma go diriša mašalarui(mohl. ya ka, ya gago, ya gagwe, ya rena, tša bona) • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya mahlaodi a go bapetša • Diriša dibopego tša mathuši a lediri • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya lediri tšweledi ge go hlangwa lebaka **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 9-10	**Theeletša sereto/koša** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Bolela ka sereto (gore sereto se bolela ka eng) • Tswalanya le maitemogelo a gagwe • Lemoga morumokwano le mošito • Fa dikarabo tša mong (o ratile sereto goba aowa) **Diragatša sereto go ikhumiša ka tsebo** • Bitša mantšu ka tshwanelo • Laetša kwešišo • Laetša mošito/ morethetho	**Bala sereto/dikoša** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Ahlaahla hlogo le dikgopolokgolo ka gare ga sereto • Ahlaahla morumokwano • Ahlaahla mantšu ao a thomago ka modumo wa go swana • Ahlaahla mantšu ao a ekišago medumo ya ona • Ahlaahla dipapetšo mohl.”O opela bjalo ka nonyana” “ Ke naletšana” • Araba dipotšišo mabapi le sereto (bomolomo goba go ngwala) **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka hlagišo ya maleba le go laetša kwešišo • Bitša mantšu le dikafoko ka tshwanelo le go diriša lebelo la maleba **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Bapetša mohl. dikanegelo/ ditšweletšwa/ direto/dikoša tše di badilwego	**Ngwala temana ka di/ sereto** • Ahlaahla seo temana e bolela ka sona **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Aga godimo ga tsebo ya medumo go peleta mantšu mohl. hlama magoro a mantšu ao a theilwego godimo ga gore a kwagala le go lebelelega bjang • Peleta mantšu a a tlwaelegilego ka tshwanelo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe **Šoma ka mafoko** • Diriša bong bja maina a mangwe (mohl. tshadi/poo) • Diriša mehuta ye e fapanego ya mahlaodi go akaretšwa le maamanyirui mohl. letlalo la nku **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela(Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 11-12	**Go theeletša kanegelokopana** Kgetha go tšwa go dikanegelo tša sebjale tše e sego tša nnete/tša setšo/tša bophelo bja mong Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Araba dipotšišo • Araba dipotšišo tše bonolo **Tšea karolo go poledišano ka sererwa seo se tlwaelegilego, fapogela go leleme le lengwe ge go hlokega** • Botšiša le go araba dipotšišo • Hlompha barutwana ba bangwe ka go ba theeletša ge ba bolela	**Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala ka thekgo: bala ka thekgo le go ahlaahla thaetele le go lebelela diswantš • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. dira dikakanyo, diriša ditlhahli go ya ka dikamano • Ahlahla tlotlontšu ye mpsha • Lemoga tatelano ya ditiragalo, tikologo le baanegwa • Diriša pukuntšu **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Ahlahla kanegelokopana	**Ngwala temana ye bonolo ya go ba le foreime** • Ngwala lefoko la matseno la maleba • Ngwala ditiragalo ka kwagalo • Šomiša dikgokanyi (le, fela) • Šomiša a mangwe a mahlaodiNgwala mafelelo a maleba **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo golaetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Diriša tsebo ya tatelano ya ditlhaka tša alfabete le tlhaka ya mathomo ya lentšu go hwetša mantšu ka gare ga pukuntšu . **Šoma ka mafoko** • Diriša maina le bontši bja go se fetoge mohl. mobu/mobu; meetse/ meetse • Aga godimo ga tšhomišo lehlaodi pele ga leina go tšweletša kgatelelo mohl. ye nnyane mpša **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela(Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 13-14	**Theeletša setšweletšwa sa tshedimošo,** mohlala, ditlhalošo tša bomolomo tša dilo, dimela, diphoofolo, mafelo Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Lemoga se/dilo • Hlaloša gore se/di šomišetšwa eng • Thala seswantšho o be o se leibole **Itlwaetša Go theeletša le Go bolela** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto goba seretokošana sa morumokwano • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Fa le go latela ditaelo/ditaetšo tše bonolo • Bolela ditaba ka ga mong • Bolela ka ga maitemogelo a mong	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo sa go ba le tša go bonwa/bogelwa** mohl.ditšhate/dinkatlapana/taekramo/mebepe ya monagano/dikrafo/dinepe/dithalwa/dikhathuni **Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho/dibogelwa • Diriša mekgwanakgwana ya go bala • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego **Balela go hwetša tshedimošo e itšego mohl. tšhupamabaka goba šedule** • Dipotšišo mabapi le setšweletšwa le dibogelwa **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** • Anega setšweletšwa se se badilwego gape	**Ngwala tlhalošo ye kopana ya dilo/dibjalo/diphoofolo/mafelo ka go šomiša foreime (mafoko a 3-4)** • Šomiša foreime ka nepagalo • Akaretša dintlha ka botlalo tše itšego • Šomiša mabaledi tša maleba • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Maswaodikga a nepagetšego **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Diriša tsebo ya tatelano ya ditlhaka tša alfabete le tlhaka ya mathomo ya lentšu go hwetša mantšu ka gare ga pukuntšu . **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya letlago • Lebjale go hlaloša ditiro tša ka mehla mohl. “Ke hlapa meno tšatši le lengwe le le lengwe” • Katološa tšhomišo ya mathuši mohl. tlo/be/di • Thoma go diriša matlema go fa taetšo(kgauswi le, nakong ya, le **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela(Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 15-16	**Tšea karolo go dipoledišano ka sererwa seo se tlwaelegilego (mohl: batho bao o dumago go swana le bona)** • Botšiša le go araba dipotšitšo tše bonolo ka sererwa • Fapogela go leleme leo e sego la tlwaelo ge go le bohlokwa • Efa barutwana ba bangwe sebaka sa go bolela • Theeletša barutwana ba bangwe ge ba bolela **Efa kanegelo ka dintlha goba tlhalošo** • Anega tiragalo yeo e se go kgale e fetile • Anega ditiragalo ka tatelano **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto se se kopana goba seretokošana sa morumokwano/ karolwana ye kopana ya kanegelokopana • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa o be o latele ditaelo/ditšhupetšo tše bonolo • Laodiša ditaba tša gago	**Bala dikanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho/ dibogelwa • Bala go hwetša dintlha le go šomiša ditllhahli tša dikamano go hwetša tshedimošo • Lemoga le go swayaswaya mabapi le molaetša • Kwešiša tlotlontšu • Araba dipotšišo mabapi le kanegelo • Anega kanegelo gape ka mantšu a gagwe (bomolomo goba go ngwalwa) **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša	**Ngwala temana ka go šomiša foreime** • Ngwala bonyane ditemana tše pedi ka go latela foreime • Kgokaganya ditemana ka go šomiša dikgokanyi • Šomiša tlotlontšu ye mpsha le maswaodikga ao a ithutilego • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto, maswaodikga le dikgoba gare ga ditemana • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo golaetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Ripaganya mantšu a matelele ka dikarolwana tše nnyane mohl. mo-hla-re, mo-go-du **Šoma ka mantšu** • Diriša mehuta ye e fapanego ya mahlaodi • Kwešiša le go diriša madiri go hlaloša tiro **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela(Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 17-18	**Theeletša le go araba ditaelo tša bomolomo** Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Bontšha kwešišo ya mantšu a go fa ditaelo **Bapala papadi ya karolo mabakeng a a tlwaelegilego** mohlala, go fa ditaelo • Fa bonnyane bja ditšhupetšo/ditaelo tše 4 ka tatelano ye nepagetšego • Šomiša polelo ya maleba/tlotlontšu le polelo polelo ya dika tša mmele, mohlala, mantšu a tšhupetšo, sebopego sa taelo sa lediri **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto se se kopana goba seretokošana sa morumokwano goba karolwana ya kanegelokopana • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo goba ditšhupetšo tše bonolo	**Bala ditšweletšwa (tša ditaelo) tša tshepedišo** mohl. motswako goba ditaelo tša go dira se sengwe Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala • Araba dipotšišo mabapi le setšweletšwa • Latela ditaelo (ge go kgonega) **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Bapetša ditšweletšwa tše di badilwego	**Ngwala motswako ka go šomiša foreime** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Šomiša foreime ka nepagalo • Akaretša lenaneo la ditswaki • Akaretša mokgwa ka tatelano ya maleba • Šomiša tlotlontšu ya maleba **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo golaetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Mantšu a go thoma ka ditlhaka tše di kgethilwego **Šoma ka mafoko** • Diriša mašupi bjalo ka mahlathafelo (fa, fao, mola) • Thoma go diriša mahlathi a legato mohl.”kudu, ’ nyakile” • Letlago (mohl. “Ke tlo mmona” “Ke ya go mmona gosasa” • Thoma go diriša dikgokagantšhi go laetša phapano (empa) lebaka (ka gore) nepo (gore). • Diriša maswaopotšišo • Diriša maswao a makalo/tlabego **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena
19-20	**KELOPHETHO**			

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 21-22	**Theeletša tlhalošo ya bomolomo ya mafelo/ batho** Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Hlaola mafelo/batho. • Ela hloko tshedimošo ye bohlokwa go tšwa go kanegelo, mohlala, godimo ga tšhate/ nkatlapana **Theeletša le go fa kanego ya maitemogelo a mong** • Gopola maitemogelo a mong ka tatelano ye e nepagetšego. • Araba dipotšišo ka ga seo se diregilego la mathomo, la bobedi, bj.bj.) **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla • Diragatša sereto se se kopana goba seretokošana sa morumokwano goba goba koša goba karolwana ya kanegelokopana Performs a short poem or rhyme or song or part of a short story • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo goba/ditšhupetšo • Bolela ditaba ka ga mong	**Bala kanegelo** Kgetha go tšwa go kanegelo ya bjale ya nnete/dikanegelo tša setšo/maitemogelo ka boyena/bohlagahlaga/ dikanegelo tša bophelo bja nnete/metlae/ kanegelo ya histori ye e sego ya nnete Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Kwešiša diponagalo tša setšweletšwa • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. diriša ditlhahli tša dikamano go akanya tlhalošo, dira thumo • Araba dipotšišo mabapi le setšweletšwa • Lemoga baanegwa **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Bala temana ye kopana** • Ahlaahla kgopolokgolo le dintlha tše itšego **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Katlhaahlo ya setšweletšwa seo go ithutilwego ka sona	**Ngwala temana gape ka go šomiša foreime** • Šomiša mabaka a bonolo • Lemoga ditiragalokgolo • Bolela ditiragalo ka peakanyo ya maleba • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto, maswaodikga le dikgoba gare ga ditemana **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Mantšu a go thoma ka ditlhaka tše di kgethilwego **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša maina. • Aga godimo ga tšhomišo ya mašalaina (mohl.Nna, wena, yona, rena, bona) • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya mahlaodi • Aga godimo tšhomišo ya lekgokasediri • Diriša dibopego tša lediri. Aga godimo ga tšhomišo ya maswaopotšišo • Aga godimo ga tšhomišo ya leswao la makalo/tlabego **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 23-24	**Bolela ka sererwa se se tlwaelegilego ka go itokišetša** • Beakanya dintlha tše bohlokwa. • Bolela bonnyane bja mafoko a mararo ka sererwa. • Araba dipotšišo **Itlwaetša Go theeletša le Go bolela** (kgetha ye tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto se se kopana goba seretokošana sa morumokwano goba karolwana ya kanegelokopana • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ditšhupetšo • Bolela ditaba ka ga mong	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo sa go ba le tša go bonwa/bogelwa** mohl.ditšhate/dinkatlapana/taekramo/mebepe ya monagano/dikrafo/dinepe/dithalwa/dikhathuni **Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: tsepelela go dintlha tše bohlokwa • Ahlaahla tshedimošo ye kgolo y e filwego. Kgetholla tshedimošo ya maleba go araba dipotšišo **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Anega setšweletšwa gape ka methaladi ye 3	**Thala/feleletša le go leibola ditšweletšwa tša tša go bonwa, mohlala,** ditšhate/dinkatlapana/ditaekramo/mebepe ya monagano/mebepe/diswantšho/dikerafo/dinepe/dithalwa/dikhathuni Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Šomiša tshedimošo go tšwa go tša go bonwa goba setšweletšwa • Beakanya tshedimošo • Fa tshedimošo **Dira kakaretšo ya mmepe wa monagano ya setšweletšwa se sekopana** • Lemoga bonyane dintlha kgolo tše tharo **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Mantšu a go thoma ka go kgetha ditlhaka **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša leina • Thoma go diriša mabaledi bjalo ka tee, pedi, bj.bj le mathomo, bobedi, mafelelo • Thoma go diriša mašala. • Diriša mehuta ye e fapanego ya mahlaodi **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 25-26	**Theeletša dikanegelo** Kgetha go tšwa go dikanegelo tša sebjale tše e sego tša nnete/ tša setšo/tša bophelo bja mong/hlohlomiša/tša go segiša/boikgopolelo/ dikanegelo tša bophelo bja nnete/yeo e sego ya nnete ya histori Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Kwešiša dikanegelo, araba dipotšišo • Hlagiša dikgopolo tša gago **Anega kanegelo gape** • Lebiša go baanegwathwadi • Anega kanegelo gape ka mantšu a gago • Šomiša lebaka bjale ka ge le tsebišitšwe mephatong ye e fetilego	**Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Ahlaahla baanegwa • Araba dipotšišo • Lemoga setho/ molaetšakgolo wa kangelo **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Bala (di)sereto goba (di)koša** • Ahlaahla hlogo le kgopolokgolo **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bala ka bobedi** • Tswalanya ditšweletšwa le bophelo bja gagwe	**Ngwala kanegelo ye kopana ka go šomiša foreime** • Kanegelo e na le mathomo, bogare le mafelelo **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Mantšu a go thoma ka ditlhaka tše di kgethilwego **Šoma ka mafoko** • Fetleka mafokonolo go ya sediri, lediri sedirwa • Thoma go šomiša dikgokagantšhi (ge, morago) • Tšwetša pele go šomiša polelotebanyi • Thoma go lemoga le go diriša polelotharedi **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 27-28	**Tšea karolo go dipoledišano ka sererwa seo se tlwaelegilego (mohl: tša boso)** • Botšiša le go araba dipotšišo • Hlompha barutwana ba bangwe ka go ba theeletša ge ba bolela • Fapogela go leleme leo e sego la tlwaelo ge go le bohlokwa **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto se se kopana goba seretokošana sa morumokwano goba karolwana ya kanegelokopana • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ditšhupetšo tše bonolo • Bolela ditaba ka ga mong	**Bala ditšweletšwa tša tshepedišo** mohl. ditaelo Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Hwetša dintlha tše itšego • Hlatholla tša go bonwa • Ahlaahla tatelano **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka phišegelo ya pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)**	**Ngwala ka ga setšweletšwa sa tshedimošo se se** šomišitšwego pele • Ngwala ditemana e tee goba tše pedi • Beakanya tshedimošo ka kwagalo • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu • Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Mantšu a go thoma ka ditlhaka tše di kgethilwego • Šoma ka mafoko • Itemogela kwešišo le tšhomišo ya dikgokagantšhi • Kwešiša le go diriša polelotharedi • Kwešiša le go diriša kganetšo **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 29-30	**Tšea karolo go dipoledišano ka sererwa seo se tlwaelegilego** • Botšiša le go araba dipotšišo • Hlompha barutwana ba bangwe ka go ba theeletša ge ba bolela • Fapogela go leleme leo e sego la tlwaelo ge go le bohlokwa • Botšiša le go araba dipotšišo tše di raraganego, mohl: O ka dira eng..? **Diragatša dipapadi tša go tšea karolo** Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Hlama kanegelo ya go kwešišega • Bitša mantšu gabotse ebile a kwagale **Itlwaetša Go theeletša le Go bolela go ikhumiša ka tsebo** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto se se kopana goba seretokošana sa morumokwano goba karolwana ya kanegelokopana • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo tše bonolo • Bolela ditaba ka ga mong	**Bala setšweletšwa** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši) • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetele • Diriša mekgwanakgwana ya go bala ka thekgo • Lemoga tatelano ya ditiragalo tša kangelo • Ahlaahla baanegwa, tikologo **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo, a laetša kwešišo ya setšweletšwa • Balela godimo a diriša pitšo ya maleba ya mantšu, magato a maleba le bolumo **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši** • Bapetša ditšweletšwa tše di badilwego	**Ngwala poledišano ye kopana ka go šomiša foreime** • Kgetha baanegwa ba maleba • Beakanya poledišano ka kwagalo • Šomiša polelotebanyi • Šomiša setaele sa go ngwala se e sego sa semmušo • Šomiša maswaodikga a maleba, mohlala, kgorwana, leswao la tlabego le leswao la potšišo • Šomiša magato a go ngwala **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Tiišetša dibopego tša go tšweletša bontši **Šoma ka mafoko** • Diriša bong bja mainantšu a mangwe (mohl. tshadi/poo • Diriša dibopego tša ka mehla tša lediri mohl. sepela, sepetše • Aga godimo ga kwešišo ya mabaka • Bušeletša tšhomišo ya dikgokaganyi go laetša kgetho(mohl. goba .... le ga e le) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 31-32	**Theeletša kanegelo** Kgetha go tšwa go dikanegelo tša sebjale tše e sego tša nnete/ tša setšo/tša bophelo bja mong/hlohlomiša/tša go segiša/boikgopolelo/ dikanegelo tša bophelo bja nnete/yeo e sego ya nnete ya histori. Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Kwešiša dikanegelo • Araba dipotšišo • Botšiša dipotšišo tša maleba le go araba dipotšišo • Araba le go thoma go botšiša tše dingwe tša dipotšišo tše di raraganego kudu, mohlala, ke ka lebaka la eng o sa...? Eng...? O gopola bjang...? -	**Bala kanegelo goba sereto goba koša** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši) • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. diriša ditlhahli go hwetša tlhalošo ya mantšu a mafsa • Ahlaahla kgopolokgolo le dintlha tše dingwe • Lemoga tatelano ya ditiragalo • Lemoga tikologo le baanegwa • Araba dipotšišo tše bonolo le go thoma go botšiša dipotšišo tše dintši tša go raragana mohl. Ka baka lang? O nagana bjang? **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši** • Bapetša ditšweletšwa tše di badilwego	**Ngwala kanego ya ditiragalo** Anega tiragalo **Ngwala kanegelo ye bonolo/temana ka go šomiša foreime** • Šomiša sebopego sa kanegelo • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi le maswaodikga ka nepagalo • Šomiša lebaka la maleba • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu • Šomiša magato a go ngwala a a latelago a go ba le thekgo **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Mantšu a go thoma ka ditlhaka tše di kgethilwego **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša maina.(mohl. monna • Aga godimo ga tšhomišo ya mašalaina (mohl.Nna, wena, yona, rena, bona) • Šomiša mehuta ye e fapanego ya mahlaodi • Aga godimo ga tšhomišo ya lekgokasediri.. **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 33-34	**Tšea karolo go dikahlaahlo** • Ahlaahla direrwa tše di tlwaelegilego • Bolelang ka go šielana, bontšha tlhompho go dikgopolo tša barutwana ba bangwe **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla • Diragatša sereto se se kopana goba seretokošana sa morumokwano goba karolwana ya kanegelokopana • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ditšhupetšo tše bonolo • Bolela ditaba ka ga mong	**Bala setšweletšwa**- Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya gore setšweletšwa se mabapi le eng ka go se lekodišiša pele • Araba dipotšišo • Ahlaahla dintlhakgolo le dintlha tše itšego **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Bala le go kwešiša phoustara** • Pele ga go bala: ahlaahla diswantšho • Hlatholla tshedimošo • Ahlaahla setšweletšwa	**Ngwala setšweletšwa sa tshedimošo ka go šomiša foreime** • Kgetha sererwa sa maleba • Akaretša tshedimošo ya maleba • Šomiša magato a go ngwala a a latelago a go ba le thekgo **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** **Hlama phoustara** • Akaretša tshedimošo ya maleba • Akaretša seswantšho • Šomiša bogolo bja mongwalo ka • tshwanelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Mantšu a go ba le medumo ye metelele le ye mekopana ya ditumanoši **Šoma ka mafoko** • Diriša maina • Aga godimo ga tšhomišo ya mašala • Aga godimo ga tšhomišo ya mahlaodi **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 35-36	**Theeletša kanegelo** Kgetha go tšwa go dikanegelo tša sebjale tše e sego tša nnete/ tša setšo/tša bophelo bja mong/hlohlomiša/tša go segiša/boikgopolelo/ dikanegelo tša bophelo bja nnete/yeo e sego ya nnete ya histori Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Lemoga, thulaganyo, baanegwa le ditiro • Araba dipotšišo **Laodiša kanegelo ka mantšu a gago o thušwa ke ba bangwe** • Tatelano ya ditaba tša kanegelo e be le moko **Itlwaetša Go Theeletša le Go Bolela** (kgetha ye tee ya go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto se se kopana goba seretokošana sa morumokwano goba karolwana ya kanegelokopana • Bapala papadi ye bonolo ya polelo • Efa o be o latele ditaelo/ditšhupetšo tše bonolo • Laodiša ditaba tša gago • Gopodišiša ditiragalo goba maitemogelo ka tatelano ye e nepagetšego	**Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. diriša ditlhahli go hwetša tlhalošo ya mantšu a mafsa • Ahlaahla kgopolokgolo le dintlha tše dingwe • Lemoga tatelano ya ditiragalo • Lemoga tikologo le baanegwa • Araba dipotšišo tše bonolo le go thoma go botšiša dipotšišo tše dintši tša go raragana mohl. Ka baka la eng? O nagana bjang? **Bala (di)sereto** • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. diriša ditlhahli • Araba dipotšišo mabapi le sereto • Hlagiša maikutlo a go hlohlolwa ke sereto • Ahlaahla morumokwano, mantšu ao a thomago ka medumo ya go swana le papetšo **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša	**Ngwala kanego ya ditiragalo ka go foreime** • Anega ditiragalo ka tatelano • Šomiša thutapolelo ya maleba, tlotlontšu, mopeleto le tshedimošo • Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo **Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu** **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilego ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Botee le bontši bja maina **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga kwešišo ya mabaka • Aga godimo ga mathuši mohl. “nka” go laetša bokgoni, “a nka” go kgopela tumelelo • Diriša mahlathi a nako (mohl. maabane , gosasa) • Thoma go diriša matlema go fa taetšo(kgauswi le, nakong(mehleng, nakong) lerui (le, ya) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu a a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 5				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 37-38	**Tšea karolo go dipoledišano** • Botšiša le go araba dipotšišo • Hlompha barutwana ba bangwe ka go ba theeletša • Ba theeletša gomme a ba hlohleletša go bolela • Fapogela go leleme leo e sego la tlwaelo ge go hlokega **Itlwaetša Go theeletša le Go bolela** (kgetha e tee ya go itlwaetša ka mehla • Diragatša sereto se se kopana goba seretokošana sa morumokwano goba karolwana ya kanegelokopana • Bapala thaloko ye bonolo ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo tše bonolo • Bolela ditaba ka ga mong		**Hlama phoustara** • Akaretša tshedimošo ya maleba • Akaretša seswantšho • Šomiša bogolo bja mongwalo ka tshwanelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega Ngwala setšweletšwa sa tshedimošo ka go šomiša foreime • Kgetha tshedimošo ya maleba • Ngwala temana e tee go ya go tše pedi • Šomiša mopeleto wo o nepagetšego le maswaodikga • Šomiša dikgokaganyi • Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Botee le bontši bja maina **Šoma ka mafoko** • Itemogela tšhomišo ya dikgokagantšhi • Diriša mahlathi a mokgwa (mohl. ka pejana, gannyane) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu a a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena
Beke 39-40	**KELO YA SEMMUŠO**			

MPHATO WA 6

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 1-2	**Theeletša kanegelo** Kgetha go tšwa go dikanegelo tša sebjale tše e sego tša nnete/tša setšo/tša bophelo bja mong/hlohlomiša/segiša/ boikgopolelo/dikanegelo tša nnete Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Araba dipotšišo go laetša kwešišo • Efa maikutlo a gago ka kanegelo **Itlwaetša go theeletša le go bolela go ikhumiša ka tsebo** (Kgetha e tee ye o ka itlwaetšago yona tšatši ka tšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo • Ahlaahla sererwa	**Bala kanegelokopana** Kgetha go tšwa go kanegelo ya bjale ya nnete/dikanegelo tša setšo/maitemogelo ka boyena/bohlagahlaga/ dikanegelo tša bophelo bja nnete/metlae/ kanegelo ya histori ye e sego ya nnete Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala ka thekgo: akanyago tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. dira dikakanyo, go diriša ditumatlhaka le ditlhahli tša dikamano • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Ahlaahla thaetele le fao kanegelo e diragalago gona (tikologo) • Araba dipotšišo tše bonolo ka kanegelo **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša	**Ngwala temana ya go ba le thekgo** • Šomiša foreime • Ngwala lefoko la matseno la go ba le thekgo • Šomiša dikgokaganyi • Ngwala mafelelo a maleba a go ba le thekgo • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto, tlotlontšu le maswaodikga **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Aga godimo ga tsebo ya medumo go peleta mantšu, mohl. bopa magoro a mantšu yeo e theilwego godimo ga gore a kwagala le go lebelega bjang • Aga godimo ga tsebo ya mantšu a go bonwa **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša mainantšu a go balega(mohl.e.g. monna – banna) • Aga godimo ga tšhomišo ya mašalaina (mohl. Nna, wena lena, wena) • Aga godimo ga tšhomišo ya lekgokasediri mohl. kgomo e/dikgomo di • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya mabaka **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 3-4	**Tšwetša pele therišano ka sererwa se se tlwaelegilego (mohl: Mmele le tša maphelo)** • Botšiša le go araba dipotšišo • Hlompha barutwana ba bangwe ka go ba theeletša ge ba bolela **Itlwaetša go theeletša le go bolela go ikhumiša ka tsebo** (Kgetha e tee go itlwaetša tšatši ka tšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Ahlaahla sererwa se se tlwaelegilego	**Bala kanego ye bonolo ya go hlaloša/kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala ka thekgo: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. dira dikakanyo, go diriša diswantšho/ ditumatlhaka le ditlhahli tša dikamano • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Araba dipotšišo tše bonolo ka kanegelo **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši** • Abelana dikgopolo mabapi le setšweletšwa	**Ngwala lengwalwana goba molaetša wa gagwe Tiišetša diponagalo tša lengwalwana goba molaetša wa gagwe** • Šomiša foreime • Lebiša molaetša go motho wa maleba • Hlokola mongwalo wa gagwe ka thekgo ka go phošolla thutapolelo, maswaodikga le diphošo tša mopeleto **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Diriša tsebo ya tatelano ya ditlhaka tša alfabete le tlhaka ya mathomo ya lentšu go hwetša mantšu ka gare ga pukuntšu . • Ripaganya lentšu le letelele ka dikarolwana tše nnyane mohl mo-ko-ko-tlo **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya mabaka • Aga godimo ga tšhomišo ya mahlathi le mahlaodi **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 5-6	**Theeletša kanegelo** (Kgetha go tšwa go dikanegelo tša bjale tša boikgopolelo/tša setšo/kanegelo ka yena mong/bohlagahlaga/ dikanegelo tša bophelo bja nnete/kanegelo ya boikgopolelo ya histori/ Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši. Akaretša kanegelo ka thekgo ya foreme • Kwešiša dipotšišo tša motheo **Itlwaetše go Theeletša le go Bolela go ikhumiša ka tsebo** (kgetha e tee go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto goba karolwana ya kanegelo • Bapala papadi ya polelo • Ahlaahla sererwa seo se tlwaelegilego	**Bala setšweletšwa** Kgetha go tšwa go kanegelo ya bjale ya nnete/dikanegelo tša setšo/kanego ya maitemogelo ka boyena/ bohlagahlaga/dikanegelo tša bophelo tša nnete mohl. pukutšatši/ ditsenywa tša pukutšatši Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala ka thekgo: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. dira dikakanyo, go diriša diswantšho/ ditumatlhaka le ditlhahli tša dikamano • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Araba dipotšišo tše bonolo ka kanegelo **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši** • Ahlaahla maikutlo a gagwe	**Ngwala ponagalo ya gagwe**, mohlala, pukutšatši ka go šomiša foreime • Ahlaahla le go tsebiša diponagalo tša pukutšatši • Šomiša foreime • Šomiša setaele se se sego sa semmušo • Bolela ditiragalo ka tatelano • Šomiša dikgokaganyi • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu • Diriša tsebo ya tatelano ya ditlhaka tša alfabete le tlhaka ya mathomo ya lentšu go hwetša mantšu ka gare ga pukuntšu . **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga tšhomišo ya mašalaina (mohl. Nna, wena, yona, rena, bona) • Kwešiša le go diriša madiri go hlaloša ditiro • Aga godimo ga tšhomišo ya matlema go laetša maemo (godimo ga, godimo ga ka fase ga • Diriša dikgokagantšhi go laetša koketšo (le) le tatelano(morago ga moo, pele ga fao • Diriša dipotšišo tša mang, eng, neng, efe, ka baka lang, bjang • Ditlhakakgolo go mainaina, thaetele le ditlhakaina go batho **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 7-8	**Theeletša gomme o ahlaahle ditaelo tša motheo** • Iphetolele ka sebele go ditaelo tše bonolo • Diriša makopanyi • Šomiša tatelano ye e nepagetšego **Itlwaetše go Theeletša le Go Bolela go ikhumiša ka tsebo** (kgetha e tee go itlwaetša ka mehla) • Diragatša sereto goba karolwana ya kanegelo • Bapala papadi ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo • Ahlaahla sererwa	Bala ditšweletšwa tša tshepedišo tša go ba le tša go bonwa mohl. ditaelo mohl. ditaekramo/ diswantšho/dikrafo/ dinepe/dithalwa Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Morutiši • Pele ga go bala ka thekgo: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho le dihlogwana • Diriša mekgwanakgwana ya go bala ka thekgo: Ahlaahla diponagalo tše dingwe tša go bonwa. Hlatholla tshedimošo setšweletšweng sa go bonwa • Latela ditaelo **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba, go bala ka thelelo le ka magato a go amogelega le go hlagiša **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Dira phasele ya mantšu go oketša tsebo** • Diriša tlotlontšu ya maleba • Peleta mantšu ka nepagalo • Fa tlhalošo ya mantšu/ go a diriša mafokong	**Feleletšasetšweletšwa sa tša go bonwa, mohlala,** ditaekramo/ diswantšho/dikerafo/ dinepe/dithalwa • Tlaleletša ka dilebolo tša maleba • Akaretša tshedimošo ya maleba • Šomiša mantšu a bohlokwa **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	Šoma ka mantšu • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhalošo ya mantšu **Šoma ka mafoko** • Diriša sebopego sa lediri go tšweletša taelo mohl. Sepela! • Thoma go diriša mabaledi bjalo ka tee, pedi, bj.bj.le ya mathomo , ya bobedi, ya mafelo • Diriša makgokedi a kganetšo (mohl. “Nna ga ke...” “ ga se ka... “) • Diriša “swanetše” go laetša bohlokwa. • Diriša lefetile • Thoma go diriša **letlema** go fa taetšo(thoko ya) nako (mehleng/nakong ya) borui (ya/la) • Kwešiša le go diriša mekgwa ye e fapanego ya kganetšo **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena • Mahlalosetšagotee (mantšu ao a swanago ka tlhalošo ngwanenyana/ mosetsana)

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 1				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 9-10	**Theeletša direto/ dikošana** Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiš • Šomiša tlhalošo ya molomo go hlaola batho goba dilo **Bapala thaloko ya polelo go ikhumiša ka tsebo** • Efa le go latela ditaelo ka tshwanelo • Bapalang ka go šielana • Fetša thaloko ka nako ye e beilwego	**Bala direto** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Ahlaahla hlogo le kgopolokgolo • Kwešiša ka tsela ye bonolo tše dingwe tša dielemente tša mohl. morumokwano, poeletšamodumo • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Diriša pukuntšu **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le ka magato a go amogelega le go hlagiša	**Ngwala tlhalošo ya motho/selo/phoofolo/ dibjalo/lefelo** • Kgetha diteng tša maleba • Nepiša mo go tlhalošo ya lebopo • Ngwala ka boitlhamelo, ka go šomiša mahlaodi le mahlathi • Hlokola mongwalo wa gagwe, go phošolla diphošo tša mopeleto **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj. • Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo • Go lahlela dikgopolo • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša popego ya lerui la leina (mohl. Mahlo a Matome) • Diriša mehuta ye e fapanego ya mahlaodi • Aga godimo ga kan fao mabaka a tšweletšwago ka gona **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena • Mainagokwa mohl. molalatladi

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 11-12	**Theeletša kanegelo** (Kgetha go tšwa go dikanegelo tša bjale tša boikgopolelo/tša setšo/ kanegelo ka yena mong/ bohlagahlaga/dikanegelo tša bophelo bja nnete/ kanegelo ya boikgopolelo ya histori/Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši. • Araba dipotšišo tša ntšu ka ntšu • Lemoga tshedimošo ye bohlokwa • Anega le go anega kanegelo gape **Itlwaetša go theeletša le go bolela** (Kgetha e tee ye o ka itlwaetšago ka yona tšatši ka tšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Efa ditaelo/ • ditšhupetšo le go di latela • Ahlaahla sererwa	**Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala ka thekgo: bala le go ahlaahla thaetele le go lebelela diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. dira dikakanyo ka go diriša ditlhahli tša dikamano • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha go tšwa go setšweletšwa se se badilwego • Lemoga tatelano ya ditiragalo, tikologo le baanegwa (mohl. hlaloša maikutlo a baanegwa le go bolela ka mabaka a a hlohlolago ditiro tša bona) • Araba dipotšišo tše bonolo ka kanegelo • Ahlaahla tlotlontšu ye mpsha • Hlagiša lebaka le phetho • Diriša pukuntšu **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba, go bala ka thelelo le ka magato a go amogelega le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši** • Fa kgopolo ya gagwe gomme a tswalanya puku le bophelo bja gagwe	**Ngwala kanegelo ye kopana ka go šomiša foreime** • Šomiša sebopego sa kanegelo bjalo ka foreime • Ngwala lefoko la matseno la maleba • Šomiša dikgokaganyi • Šomiša a mangwe a mahlaodi • Ngwala mafelelo a maleba • Stays on the topic • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi le maswaodikga a maleba • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu **Ngwala temana go hlagiša le go hlaloša kakanyo ya gagwe** • Ngwala mafoko a 2-3 • Kgetha tshedimošo ya maleba • Fa kakanyo ya gagwe • Hlaloša ka kwešišego **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj. **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša mainantšu a go se balege (mohl. meetse, mobu) • Aga godimo ga tšhomišo ya mašalašupi (mohl. ye, tšeo, yola, ao, bao) • Aga godimo ga tšhomišo ya mahlaodi pele ga maina go tšweletša kgatelelo (mohl. ye nnyane mpša) • Thoma go šomiša madiri a e sego a tlwaelo • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya lebjale • Thoma go šomiša mantšu a go laetša kgapeletšo (mohl. swanetše go...) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 13-14	**Theeletša ditlhalošo tša bomolomo tša dilo/ diphoofolo/dimela/ mafelo** Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši. • Hlaola gore selo seo ke eng • Hlalosa gore ke sa ho dira eng • Pharologanya go ya ka dikarolwana tša sona • Thala le go se leibola • Diriša tlotlontšu ye e amanago le dithuto tše dingwe **Itlwaetša go theeletša le go bolela** (Kgetha ye tee ye o ka itlwaetšago yona tšatši ka tšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Efa o be o latele ditaelo/ • ditšhupetšo • Ahlaahla serewa	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo** mohl. go tšwa go dithuto tše dingwe Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: ahlaahla hlogotaba ka thekgo gomme a bušeletša tlotlontšu ye bohlokwa • Bala temana gomme a lemoga kgopolokgolo le lefoko la hlogo • Araba dipotšišo tše di theilwego godimo ga setšweletšwa le dibogelwa mohl. dikrafo, ditaekramo, dinkatlapana **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši** • Ngwala kakaretšo ya seo ba se badilego ka mafokwana a se makae	**Ngwala tlhalošo ya motho/selo/dihoofolo/ dibjalo/mafelo** • Akaretša dintlha tše bohlokwa tše itšego tša maleba • Hlaloša ponagalo ya lebopo • Šomiša mabaledi a maleba • Šomiša tlotlontšu ya • Maswaodikga a nepagetše • Ngwala sengwalwakakanywa, hwetša dipoelo, hlokola le go ngwala gape **Hlama, thala le go leibola ditšweletšwa tša go bonwa, mohlala,** .ditšhate/dinkatlapana/ ditaekramo/mebepe ya monagano/mebepe/ diswantšho/dikerafo/ dipolane • Šomiša tshedimošo go tšwa go setšweletšwa sa go ngwalwa goba sa tša go bonwa • Akaretša dintlha tše bohlokwa tše itšego • Šomiša mantšu a bohlokwa • Šomiša tlotlontšu ya maleba **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj. **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le ditlhalošo tša mantšu • Tiišetša botee le bontši bja mantšu **Šoma ka mafoko** • Diriša mainantšu a go hloka botee goba bontši (mohl. meetse, mobu) • Thoma go diriša mašalarui(mohl. ya ka , ya gagwe, ya rena, tša bona) • Diriša mehuta ye e fapanego ya mahlaodi (mohl. gannyane, ye kgolo, tše tharo) • Tšwela pele go kwešiša le go diriša dikgokagantšhi ka go laetša koketšo, tatelano le phapano **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 15-16	**Theeletša tlhalošo ya maitemogelo a mong ya tiragalo** • Lemoga dikgopolo tše bohlokwa kudu le batho • Araba dipotšišo ka ga se se diregilego la mathomo, la bobedi, bj.bj. a bolela ka tiragalo e tee Bapala karolo ya mabaka a a tlwaelegilego • Šomiša polelo le ditiro ka tshwanelo • Beakanya diteng ka mo go kwalago **Itlwaetša go theeletša le go bolela** (Kgetha ye tee ye o ka itlwaetšago yona tšatši ka tšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Bolela goba bolela gape dikanegelo	**Bala dikanegelo** Kgetha go tšwa go kanegelo ya bjale ya nnete/dikanegelo tša setšo/kanego ya maitemogelo ka boyena/ bohlagahlaga/lefase la ditoro/dikanegelo tša bophelo tša nnete/ kanegelo ya histori ye e sego ya nnete Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala ka thekgo: bala le go ahlaahla thaetele le go lebelela diswantšho • Bala go hwetša dintlha le go diriša ditlhahli tša dikamano go hwetša tlhalošo • Kwešiša tlotlontšu • Araba dipotšišo tša motheo mabapi le kanegelo (molaetša le tikologo) **Itlwaetša go bala** Balela godimo ka pitšo ya mantšu, ya maleba go bala ka thelelo le ka magato a go amogelega le go hlagiša **Bala ditšweletšwa tša gagwe le tša selegae** mohl. pukutšatši ya gagwe goba lengwalo • Swayaswaya ka dikgopolokgolo • Bala dintlha le ditsebišo • Swayaswaya ka sebopego le madume **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši** • Tswalanya go bala le bophelo bja gagwe	**Ngwala lengwalo la segwera le bonolo** • Tsebiša diponagalo tša lengwalo la segwera • Šomiša foreime • Šomiša setaele se se sego sa semmušo • Ngwala bonyane ditemana tše pedi tše kopana • Šomiša tlotlontšu ye mpsha le maswaodikga a a ithutilwego • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto, maswaodikga le dikgoba gare ga ditemana **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe **Šoma ka mafoko** • Diriša madiri a tlwaelo mohl. sepela, sepetše • Diriša dibopego tša lediri tše bjalo ka bile, tlo ba • Sehlopantšu sa lediri • Diriša mahlathi a go laetša tekanyo: (gantši, gammalwa, gatee, ka sewelo) • Thoma go diriša dikgokagantšhi go laetša phapano (empa), lebaka (ka baka la gore), nepo (gore) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena • Malatodi (mantšu ao a ganetšanago ka tlhalošo) mohl. telele/ kopana

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 2				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go Bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 17-18	**Dira tekolo ya phapoši,** mohlala, dira dipotšišo therišano le barutwana ka yena, rekhota dikarabo mo tšhateng goba kerafo • Botšiša le go araba dipotšišo • Sepetša dipotšišotherišano ka moya wo o fodilego • Rekhota tshedimošo ka tshwanelo • Šomiša sebopego ka mokgwa wa maleba • Šomiša mantšu a bohlokwa le dikafoko **Tšwetša pele therišano ka sererwa se se tlwaelegilego go khumiša ka tsebo** • Theeletša le go fa barutwana ba bangwe sebaka sa go bolela • Botšiša le go araba dipotšišo • Fa kakanyo , mohlala, Ke ka lebaka la eng o nagana....?	**Bala setšweletšwa tshedimošo sa tshedimošo sa go le tša go bonwa mohl.** tšhupamaka le šedule ya thelebišene/ditšhate/ dinkatlapana/ditaekramo/ mebepe ya monagano/ mebepe/diswantšho/ dikrafo Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: ahlaahla hlogotaba le go bušeletša tlotlontšu ya motheo • Bala temana gomme a lemoga kgopolokgolo le lefoko la hlogo • Araba dipotšišo go tšwa go ditšweletšwa le tša go bonwa • Go sekena go hwetša tshedimošo e itšego **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba, go bala ka thelelo le ka magato a go amogelega le go hlagiša **Rarolla diphasele tša lentšu go oketša tsebo** • Diriša tlotlontšu ya maleba • Peleta mantšu ka nepagalo • Fa ditlhalošo ya mantšu/a diriša lefokong • Diriša pukuntšu **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši** • Bapetša dipuku le ditšweletšwa tše di badilwego	**Hlama lenaneopotšišo le bonolo** • Ngwala dipotšišo gabotse • Tlogela sekgoba sa dikarabo • Šomiša sebopego sa dipotšišo ka nepagalo **Ngwala temana go hlagiša le go hlaloša kakanyo** • Ngwala mafoko a 3-4 ka thekgo • Kgetha tshedimošo ya maleba • Fa kakanyo ya gagwe • Hlaloša ka go kwešišega **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le ditlhalošo tša mantšu • Mantšu a go ba le medumo ye metelele ya ditumanoši: **Šoma ka mafoko** • Tšwetša pele tšhomišo ya lediri “bile”/“tlo ba” • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya Letlago • Thoma go diriša mantšu a go laetša kgapeletšo (mohl. swanetše go). • Thoma go diriša mahlathi **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena • Malatodi (mantšu ao a latolanago ka tlhalošo) mohl. kopana/telele
19-20	**KELO YA SEMMUŠO**			

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 21-22	**Theeletša ditlhalošo tša bomolomo tša mafelo/diphoofolo/** **dibjalo/dilo/bj.bj.** Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši. • Lemoga mafelo • Ngwala tshedimošo ya bohlokwa, mohlala, mo tšhateng/tafola • Bontšha ka moo dilo di swanago e bile di fapanago ka gona **Itlwaetša go theeletša le go bolela** (Kgetha ye tee ye o ka itlwaetšago yona tšatši ka tšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Fa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo • Bolela hlalošo ya maitegelo goba ditiragalo ka tatelano ye e nepagetšego ka go šomiša dikgokaganyi	**Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Hlaloša diponagalo tša setšweletšwa • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl diriša ditlhahli tša dikamano go hwetša tlhalošo le go tšea diphetho • Araba dipotšišo mabapi le kanegelo • Hlaloša lebaka le phetho ka gare ga kanegelo mohl. Go hlagileng? Neng?goba Ka baka lang o nagana goba o reng o nagana .....hlagile? **Bala mangwalo a segwera go oketša tsebo** • Lemoga dikgopolokgolo • Araba dipotšišo tša go nyaka karabo thwii • Lemoga diponagalo tša setšweletšwa	**Ngwala ditsenywa tša pukutšatši** • Kgetha diteng tša maleba tša sererwa • Šomiša sebopego sa maleba bjalo ka sebopego • Bolela ditiragalo ka peakanyo ya maleba • Šomiša dikgokaganyi • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto, maswaodikga le dikgoba tša maleba gare ga ditemana **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Diriša dihlogo tše fapanego tša maina go bopa bontši • Šoma ka mafoko • Aga godimo ga tšhomišo ya mainaina mohl. ka go diriša tlhakakgolo • Aga godimo ga tšhomišo ya lebaka • Diriša “tla/tlo” go laetša se sengwe se se tlogo direga mohl. Go tlo na ya dikgadima lehono • Thoma go diriša dikgokaganyi(mohl. Gore) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena • Mahlalosetšagotee (mantšu ao a swanago ka tlhalošo)

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 23-24	**Theeletša polelo ye bonolo ka ga taba** • Botšiša le go araba dipotšišo tše di raraganego kudu • Ahlaahla kgopolokgolo • Afa dikakanyo • Hlompha barutwana ba bangwe ka go ba theeletša Bolela ka ga taba ka morago ga peakanyo • Kgetha sererwa le diteng tša maleba • Swarelela go sererwa • Beakanya diteng ka mokgwa wa go kwagalo	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo sa go ba le tša go bonwa/ bogelwa** mohl.ditšhate/ dinkatlapana/taekramo/ mebepe ya monagano/ dikrafo/diswantšho Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: sekena go nyaka dintlha tše bohlokwa • Botšiša dipotšišo • Kgetha dintlha tše bohlokwa go araba dipotšišo • Dira kakaretšwana ya mmepe wa monagano wa setšweletšwa/kgetho ya setšweletšwa **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le ka magato a go amogelega le go hlagiša	**Ngwala setšweletšwa sa tshedimošo ka go šomiša tša go bonwa, mohlala**, ditšhate dinkatlapana/ditaekramo/ mebepe ya monagano/ mebepe/diswantšho/ dikerafo Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba di/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Bala setšweletšwa se se kgethilwego • Šomiša tshedimošo go tšwa go setšweletšwa go thalale go leibola setšweletšwa sa tša go bonwa, mohlala, dinkatlapanagoba ditšhate goba dikerafo **Fetišetša tšweletšwa go sebopego sa kerafiki, mohlala, šomiša dinoutse tša tshedimošo ye e kgobokeditšwego** • Fetišetša tshedimošo go sebopego sa kerafiki, mohlala, kerafo goba nkatlapana • Sekaseka tshedimošo **Ngwala pego ye kopana ka foreime ka ga tshedimošo ye e kgobokeditšwego** • Ka thekgo lekanyetša tshedimošo • Šomiša sebopego sa malabe sa pego	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le ditlhalošo tša mantšu **Šoma ka mafoko** • Diriša bong bja mainantšu a mangwe (mohl. tshadi/poo • Aga godimo ga tšhomišo ya mahlaodi pele g ga leina go tšweletša kgatelelo(mohl. ye nnyane kgomo) • Aga godimo ga tšhomišo ya lekgokasediri • Aga godimo ga tšhomišo ya lebaka **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 25-26	**Theeletša koša/direto tše bonolo** Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši. • Gopola dikgopolokgolo • Ahlaahla kgopolo yeo tšohle di thomago go yona • Tswalanya le maitemogelo a mong • Lemoga morumokwano • Hlagiša maikutlo ao a hlotlilwego ke sereto • Diragatša koša/ methalo ye e kgethilwego **Itlwaetša go theeletša le go bolela** (Kgetha e tee ya boitlwaetšo bja letšatši ka letšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditaetšo • Ahlaahla	**Bala direto goba dikoša** **Bala (di)sereto** • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. diriša ditlhahli • Araba dipotšišo mabapi le sereto • Hlagiša maikutlo a go hlohlolwa ke sereto • Ahlaahla morumokwano • Ahlaahla dipapetšo tše di dirilwego ka gare ga sereto **Itlwaetša go bala** • Balela godimo, a laetša kwešišo ya setšweletšwa • Balela godimo a diriša pitšo ya maleba ya mantšu, magato a maleba le bolumo **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši** • Tswalanya setšweletšwa le bophelo bja gagwe	**Ngwala temana ye bonolo ka go šomiša magato a go ngwala-ka thekgo** • Kgetha diteng tša go kgahliša • Šomiša sebopego sa kanegelo bjalo ka foreime • Šomiša mathomo, bogare le mafelelo • Bolela ditiragalo ka peakanyo ya maleba • Šomiša lebaka la maleba le go kopanya mafoko ka “le” le “fela” • Šomiša maswaodikga • Šomiša dikgoba tša ditemana tša maleba **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Ngwala sengwalwakakanywa sa mathomo • Hwetša dipoelo ka ga diteng le go šomiša thutapolelo le tlotlontšu • Lekola mopeleto • Ngwala sengwalwakakanywa sa mafelelo **Go oketša tsebo:** **Ngwalela go ithabiša**mohlala, methalo ye menne ya sereto goba mafoko a go ba le morumokwano • Kgetha sererwa • Ngwala mafoko a morumokwano ka ga sererwa • Šomiša papetšo ye tee **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Khutsufatšo ya mantšu mohl. thelebišene/TV **Šoma ka mafoko** • Aga godimo ga tšhomišo ya mašalaina/mašalašala (mohl. Nna, wena, yona, bona). • Diriša mahlathi • Thoma go diriša mašala **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena • Go hlomesetša dihlogo goba meselana go kutu ya lentšu

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 27-28	**Theeletša le go latela ditaelo,** mohlala, tshepedišo • Akanya se se ka latelago • Ahlaahla dintlha ka botlalo tše itšego tša setšweletša • Ahlaahla tatelano ya ditiragalo • Ahlaahla sebopego seo lediri le šomišitšwego go sona **Itlwaetša go theeletša le go bolela** (Kgetha e tee ya boitlwaetšo bja letšatši ka letšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo • Ahlaahla sererwa	**Bala ditšweletšwa (tša ditaelo) tša tshepedišo** mohl. motswako/ ditaelo tša go dira se sengwe(mohl.go phutha lepokisana la pampiri) Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo goba padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši (TRF) • Pele ga go bala: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho. Hlatholla dibogelwa • Araba dipotšišo mabapi le setšweletšwa • Ahlaahla se se swanetšego go direga • Ahlaahla tatelano ya ditaelo • Latela ditaelo (ge go kgonega) **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši** • Hlaloša diponagalo tša tše dingwe tša ditšweletšwa tše di badilwego	**Dira kakaretšo ya mmepe wa monagano ya setšweletšwa se sekopana sa go ba le foreime** • Lemoga bonyane dintlhakgolo tše tharo • Beakanya tshedimošo ka bothakga • Šomiša dika tša maleba/ditaekramo/ ditšweletšwa tša kerafiki tše dingwe tša maleba • Šomiša tlotlontšu ya maleba • Lekola mopeleto • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Go ngwala sengwalwakakanywa sa mathomo • Lekola mopeleto • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le ditlhalošo tša mantšu • Mantšu ao a felago a tsoša tlhakahlakano (mohl. ntši/ntšhi) **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša popego ya lerui la leina (mohl. Mahlo a Matome) • Diriša mehuta ye e fapanego ya mahlaodi • Kwešiša le go diriša madiri go hlaloša ditiro • Aga godimo ga tšhomišo ya mabaka **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 3				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bogela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 29-30	**Tšea karolo go dipoledišano ka ga sererwa se se tlwaelegilego (mohl: Tša boso)** Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši. • Botšiša dipotšišo tša maleba o be o arabe dipotšišo tšeo o di botšišwago • Tšwetšapele poledišano • Ntšha dikakanyo tša gago • Hlompha dikgopolo tša ba bangwe • Hlohleletša barutwana ba bangwe go bolela lelemetlaleletšo **Diragatša papadi ye bonolo** • Šomiša diteng le polelo ya maleba • Šomiša polelotebanyi • Godiša kwagalo ya thulaganyo • Šomiša lentšu, tlhagišo le polelo ya dika tša mmele go tšweletša tlhalošo • Bitša mantšu ka go kwagala le ka nepagalo	**Bala tiragatšo kekišo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo, padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala-akanya go tšwa go thaetele • Diriša mekgwanakgwana ya go bala • Lemoga tatelano ya ditaba tša kanegelo • Ahlaahla baanegwa le tikologo • Diriša tlotlontšu ya motheo go hlagiša maikutlo ao a hlohlolwago ke sengwalwa • Ahlaahla diponagalo tša sengwalwa kudu maswaodikga le tlhamego **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo, a laetša kwešišo ya setšweletšwa • Balela godimo a diriša pitšo ya maleba ya mantšu, magato a maleba le bolumo **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bobedi** • Hlagiša pego ye kopana ya bomolomo ya puku ka diteng le tlhamego tša maleba • Fa kgopolo ya gagwe	**Ngwala poledišano ye kopana, ka go šomiša setaele sa go ngwala seo se sego sa semmušo (ka go foreime)** • Kgetha baanegwa ba maleba • Tšwetšapele poledišano le tiro ka kwagalo • Šomiša polelotebanyi • Šomiša maswaodikga a a nepagetšego, mohlala, kgorwana, leswao la tlabego, leswao la potšišo **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Hwetša dipoelo le go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega ka dikgoba tša maleba **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le ditlhalošo tša mantšu • Aga godimo ga tsebo ya medumo go peleta mantšu mohl. hlama magoro a mantšu ao a theilwego godimo ga gore a kwagala le lebelelega bjang **Šoma ka mafoko** • Thoma go diriša mabaledi tše bjalo ka tee, pedi bj, bj le ya mathomo, ya bobedi, ya mafelelo • Diriša mehuta ye e fapanego ya mahlaodi go akaretšwa le yeo e amago themperetša • Diriša mehuta ye e fapanego ya mahlaodi go akaretšwa le yeo e amago bogolo/ mengwaga **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bolela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 31-32	**Theeletša kanegelo** (Kgetha go tšwa go dikanegelo tša bjale tša boikgopolelo/tša setšo/ kanegelo ka yena mong/ bohlagahlaga/dikanegelo tša bophelo bja nnete/ kanegelo ya histori) Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši. • Botšiša dipotšišo tša maleba o be o arabe dipotšišo tšeo o di botšišwago • Araba le go thoma go botšiša dipotšišo tše dingwe tše di raraganego kudu, mohlala, ke ka lebaka lang o sa...? Eng...? O gopola bjang...? **Itlwaetša go theeletša le go bolela go ikhumiša ka tsebo** (Kgetha ye tee ye o ka itlwaetšago yona tšatši ka tšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Fa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo • Ahlaahla sererwa	**Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo, padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. diriša ditlhahli go hwetša tlhalošo ya mantšu a mafsa • Lemoga tikologo le baanegwa • Ahlaahla tatelano ya ditiragalo, araba dipotšišo tša gore ke eng seo se hlagilego pele, bobedi, boraro bj.bj • Botšiša le go araba dipotšišo tše dintši tša go raragana mohl. Ka baka lang....? Eng...? O nagana bjang.... **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Bala mangwalo a segwera(go oketša tsebo)** • Pele ga go bala: kakanyo e theilwe godimo ga go sekima setšweletšwa) • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. diriša ditlhahli go hwetša tlhalošo ya mantšu a mafsa • Lemoga kgopolokgolo le dintlha tše itšego • Ahlaahla nepo ya lengwalo • Ahlaahla tlhamego ya ya lengwalo	**Ngwala kanegelo/ temana ye kopana** • Šomiša sebopego sa kanegelo bjalo ka foreime • Šomiša polelo ka boikgopolelo kudu tlotlontšu ya mehutahuta • Kopanya mafoko go bopa temana ye e tsenelanago ka kgohlagano ka go šomiša mašala, dikgokaganyi le maswaodikga a maleba • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga • Šomiša mabaka a a nepagetšego • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Go lahlela dikgopolo ka go šomiša mmepe wa monagano • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Aga godimo ga tsebo ya mantšu a go tsebega ka go bonwa fela le ao a dirišwago ka mehla **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša mainantšu a go balega (mohl. puku-dipuku.) • Aga godimo ga tšhomišo ya lešalašupi(ye, yeo, seo, tšeo) • Aga godimo ga tšhomišo ya mahlaodi ao a tlago pele ga leina go laetša kgatelelo (mohl. yo moso monna) • Diriša lehlathi la nako (mohl. maabane, lehono, gosasa, ngwagola) • Aga godimo ga tšhomišo ya matlema go fa taetšo (kgauswi le) nako (mehleng, nakong) lerui (le) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bolela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 31-32		**Itlwaetša go bala** • Balela godimo, a laetša kwešišo ya setšweletšwa • Balela godimo a diriša pitšo ya maleba ya mantšu, magato a maleba le bolumo		
Beke 33-34	**Theeletša le go tšea karolo dipoledišanong** • Ahlaahla dikgopolokgolo le diteng tše di itšeng • Rekhota tshedimošo ye e itšego mo tšhateng goba mmepe wa monagano **Itlwaetša go theeletša le go bolela go ikhuma ka tsebo** (Kgetha e tee ye o ka itlwaetšago ka yona tšatši ka tšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ ditšhupetšo • Ahlaahla sererwa	**Bala setšweletšwa sa tshedimošo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo, padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: bala le go ahlaahla dihlogwana le diswantšho • Lemoga tema yeo e kgathwago ke diswantšho le dinepe go hlameng tlhalošo • Araba dipotšišo mabapi le setšweletšwa • Ngwala kakaretšo ya temana ka thekgo **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba, go bala ka thelelo le ka magato a go amogelega le go hlagiša **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bobedi** • Hlagiša boiphetolelo bja maikutlo go ditšweletšwa tšeo di badilwego • Tswalanya setšweletšwa le bophelo bja gagwe	**Šomiša tshedimošo go tšwa go setšweletšwa sa tša go bonwa, mohlala,** ditšhate/ dinkatlapana/ditaekramo/ mebepe ya monagano/ mebepe/ diswantšho/dikerafo go ngwala setšweletšwa • Ngwala ditemana tše pedi go iša go tše tharo • Mopeleto le maswaodikga di nepagetše **Ngwala setšweletšwa sa tshedimošo sa tša go bonwa** • Dira kakaretšo ya mmepe wa monagano ya setšweletšwa se sekopana sa go ba le thekgo • Beakanya tša mehola le tša go hloka mehola ka mo go nkatlapana • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Aga godimo ga tsebo ya mantšu a go tsebega ka go bonwa fela le ao a dirišwago ka mehla **Šoma ka mafoko** • Kwešiša le go diriša mainantšu a go balega (mohl. puku-dipuku.) • Aga godimo ga tšhomišo ya lešalašupi(ye, yeo, seo, tšeo) • Aga godimo ga tšhomišo ya mahlaodi ao a tlago pele ga leina go laetša kgatelelo (mohl. yo moso monna) • Diriša lehlathi la nako (mohl. maabane, lehono, gosasa, ngwagola) • Aga godimo ga tšhomišo ya matlema go fa taetšo (kgauswi le) nako (mehleng, nakong) lerui (le) **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu aa a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bolela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 35-36	**Theeletša kanegelo** (Kgetha go tšwa go dikanegelo tša bjale tša boikgopolelo/tša setšo/ kanegelo ka yena mong/ bohlagahlaga/dikanegelo tša bophelo bja nnete/ kanegelo ya histori) Setšweletšwa go tšwa go puku ya moithuti ya go ithuta goba ya go bala goba Faele ya Methopo ya Morutiši. • Botšiša dipotšišo tša maleba le go iphetolela go dipotšišo • Akaretša kanegelo • Araba le go thoma go botšiša tše dingwe tša dipotšišo tše di raraganego kudu, mohlala, ke ka lebaka lang o sa ...? Eng...? O gopola bjang...? • Hlagiša kgopolo, a efa lebaka la yona, ka ditabanatabana tše bohlokwa, tša setho le tša leago ka go kanegelo, bolela ka leleme leo e sego la tlwaelo ge go le bohlokwa • Šomiša mabaka ao a tsebaditšwego mephatong ya pele (mohlala, lebaka le le fetilego, le letlago)	**Bala kanegelo** Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo, padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. diriša ditlhahli go hwetša tlhalošo ya mantšu a mafsa • Ahlaahla thulaganyo, tikologo le baanegwa • Ahlaahla tatelano ya ditiragalo, araba dipotšišo tša gore ke eng seo se hlagilego pele, bobedi, boraro bj.bj • Botšiša le go araba dipotšišo tše dintši tša go raragana mohl. Ka baka lang....? Eng...? O nagana bjang....? • Hlagiša le go hlaloša kgopolo ya gagwe	**Ngwala tshwayotshwayo ya puku** • Kgetha diteng tša maleba le sebopego • Hlagiša le go hlagiša kakanyo ya gagwe • Akaretša, hlogo, baanegwa le kakaretšo **Ngwala lengwalo la segwera** • Kgetha diteng tša maleba • Šomiša foreime ge go hlokega • Dira seo molaetša o se bolelago • Beakanya tshedimošo ka kwagalo • Ngwala leina la gagwe mafelelong • Šomiša setaele sa go ngwala se se sego sa semmušo ka mokgwa wa maleba go morero **Šomiša magato a go ngwala** • Go lahlela dikgopolo • Go tšweletša sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega • Šomiša pukuntšu go lekola mopeleto le tlhaloša ya mantšu **Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	**Šoma ka mantšu** • Diriša pukuntšu go lekola mopeleto le ditlhalošo tša mantšu • Mantšu ao a welago legorong le tee la leksikale **Šoma ka mafoko** • Diriša mabotšiši mohl. mang, eng, neng, bjang, ka baka lang • Thoma go kgona go diriša dikgokagantšhi ka go laetša lebaka le nepo • Thoma go diriša dikgokagantšhi go laetša kgetho (mohl. ".....goba....." • Letlago (" tlo mmona" Ke tlile go mmona lehono) • Aga godimo ga kwešišo le tšhomišo ya lebjale **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bolela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 35-36	**Theeletša sereto/direto** Setšweletša go tšwa go pukukgakollo goba di/padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Gopola kgopolokgolo • Ahlaahla kgopolo yeo tšohle di thomago go yona • Tswalanya le maitemogelo a gago • Lemoga morumokwano le mantšu a a thomago ka modumo wa go swana (poeletšamedumo) • Lemoga le go ahlaahla dipapetšo (mohlala, tshwantšhanyo • Hlagiša maikutlo ao a hlotlilwego ke sereto • Diragatša koša/methaladi ye e kgethilwego **Itlwaetša go theeletša le go bolela** (Kgetha e tee ye o ka itlwaetšago ka yona tšatši ka tšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ditšhupetšo • Ahlaahla sererwa • Bolela maitemogelo a ditiragalo ka tatelano ya maleba a araba dipotšišo ka ga seo se diragetšego la mathomo, la bobedi, la boraro, bj.bj	**Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Bala direto** • Pele ga go bala le poledišano: akanya go tšwa go thaetele le diswantšho • Diriša mekgwanakgwana ya go bala mohl. diriša ditlhahli • Araba dipotšišo mabapi le sereto • Hlagiša maikutlo a go hlohlolwa ke sereto • Ahlaahla morumokwano le poeletšamodumo • Ahlaahla dipapetšo tše di dirilwego ka gare ga sereto(tshwantšhanyo/tshwantšhišo) **Itlwaetša go bala** • Balela godimo, a laetša kwešišo ya setšweletšwa • Balela godimo a diriša pitšo ya maleba ya mantšu, magato a maleba le bolumo **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bobedi** • Dira tshekaseko ya puku ye e hlamegilego ka mošomo o mobotse wa tlhagišo ya bomolomo		

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bolela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 37-38	**Tšea karolo ditherišanong (Mohl: Motho yo ke dumago go swana le yena)** • Botšiša le go araba dipotšišo • Hlompha barutwana ba bangwe • Theeletša barutwana ba bangwe mme a ba hlohleletša go bolela **Tšea karolo dikahlaahlong** • Gopola le go hlaloša dikgonagalo • Šomiša peelano • Šielanang • Hlompha dikgopolo tša ba bangwe • Hlohleletša ba bangwe go bolela **Itlwaetša go theeletša le go bolela** (Kgetha ye tee ye o ka itlwaetšago yona tšatši ka tšatši) • Diragatša sereto • Bapala thaloko ya polelo • Efa le go latela ditaelo/ditšhupetšo • Ahlaahla sererwa	**Bala setšweletšwa sa mediya** mohl. athikele ya makasine/pego ya ditaba Setšweletšwa go tšwa go pukukgakollo, padišo goba Faele ya Methopo ya Morutiši • Pele ga go bala: akanya seo setšweletšwa se bolelago ka sona ka go se lebeledišiša pele • Diriša molokoloko wa mekgwanakgwana ya go bala mohl. go sekima, go sekena • Araba dipotšišo • Ahlaahla dikgopolokgolo le dintlha tše itšego • Ahlaahla kalo le moakanyetšo wa setšweletšwa • Bapetša kalo le moakanyetšo wa kuranta **Dira mošongwana wa tekatlhaologanyo ka setšweletšwa sa (bomolomo goba go ngwalwa)** **Itlwaetša go bala** • Balela godimo ka pitšo ya mantšu ya maleba go bala ka thelelo le ka magato a go amogelega le go hlagiša	**Ngwala temana ye bonolo ka go šomiša foreime** • Akaretša tshedimošo ya maleba • Akaretša kgopolokgolo ye e kwalago • Tšwetša tshedimošo pele ka kwagalo • Šomiša dikgokaganyi le go beakanya ditemana gabotse • Šomiša tlhamego ya maleba • Šomiša thutapolelo ya maleba, mopeleto le maswaodikga **Hlama phoustra go oketša tsebo** • Akaretša tshedimošo ya maleba • Akaretša seswantšho • Šomiša tlhamego ya maleba • Šomiša diponagalo tša moakanyetšo bjalo ka mmala le bogolo bja go fapana goba mohuta wa fonte • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega **Šomiša magato a go ngwala a go ba le thekgo** • Ngwala sengwalwakakanywa sa mathomo • Go boeletša • Go phošolla • Go ngwala sengwalokakanywa sa mafelelo • Hlagiša sengwalwakakanywa sa mafelelo sa se se botse sa go balega	**Šoma ka mantšu** • Peleta mantšu a a tlwaelegilgo ka nepagalo, ka go diriša pukuntšu ya gagwe • Diriša tsebo ya tatelano ya ditlhaka tša alfabete le tlhaka ya mathomo ya lentšu go hwetša mantšu ka gare ga pukuntšu **Šoma ka mafoko** • Diriša “swanetše” go laetša kgapeletšo • Thoma go šomiša dikgokagantšhigo bontšha lebaka • Diriša dipapišo (mohl. (e.g. as ... as, whereas) • Diriša maswaopotšišo • Diriša maswao a makalo/tlabego **Tlotlontšu go ya ka dikamano** • Mantšu ao a tšerwego go tšwa go go abelana goba go tšwa go ditšweletšwa tše a ipaletšego ka boyena • Mainagokwa (mohl. molalatladi)

MPHATO WA 6				
KOTARA YA 4				
Mabokgoni	**Go Theeletša le Go Bolela (Bomolomo)**	**Go bala le go bolela**	**Go ngwala le go hlagiša**	**Dibopego tša polelo le melawana**
Beke 37-38		**Bala le go kwešiša mediya wa krafiki** mohl. phoustara le papatšo • Pele ga go bala: ahlaahla diswantšho • Hlatholla tshedimošo • Ahlaahla nepo ya setšweletšwa • Ahlaahla tše dingwe tša tšhomišo ya polelo • Lemoga le go ahlaahla diponagalo tša moakanyetšo bjalo ka mmala le bogolo bja go fapana goba mohuta wa mongwalelo (fonte) • Ahlaahla kalo • Bapetša ditšweletšwa tše di fapafapanego mohl. diphoustara le dipapatšo **Gadima morago go ditšweletšwa tše di badilwego nakong ya go bala ka noši/bobedi** • Abelana dikgopolo mabapi le ditšweletšwa	**Rekota mantšu le tlhalošo ya ona ka go pukuntšu ya gagwe** • Ngwala mafoko ka go šomiša mantšu goba ditlhalošo go laetša tlhalošo, bj.bj.	
Beke 39-40	**KELO YA SEMMUŠO**			

KAROLO YA 4: KELO KA GO SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI

4.1 MATSENO

Kelo ke tshepetšotšweledi ye e beakantšwego ya go lemoga, go kgoboketša le go hlatholla tshedimošo ka ga bokgoni bja barutwana, go šomišwa mehuta ya go fapana ya kelo. E akaretša dikgato tše nne: go hlama le go kgoboketša bohlatse bja phihlelelo; tekolo ya bohlatse bjoo; go rekhota tše di hweditšwego; le go šomiša tshedimošo yeo go kwešiša le go thuša go hlabolla morutwana gore go kaonafatšwe tshepetšo ya go ithuta le go ruta.

Kelo e swanetše go ba bobedi ya semmušo (Kelo ya go lokišetša barutwana go ithuta), le ye e sego ya semmušo (go ela ge e le go re go ithuta go phethagaditše morero). Mo dikelong tše ka moka, barutwana ba swanetše go fiwa dipoelo kgafetšakgafetša go kaonafatša maitemogelo a bona a go ithuta.

Katlego ya baithuti ba Lelemetlaleletšo la Bobedi, e ithekgile godimo ga kelo yeo e se go ya semmušo ya ka mehla gammogo le go fiwa ga pego ka morutiši mabapi le bokgoni bja barutwana ge ba swaragane le dingwalo le mešongwana. Peakanyo ya go ruta e adile diteng tšeo di swanetšego go rutwa, mabokgoni gammogo le mekgwanakgwana ya go ruta le go ithuta go phatlalala le ngwaga. Tšona tše ke tšeo di tlo go lekolwa go ya ka magato a barutwana a go gola le go tšwela pele. Ga se dilo ka moka tšeo di rutilwego tšeo di swanelwago ke go lekolwa semmušo. Le ge go le bjale, go bohlokwa gore tšwelopele ya barutwana e lekolwe semmušo gammogo le tekolo yeo e se go ya semmušo, bjale ka ge se se thuša dipeakanyo.

Mabokgoni a barutwana a *go theeletša, bomolomo, go araba dipotšišo, go tšea karolo dikahlaahlong le go rekhota ka go ngwala,* moo go hlokegago a swanetše go hlokomedišišwa tšatši ka tšatši.

Go bohlokwa gape, gore kwešišo ya baithuti mabapi le seo ba se balago e lekolwe e sego fela bokgoni bja go lemoga le go fetolela mantšu. Kelo ya go ela go bala e swanetše go dirwa ka mehla e sego kelo ye e diregago gatee fela. Kelo ya go bala e swanetše go nepiša mo go, go balela godimo gotee le mešongwana yeo e tlo thušago go hwetša gore morutwana o kwešišitše bokaakang, go anega kanegelo gape goba go fetola dipotšišo.

Kelo ya mešongwana ya go ngwalwa, e tla nepišwa thwii go bokgoni bja morutwana bja go sepediša molaetša gammogo le ka fao ba ngwadilego gabotse ka gona, mohl: Popopolelo le Melawana tšeo di nepagetšego, mopeleto le maswodikga. Kelo ka moka e swanetše go ela šedi gore go ithuta polelo ke leeto ka fao barutwana ba ka se kgone go tšweletša mošongwana wo o hlwekilego wa go hloka bofokodi ge ba ngwala mošongwana woo la mathomo. Ka lebaka leo, magato ka moka ao a fapanego a go ngwala, a swanetše go tsebišwa.

Ge o efa mošomo wa kelo ya semmušo, o swanetše go nepiša mo go mabokgoni a a itšego, mohlala, Go theeletša le Go bolela, Go bala, goba Go ngwala. Ka lebaka la gore go ithuta polelo ke tshepetšo ye e logaganego, bokgoni bja go feta bjo tee bo tla šomišwa. Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo di swanetše go elwa ka go kamano. Go swanetše go netefatšwa gore kelo ga e dirwe fela ka mošomo wa go ngwala fela, fela e dumelela le mošomo wa tiragatšo le wa bomolomo. Go bohlokwa go ela seo bana ba se kwešišago e sego seo ba se swarago ka hlogo, bjale ela mabokgoni ka go kamano ka moo go ka kgonegago, mohlala, barutwana ba ka peleta mantšu a bona ka moka ka nepagalo ka nakong ya moleko ka Labohlano, a ba ka kgona go a šomiša mantšu ona ao a peletilwego ka maleba ge ba ngwala/rekhota ditaba goba dikanegelo?

Go ruta le kelo ya dipolelo go swanetše go akaretša barutwana ka moka, gomme mekgwanakgwana e swanetše go hwetšwa go thuša barutwana go kgona go fihlelela, goba go tšweletša ditšweletšwa tša polelo. Ba bangwe ba barutwana ba go ba le mapheko ba ka se kgone go hwetša a mangwe a maikemišetšo ao a hlagišitšwego mo go Setatamente sa Kharikhulamo ya Pholisi le Kelo.

4.2 KELO YEO E SEGO YA SEMMUŠO GOBA YA TŠATŠI KA TŠATŠI

Kelo ya go ithuta e na le morero wa go kgoboketša tshedimošo ka ga diphihlelelo tša morutwana ka mehla, yona e šomišwa go kaonafatša go ithuta.

Kelo yeo e sego ya semmušo, ke tekolo ya tšwelopele ya morutwana letšatši le letšatši.Seo se dirwa ka go lebeledišiša, dipoledišano, ditaetšo tša go diragatšwa, dikopano tša morutwana – morutiši, go šomišana mmogo ka phapošing, bjalobjalo.Kelo ye e sego ya ya semmušo e ka ba yeo go yona morutiši a kgonago go emiša thuto a hlokomela barutwana goba go ahlaahla le barutwana ka moo go ithuta go tšwelago pele ka gona. Kelo ya bokgoni bja polelo e tla ba ka sebopego sa go hlokomela mešomo ya go ngwala, mešongwana ya bomolomo le ditlhagišo, melekwana ya go ngwalwa, go balela godimo le dibopego tše dingwe tša kelo. Kelo ye e sego ya semmušo e swanetše go šomišwa go fa dipoelo tša dipego go barutwana le go tsebatša peakanyo ya go ruta, fela ga go hlokege gore e rekhotwe. E se ke ya bonwa e arogile mo go mešongwana ya go ithuta yeo e diragatšwago ka phapošing, ebile o ka šomiša mešongwana ya go ithuta ya gago ye mentši go ela mešomo ya barutwana ka mokgwa wo e sego wa semmušo. Mabakeng a mangwe o ka nyaka go seta mehuta ye e itšego ya kelo ya mešongwana go hlohleletša barutwana bagago go ithuta, bjalo ka ditšweletša tša mopeleto.Barutwana goba barutiši ba ka swaya mešongwana ye ya kelo.

Go šišinywa gore barutiši ba šomiše dibeke tše pedi tša mathomo go dira kelo ya motheo ya barutwana. O swanetše go šomiša mešongwana ye e filwego mo dibekeng tše pedi tša mathomo tša dipeakanyo tša go ruta go dira kelo ye. Se se tla go thuša go lemoga mohuta wa tlhokomelo yeo barutwana ba gago ba e hlokago ge o dutše o tšwelapele.

Kelo ka bowena le kelo ka sethaka e ama barutwana mo go tšeeng karolo ka mahlahla, mo go kelo. Se se bohlokwa ka gee dumelela barutwana go ithuta le go lebeledišiša mo mešomo ya bona.Dipoelo tša mešongwana ye e sego ya semmušo ya tšatši ka tšatši ga di rekhotwe semmušo ntle le ge morutiši a rata go dira bjalo.Barutiši ba ka rata go swara direkhoto tše e sego tša semmušo, tša ka tsela yeo morutwana yo mongwe le yo mongwe a tšwelago pele ka gona mo mahlakoreng a go fapana a dithuto, go thuša ka go peakanyo le go netefatša gore morutwana yo mongwe le yo mongwe o tšwetšapele mabokgoni ao a nyakegago le kwešišo. Dipoelo tša mešomo ya tšatši ka tšatši ga di šomišwe go hlatloša le go fa disetifikheiti.

4.3 KELO YA SEMMUŠO

Mešomo ya kelo ka moka yeo e bopago lenaneo la kelo ya semmušo la ngwaga e tšewa bjalo ka Kelo ya semmušo. Mešomo ya kelo ya semmušo e a swaiwa gomme ya rekhotwa semmušo ke morutiši ka baka la tšwelopele le mabaka a go fa disetifikheiti. Mešomo ya Kelo ya semmušo ka moka e swanetše go lekanyetšwa ka lebaka ka morero wa tiišetšo ya boleng le go netefatša gore metheo ye e nepagetšego e a latelwa.

Kelo ya semmušo e fa barutiši tsela ya tatelano ya go lekola ka moo barutwana ba tšwelago pele mo ka gona mphatong le ka thutong ye e itšego. Mehlala ya kelo ya semmušo e akaretša melekwana, ditlhahlobo, mešongwana ya go hlagišwa ka molomo, mešomotaetši (bjalo ka anega kanegelo gape, nyalantšha) ditiragatšo (bjalo ka go tšea karolo), ditemana, go tšea karolo go mešongwana ya bomolomo, dikanegelo (bjalo ka dipoledišano, ditherišano, dikahlaahlo), mešomo ya go ngwalwa(bjalo ka go tlatša letlakalatšhomelo, go ngwala temana goba mehuta ye mengwe ya ditšweletšwa), bj.bj. Mešongwana ya kelo ya semmušo e bopa karolo ya lenaneo la semmušo la kelo la ngwaga ka moka mphatong o mongwe le o mongwe thutong ye nngwe le nngwe. L e ge dipeakanyo di ka dirwa gore mešongwana ya kelo ya semmušo e dirwe le ka ntle ga phapoši, kelo ya mafelelo e swanetše go dirwa ka fase ga maemo ao a laolegago, ka phapošing.

Mešongwana ya semmušo ya kelo ga se ya swanela go lekola fela tsebo le bokgoni bja barutwana eupša e swanetše go lekola gape le tšhomišo ya polelo ka gare ga dikamano.

Mo go kelo ya semmušo, šomiša memorantamo, dirubriki, mananeotshwaiwa, le dikala tša tekanyo gotee le ditlabakelo tša maleba tša go ela go lebeledišiša, ela le go rekhota maemo a barutwana a go kwešiša le mabokgoni. Kgetha setlabakelo sa mohuta wo o sepelelanago le mošongwana. Mohlala, rubriki ke ya maleba kudu go feta memorantamo go sengwalwa sa boitlhamelo.Memorantamo o swanetše molekwana wa go peleta goba mošongwana wa go balela kwešišo.

Dinyakwa tša kelo ya semmušo tša Lelemetlaleletšo la Bobedi ke tše di latelago:

- Mošomo o tee wa kelo ya semmušo o swanetše go dirwa mo kotareng ya mathomo le ya boraro le o tee mo kotareng ya bone, ka moka ka ngwaga e be ye mehlano. Mešomo ye ya kelo ya semmušo ye mehlano e dira 75% ya palomoka ya meputso ya Lelemetlaleletšo la Bobedi ka go Mephato ya 4, 5 le 6. Moputso wo wa kelo ye ya semmušo o tla akaretša molekwana/tlhahlobo ya gare ga ngwaga ge e le gore se se filwe.

- Mošomo wa kelo ya semmušo wa mathomo mo kotareng ye nngwe le ye nngwe o swanetše go dirwa mo gare ga kotare yeo. Molekwana wa gare ga ngwaga wo e lego mošongwana wa semmušo wa kelo kotareng ya bobedi o swanetše go dirwa go ya mafelelong a kotara.

- Go tla ba le tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga ya go tšea 25%

- Mošomo wa kelo ya semmušo wo mongwe le wo mongwe, o swanetše go bopša ke mešongwana ye e elago, Go theeletša le Go bolela, Go bala, Go ngwala le Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo, gomme e swanetše go diragala mo lebakeng la matšatši. Dibopego le melao ya tšhomišo ya polelo di swanetše go elwa ka gare ga kamano.

- Mošomo wa kelo ya semmušo o swanetše go ela molokoloko wa dikokwane tša mabokgoni a polelo gore dikokwane tše bohlokw di elwe mo kotareng le mo ngwageng. Dira bonnete bja gore dikokwane tše di elšwe ka kelo ye e esego ya semmušo, gomme dipoelo tša dipego di filwe barutwana pele ga ge ba ka elwa semmušo.

- Kelo ka moka go Sehlopha sa Gare e dirwa ka gare (sekolong).

Dibopego tša kelo tšeo di šomišitšwego di swanetše go ba tša maemo a maleba mabapi le mengwaga le tšwelopele ya morutwana. Tlhamego ya mešomo ye o swanetše go akaretša diteng tša thuto tšeo di akaretšago mehutahuta ya mešomo yeo e hlametšwego go fihlelela dinepo tša thuto.

Mešongwana ya semmušo ya kelo

Mošongwana wo mongwe le wo mongwe wa kelo ya semmušo, o swanetše go akaretša dikokwane tše di latelago gomme o be le boima bjo bo latelago. Mošongwana woo o swanetše go thewa godimo ga tsebo le mabokgoni tšeo di dirilwego kotareng yeo. Mehlala ye e filwego ka fase ke ya go laetša fela mohuta wa mošongwana wo o swanetšego go beakanywa. Šomiša dipeakanyo tša kotara ye nngwe le ye nngwe go kgetha mehuta ya mešongwana le sehlopha sa mabokgoni ao a nyakegago go dikarolwana ka moka tša mošongwana wa semmušo wa kelo.

Dinyakwa tša go hlopha/beakanya mošongwana di filwe ka diperesente. Moo go laeditšwego diperesente tše masometharo (30%) tša bokgoni bja polelo, go ra gore bokgoni bjoo bja polelo bo tšea diperesente tše masometharo (30%) tša meutso ka moka ya bokgoni bjoo e se go meputso ye masome tharo. Dikolo ga di gapeletšege go aba meputso go bokgoni bja polelo go swana le ka moo e filwego ka gona eupša di swanetše go hlokomela kudu ka moo boima bo filwego ka gona go ya ka diperesente go bokgoni bjoo bja polelo mošongwaneng o mongwe le o mongwe. Mphatong wa bone go fa mohlala, molekwana wa go lekola tsebo ya polelo o ka abelwa meputso ye lesome goba go feta, ge fela e le gore boima bjoo bo laeditšwego ga bo fetišwe.

Mo go Ngwaleng, dikarolwana ka moka tša tshepdišo ya dipeakanyo goba tshepedišo ka moka e swanetše go elwa bonnyane ga tee ka kotara. Botelele bja dingwalo tša go ngwalwa bjale ka ge bo laeditšwe Karolong ya 3.4, bo swanetše go obamelwa ka tlhoko.

Tlhamego ya mošongwana wa Semmušo wa kelo		**Mphato wa 4**	**Mphato wa 5**	**Mphato wa 6**
Go Theeletša le Go Bolela		**40 %**	**40 %**	**40 %**
Go Theeletša	Mošongwana wa go hlatsela gore morutwana o be a theeleditše e bile o kwešišitse, mohlala: theeletša le go latela ditaelo/theeletša sengwalwa gomme o arabe dipotšišo mabapi le sona, ka molomo goba ka mokgwa wa go ngwala.	20 %	20 %	20 %
Go Bolela	Mošongwana wa go hlatsela gore morutwana a ka kgona go itlhagiša ka molomo, mohlala: tšea karolo dipoledišanong goba go ahlaahla sererwa goba sengwalo/ go fa ditaelo goba ditšhupetšo/go diragatša sereto/go fa polelo ye kopana.	20 %	20 %	20 %
	GOBA			
	Mošongwana o tee goba ye mmalwa ya go kopantšha Go Theeletša le Go Bolela go bontšha bokgoni bja go kwešiša le go hlagiša polelo ka molomo, mohlala: theeletša le go anega kanegelo gape/theeletša polelo gomme le e ahlaahle.	40%	40%	40%
Go Bala		**30%**	**30%**	**30%%**
Go Balela godimo	Mošongwana wa go hlatsela gore morutwana a ka bala gabotse (ntle le go kgamakgametša) mohlala: balela godimo go tšwa sengwalong seo se tlwaelegilego (Kotara ya 1 go fihla go 4) balela godimo go tšwa go sengwalo seo se se go sa tlwaelelga(Kotara 3 le 4). Se se swanetše go akaretša dipotšišo tše mmalwa go laetša ge e ba morutwana o kwešišitše seo a se badilego.	10%	10%	10%
Go Bala tekatlhaologanyo	Mešongwana ye mebedi goba ye mmalwa go laetša gore morutwana a ka kwešišiša tlhalošo ya sengwalo a ba a kgona go lemoga diponagalo tša sengwalo, mohlala: araba dipotšišo/anega kanegelo gape/akanya mafetšo a gago/efa kakaretšo/efa kgopolo ya gago/hlaloša diponagalo tša sengwalo. Dingwalo tšeo di dirišwago e ka ba ditsopolwa tše kopana goba sengwalo se se tšweletšego sa go bala ka nako ya go bala ka noši. Mošongwana o swanetše go swanela mohuta wo o kgethilwego wa sengwalo.	20%	20%	20%

Go Ngwala		20%	20%	20%
Go Ngwala ka boitlhamelo	Mošongwana o tee go laetša gore morutwana a ka kgona go hlagiša dikgopolo tša go itlhamela ka mokgwa wa go ngwala, mohlala: ngwala mohuta wa sengwalo sa boitlhamelo(goba temana e tee ye kopana/temana) goba karolwana ya yona goba mafoko. Mošongwana o swanetše go laetša sebopego le tšhomišo ya polelo ka gare ga dikamano.	10%	10%	10%
Sengwalo sa tshedimošo	Mošongwana o tee go bontšha gore morutwana a ka aba/fa tshedimošo ka go ngwala, mohlala: ngwala mohuta wa sengwalo sa tša leago goba setšweletšwa sa tshedimošo (bjalo ka pego/phoustara/leibola dithalwa/mafoko/poledišano ye bonolo goba karolo ya yona. Mošongwana o swanetše go laetša sebopego le tšhomišo ya polelo ka gare ga dikamano	10%	10%	10%
Sebopego le melao ya tšhomišo ya polelo		**10%**	**10%**	**10%**
Tšhomišo ya polelo ya semmušo	Mošongwana o tee goba ye mmalwa go laetša gore morutwana o na le tsebo sebopego le melao ya tšhomišo ya polelo, mohlala: tšhomišo ye e nepagetšego ya maswaodikga/tšhomišo ye e nepagetšego ya dikarolo tša mmele le sebopego sa mafoko.	**10%**	**10%**	**10%**
Palomoka ya persente ya mošongwana o mongwe le o mongwe		**100%**	**100%**	**100%**

4.4 LENANEO KELO

Lenaneo la Kelo le hlametšwe go phatlalatša mešomo ya Kelo ya semmušo ya dithuto ka moka sekolong mo kotareng. Lenaneo la Kelo le swanetše go dirwa ke sekolo gomme le bontšhe matšatšikgwedi ao mošomo o tla dirwago ka ona.

4.4.1 Kakaretšo ya dinyakwa

Nkatlapana ye e latelago e aba/fa kakaretšo ya dinyakwa tša lenaneo la kelo kotareng ye nngwe le ye nngwe mo go Melemetlaleletšo a Bobedi.

Nkatlapana 4.1: Mphato wa 4 – 6

	Kotara 1	**Kotara 2**		**Kotara 3**	**Kotara 4**	
Mphato wa 4	Mošongwana wa semmušo wa kelo 1	Mošongwana wa semmušo wa kelo 2	Mošongwana wa semmušo wa kelo 3/ Tlhahlobo ya Gare ga Ngwaga	Mošongwana wa semmušo wa kelo 1 4	Mošongwana wa semmušo wa kelo 5	Tlhahlobo ya Mafelelo a Ngwaga
Mphato wa 5	Mošongwana wa semmušo wa kelo 1	Mošongwana wa semmušo wa kelo 2	Mošongwana wa semmušo wa kelo 3/ Tlhahlobo ya Gare ga Ngwaga	Mošongwana wa semmušo wa kelo 4	Mošongwana wa semmušo wa kelo 5	Tlhahlobo ya Mafelelo a Ngwaga
Mphato wa 6	Mošongwana wa semmušo wa kelo 1	Mošongwana wa semmušo wa kelo 2	Mošongwana wa semmušo wa kelo 3/ Tlhahlobo ya Gare ga Ngwaga	Mošongwana wa semmušo wa kelo 4	Mošongwana wa semmušo wa kelo 5	Tlhahlobo ya Mafelelo a Ngwaga
Tlhamego ya moputso wa mafelelo	Kelotšweledi 75%					Tlhahlobo ya Mafelelo a Ngwaga 25%

4.4.2 Ditlhahlobo

Diteng tša tlhahlobo ya mafelelo a ngwaga di swanetše go tšwa go mošomo wo o dirilwego mo ngwageng e bile e be kgetho ya mabokgoni le mešongwana yeo e tla kgontšhago morutwana go bontšha gore o maemong a mabotse a go ka swaragana le mošomo ngwageng wa go latela.

Tlhahlobo e tla akaretša tše di latelago:

- Tekatlhaologanyo ya go balwa, go akaretšwa mošomo wa tlotlontšu
- Go ngwala setšweletšwa se se kopana sa boitlhamelo, go akaretšwa gape le sebopego sa maleba e bile sa go nepagala, thutapolelo, maswaodikga, le mopeleto.
- Go ngwalwa ga setšweletšwa sa tirišano se se kopana, go akaretšwa gape le sebopego sa maleba e bile sa go nepagala, thutapolelo, maswaodikga, le mopeleto.
- Tsebo le kwešišo ya thutapolelo, tšhomišo ya maswaodikga, le mopeleto
- Mabokgoni a Go Theeletša le Go Bolela a ka se elwe bjalo ka karolo ya tlhahlobo ka ge mabokgoni a a elwa gabotse sebakeng se se telele.

Tlhahlobo e abetšwe boima bjo bo latelago bja meputso:

	Mphato wa 4	**Mphato wa 5**	**Mphato wa 6**
Tekatlhaologanyo ya Go Balwa	60%	60%	50%
Go Ngwala	25%	25%	35%
Sebopego le melao ya tšhomišo ya polelo	15%	15%	15%
Palomoka ya persente	100%	100%	100%

4.5 GO REKHOTA LE GO BEGA

Go rekhota ke tshepetšo yeo morutiši a ngwalago le go boloka maemo a bokgoni bja morutwana go mošomo wo o itšego wa kelo.Go rekhota go laetša kgatelopele ya morutwana ya go ikhweletša tsebo bjalo ka ge e hlalošwa ka go Ditatamente tša Pholisi tša Lenaneothuto le Kelo. Bokgoni bja morutwana bjo bo rekhotilwego bo swanetše go bontšha bohlatse bja kgatelopele mphatong le gore o loketše go tšwelapele goba go hlatlošwa go ya mphatong wo o latelago. Direkhoto tša bokgoni bja morutwana di swanetše go šomišwa gape go kgonthišiša kgatelopele ye e dirilwego ke morutiši le morutwana nakong ya ge go rutwa ebile go ithutwa.

Go rekhota ke tshepetšo yeo morutiši a ngwalago le go boloka maemo a bokgoni bja morutwana go mošomo wo o itšego wa kelo.Go rekhota go laetša kgatelopele ya morutwana ya go ikhweletša tsebo bjalo ka ge e hlalošwa ka go Ditatamente tša Pholisi tša Lenaneothuto le Kelo. Bokgoni bja morutwana bjo bo rekhotilwego bo swanetše go bontšha bohlatse bja kgatelopele mphatong le gore o loketše go tšwelapele goba go hlatlošwa go ya mphatong wo o latelago. Direkhoto tša bokgoni bja morutwana di swanetše go šomišwa gape go kgonthišiša kgatelopele ye e dirilwego ke morutiši le morutwana nakong ya go rutwa le go ithuta.

DIKHOUTU LE DIPERSENTE TŠA GO REKHOTA LE GO BEGA

KHOUTU YA TEKANYETŠO	DITLHALOŠI TŠA BOKGONI	PERSENTE
7	Bokgoni bjo bo botse kudukudu	80 – 100
6	Bokgoni bjo bo botse kudu	70 – 79
5	Bokgoni bja go kgotsofatša	60 – 69
4	Bokgoni bjo bo lekanego	50 – 59
3	Bokgoni bja go amogelega	40 – 49
2	Bokgoni bja go išega	30 – 39
1	O hlolegile	0 – 29

Barutiši ba tla rekhota meputso ya nnete ya mošomo ka go diriša letlakala la go rekhota, le go bega diphesente go lebana le thuto mo dikarateng tša pego tša barutwana.

4.6 TEKANYETŠO YA KELO

Tekanyetšo e laetša tshepetšo yeo e netefatšago gore kelo ya mešomo e a amogelega, ke ya nnete ebile e a botega. Tekanyetšo e swanetše go phethagatšwa maemong a sekolo, selete, profense le a bosetšhaba. Ditiragatšo tša tekanyetšo ya botlalo ye e nepagetšego di swanetše go šetšwa gore go tle go kgonthišišwe boleng bja kelo ya dithuto.

Balekanetši mo maemo a sekolo ba swanetše go fa ditshwayotshwayo tša boleng go netefatša gore tlwaetšo ya kelo e a phagamišwa.Tekanyetšo e ka se be mošomo wa go lekola fela gore palo ye e nepagetšego ya mešomo e dirilwe, goba gore memorantamo o šomišitšwe ka mokgwa wa maleba. Mo Malememg go ra gore molekanetši o tla fa tshwayotshwayo ye botse, gare ga tše dingwe, maemo a go botšiša mo molekwaneng wa tekatlhaologanyo; makga a go ngwala dingwalwa tša go otlologa (dingwalwana); boleng bja ditlabakelo tša kelo le dibaka tša tšwelopele tše di ka fiwago, le go swaragana ga morutiši le dipuku tša mošomo tša barutwana le bohlatse bja go šoma ga barutwana.

Tekanyetšo e swanetše go netefatša gore ditekanetšo tšeo di filwego di a swana go kgabaganya diphapoši ka moka mphatong, gape le mephato ka moka sehlopheng seo. Mohlala : tekanyetšo ya tharo (3) yeo morutiši o tee a e filego e swanetše, go emela legato le tee la bokgoni le tsebo la go swana le leo le filwego ke morutiši yo mongwe. Ka lebaka leo, go bohlokwa go dihlogo tša mafapa go dira tekanyetšo ya ka gare kgafetšakgafetša.

4.7 KAKARETŠO

Tokomane ye e balwe mmogo le:

4.7.1 The *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement, Grades R – 12;* and

4.7.2 The policy document, *National Protocol for Assessment Grades R – 12.*

TLHALOŠONTŠU

akronimi– lentšu la go bitšega leo le bopilwego ka tlhaka goba ditlhaka tša mathomo tša sekafoko goba leina (mohlalaTTT = Thuto le Tlhahlo tše di Tšweletšego)

analotši-1. Go hwetša tša go swana dilong tše di bonalago di fapana.

2. Go hwetša tša go swana dilong tše di bonalago di fapana, tsela ya go hlatholla goba go laetša se sengwe, fela e sa hlatsele. Motho o swanetše go phafoga go analotši ya maaka. Go swanetše go ba le tshepelelano ya maleba magareng ga seo se hlaloŠwago le tlhalošo ka botlalo ya analotši

aneketote–Dikanegelo tša ditiragalo tše nnyane tše di anegwago go fa tshedimošo, boithabišo, tshegišo go ba moanegwa go utulla moanegwatša ditiragalo tše nnyane tše di anegwago go fa tshedimošo, boithabišo, tshegišo, goba go utolla moanegwa

animeišene – thekiniki ya go šomiša tatelano ya diswantšho tša go se šuthe, go di tšweletša eke di a šutha goba di a phela

Kganetšosehloa– ge dintlha tša godimo tšeo di bego di letetšwe di sa phethagatšwa, goba boithabišo bo sa fihlelelwa, goba bohlokwa bja thulaganyo ya pukwana bo timelela ka bjako ka lebaka la tshegišo le ditiragalo tše di se nago mohola.

anthisese – tlhalošo ya dikgopolo tše pedi tša go thulana goba dikgopolo tša go fapana tekatekanong ya phapantšho (mohlala. ‘go ihlaganela kudu, lebelo le le nyane,)

baamogedi ba tshedimošo – 1. Babadi, batheeletši, goba babogedi ba setšweletšwa se se itšego; ka gopeakanyoya sengwalwababoledi/bangwadi ba swanetše go hlokomela mohola le baamogedi ge ba kgetha mokgwa wa maleba wa go ngwala

2. koketšo. gabotsebotse, baamogedi ba tshedimošo ke bao ba bogetšego mmino goba dipapadi ge di diragatšwa.

badišiša–padišišo ke mokgwa wa go bala wa go fa mmadi monyetla wo mongwe gape gore a kwešiše setšweletšwa sa bothata

bapetša (lebelela lephapantšho) – go ela ka fao dilo di swanago goba di fapanago

bobotse bja ka gare- 1.go hlokomela bobotse bja polelo ka gona go hlokomela le go kgahlwa ke mohola wa go se fele waditšweletšwa

2. motho yo bjalo o hlokomela botse bja botaki. “Bobotse bja ka gare” bo hlaloša botse bjo bo humanwago mešomong ya botaki. Motho a ka ahlaahla bobotse bja mošomo, goba a dira dikahlolo tša bobotse

Boemo/Dikamano – ka mehla setšweletšwa se šomišwa lego tšweletšwa ka gare ga boemo; kamano e akaretša maemo a bophara le bokgauswi go swana le boithekgo bja leago, setšo le sepolitiki; Lereo le le hlaloša gape seo se latelago goba se latelwago ke lentšu goba setšweletšwa mme se na le mohola tlhalošong

boikgopolelo – go humana tlhalošo go seo se tšweleditšwego le go akanya ditlamorago ka moka

difahloši tša boemo/dikamanotirišo ya mantšuao a potapotilego lentšu la go se tsebje, go hwetša tlhalošo ya lona. Mokgwa wo wa go bala o ka rutwa mmogo le tlotlontšu.

dipotšišotherišano- mošomowa go kgoboketša tshedimošo goba poledišano ya serokaphatla magareng ga batho, e na le morero wo o itšego

dithalwa– ditšweletšo tša botaki bja go bonwa goba sethekniki (mohlala. dithalwa, dihlangwa)

ditsebotlhaka –ditsebotlhaka tša go fapana (mohlala. tsenelelo, tša go bonwa, tša go thalwa, khomphuthara, mediya, setšo le leago

ditšweletšwa tša go bonwa – kemedi ya go bonwa ye e ka bogelwago ebile e tliša melaetša (mohlala. diswantšho tša filimi, dinepe, dithalwa tša khomphuthara, dikhathune, mmotlolo, dithalwa, tša botaki)

ditšweletšwa tša makgonthe – ditšweletšwatša go ba le mošomo wa go diragatša, ga se tša dingwalo (mohlala. Diathikele tša makasine lekuranta, direkhoto tša go tšwaseyalemoyeng le thelebišeneng, Dipapatšo, maswao a ditšweletšwa, diproutšhara tša go sepela, diforomo tša mmušo, mehlala ya mangwalo a nnete)

ditumatshwano – lentšu la go bitšwa ebile le peletwa go swana fela le na le ditlhalošo tša go fapana. (mohlala. 'leina 'thaba' le lediri 'go thaba'')

fonte– mohuta le bogolo bja ditlhaka tše di šomišwago ge go ngwalwa, go tlanywa (mohlala. 12pt (bogolo) Times New Roman (setaelesa go ngwala ditlhaka)

foramo - Go bolelaka sehlopha goba ka ngangišano ya foramo go ka šomišwa kgahlanong le dikolo tše dingwe, goba ka phapošing ka go arolabarutwanaka dihlopha tše nne, se sengwe le se sengwe se bolela ka karolwana ye itšego ya sererwa se tee. Moahlodi o tla tšea sephetho sa gore go fentše sehlopha se fe.

gatelela (mo lentšung goba lefokong) – go gatelela senoko se se itšego mo lentšung goba lentšu mo lefokong

go bona dilo ka lehlakore le tee (sterothaepe) – go se fetoše kgopolo (gantši o tšea lehlakore) mabapi le go re ke karolo efe yeo motho yo a itšego a swanetšego go e bapala**hlatholla-**go dira gore tlhalošo ya setšweletšwa e kwešišege go mmadi**kanegelo** – kgokagano ya go bolelwa goba ya go ngwalwa ka mokgwa wa tatelano ya ditiragalo

Kelo – tshepetšo ya go tšwelela ya ditsela tša go fapafapana tša go kgoboketša tshedimošo ka ga bokgoni bja morutwana**kgethollo** – . Go tšea lehlakore; go rata selo, kgopolo, mokgwa goba motho o tee go feta yo mongwe go dira gore go be bothata go dira kelo ya go amogelega

kgokagano –kgokagano ya mafoko goba ditemana ka go diriša makopanyi, mašala goba poeletšo

leganetši/lelatodi – lentšu la go ganetša/latola le lengwe polelong (mohlala. 'thabile' le 'nyamile')

lehlalošetšagotee (go fapana le **lelatodi/leganetši**) – lentšu leo le nago le tlhalošo ya go swana le le lengwe polelong e tee. Mahlalošagotee mo *Sesothong sa Leboa a tliša diphapano tše bohlokwa tlhalošong*

lekola– go lebeledišiša goba go badišiša ka tsinkelo go fa bopa dikgopolo goba go dira dikahlolo

lekopanyi – lentšu la go šomišwa go kopanya dithabe, mantšu, dikafoko goba mafoko

Leleme la Gae (lebelela**Lelemetlaleletšo**) – polelo yeo bana ba ithutago yona ka gae; ke polelo ye re naganago ka yonaLelemetlaleletšo - (lebelela Leleme la Gae)- leleme leo le ithutwago go oketša Leleme la Gae

lentšu (l*ebelela kanegelontšu)*–polelo ya tlhabošo goba ya go ngwalwa yeo e kwewago goba e kwešišwago ke bao ba e theeleditšego goba ba e balago

letšo – lentšu la go tšwa go le lengwe goba go modu; le bopša ka go hlomesetša hlogo goba moselana (mohlala. ‘mosepelo go tšwa go sepela’)

mabokgoni a go kwešiša mantšu - mekgwa ye e šomišwago ge go balwa lentšu le le sa tsebjego (mohlala. Go kgaogantšha dinoko goba go lebelela tlhalošo ya dihlogo goba meselana

mainatlhangwa ka medumo (onomathopia) - tšhomišo gape ya mantšu go hlama medumo yeo e e hlalošago

melawana – melao yeo e amogetšwego go tirišopolelo. Melawanaye mengwe e thušago goroša tlhalošo (mohlala. Melao ya thutapolelo, maswaodikga, mongwalo leditlhakakgolo); ye mengwe e thuša ge go hlagišwa diteng (mohlala. Lenaneo la diteng, kalo ka kakaretšo, dihlogo, dikaratapapetla, dihlogwana, mananeo, diswantšho, lenaneo la mantšu mafelelong a puku); letše dingwe tša go laetša patrone ya polelo ya go ba le fomula (mohlala. ditumedišo, polelwana)

mediya wa mahlakorentši – mekgwatirišoya go logaganywa ya go akaretšaditšweletšwa tša go ngwalwa, tša go bonwa, modumo, di-video, letše dingwe

modirišo– atmosefere goba maikutlo go ditšweletšwa tša go ngwalwa; e laetša maikutlo goba foreimi ya monagano wa moanegwa; e ka hlaloša gape moya wa go tliša ke ditšweletšwa tša go bonwa, tša go theeletšwa le tša mahlakorentši

mohuta wa sengwalo – ditšweletšwa ge di hlopšhwa go ya ka mehuta ya tšona, mohlala*padi, papadi, theto, lengwalo la kgwebo, lengwalo la segwera*

mokgwatirišo (mode) – mokgwa/tsela ya go hlagiša, ya go boledišana (mohlala. Mokgwatirišo wa go ngwalwa, mokgwatirišo wa bomolomo/orale, mokgwatirišowa go lebelela (wa go akaretša dithalwa tša go swana le dikaratapapetla)); tshedimošo e ka fetošwa go tšwa go mokgwatirišowo mongwe go ya go wo mongwe (mohlala. Go fetolela kerafo temaneng)

mothofatšo – go fa dilo tšeo di sa welego legorong la batho dika tša batho

mošito– poeletšo ya patrone ya medumo ye e tlwaelegilego

morumokwano – mantšugobamethalotheto ya go felela ka modumo wa go swana.**mmepe wa monagano** – kemedi ya kgwekgwe goba ya sererwa yeo mantšu a magolo le dikgopolo tše kgolo di beakantšwego ka go thalwa**papišo** (lebelela gape**tekatekanyo**) – papetšo yeo e hwetšwago mahlaoding le mahlathing e ka magato a mararo, mohlala. ‘mo’ (kgato 1), ‘moo’ (kgato 2), ‘mola’ (kgato 3)**parafreisa** – go akaretša temana ka mantšu a gago fela o sa e khutsofatše

paronimi – lentšu la go bopša go tšwa go modu

phane– papadišo ya mantšu ao a swanago goba a nago le modumo wa go swana go hlama tshegišo (mohlala. ‘Barwadi ba melora ba lala ba lora ba rwala melora bošego.’)

phapantšho (lebelela le **bapetša**) – go bona ka fao dilo di fapanago

poeletšomodumo– patrone ya modumo ya go akaretša poeletšo ya ditumammogo. Poeletšo e ka humanwa mathomong a mantšua go latelelana goba ka gare ga mantšu.

poeletšatumanoši – 1. poeletšo (gantši) ya ditumanoši mantšung a mabedi goba go feta fao, mohlala. “ ”bana ba ba bapala ka santa”

2. koketšo. Ditumanoši ga di gapeletšege go swana swaniswani: ditumanoši tša go batamelana ka modumo di ka šomišwa

pego - (ya semmušoleya go se be ya semmušo) Go fa dipoelo tša maemo, mohlala. Kotsi**phošolla** – tsela ya go thalathala/ngwala le go ngwalolla setšweletšwa go balwa gape le go phošolla tšhomišo ya polelo, maswaodikga le mopeleto le go lekola kgokagano ya dikgopolo le kgohlagano ya sebopego; ka go mediya, phošollo lebane le tlhamo, kgetho le kalo yaditšweletšwa

polelo ya dika (go fapana le**polelo ya go letla**)- mantšugoba dikafoko tša go se tlwaelege tša go goroša molaetša; ditšweletšwatše bjalo gantši di šomišapolelo ye e šišitšego ka dika (mohlala. tshwantšhišo, mothofatšo, tshwantšhanyo)

polelo ya go hlalefetša – polelo yeo maikemišetšo a yona e lego go jabetša goba go ba le khuetšo godimo ga batho ba bangwe mohlala. Dipapatšo, polelo ya go rekiša, polelo ya sepolitiki

polelothwii/polelo ye e lego pepeneneng (go fapana le **polelo ya dika**) – tlhalošothwii ya mantšu

polelo ya maikutlo – polelo ya go tsoša maikutlo a a tseneletšego

polelommele – go šomiša sefahlego goba mmele go tšweletša molaetša (mohlala. go šikinya hlogo go laetša gore o a gana)**retšistara** – go šomišamantšu, setaele, thutapolelolesegalo sa go fapana dikamanong goba maemong a go fapana (mohlala. Ditokomane tša semmušo di ngwadilwe ka retšistara ya semmušo molamangwalo a segwera a

ngwalwa ka retšistara ya go se be ya semmušo)

segalo – 1. Paterone ya segalo goba tlhabošo ya medumo yeo e laetšago dibopego tša thutapolelo go swana le mantšu le mafoko

2. Koketšo. E tliša phapano gare ga ditatamente le dipotšišo, ya ba ya laetša maikutlo a seboledi

3. boleng bja tšweletšo ya lentšu bja go tliša molaetša wa maikutlo wa setšweletšwa sa go bolelwa. Ditšweletšweng tša go ngwalwa, *se fihlelelwa ka mantšu a go tliša maikutlo a mongwadi*. Ka go filimi, segalo se ka hlolwa ke koša goba diswantšho ge di bogetšwe

sehloa– karolo ya go kgahliša kudu, ye maatla, goba ya bohlokwa ya kanegelo; karolo ye ya bohlokwa ga e nape e etla mafelelong

sekena– go bala ka go kitimiša mahlo go hwetša tshedimošo ya maleba (mohl. pukung ya dinomoro tša mogala, go hwetša tshedimošo ya motho yo a nyakwago)

sekimi- go bala ka tsinkelo go hwetša kgopolokgolo (mohl. direrwa tša kuranta)

seswantšho – seswantšho goba sebonwa sa go emela se sengwe

setaele – mokgwa wa moswananoši woo mongwadi a beakantšhago mantšu go fihlelela poelo ye e itšego. Setaele se kopanya kgopolo ye e hlalošwago le boyena bja mongwadi. Dipeakanyo tšeo di akaretša kgetho ya gagwe ya mantšu mmogo le dilo tša go swana le botelele le sebopego sa mafoko, segalo, le tirišo ya kgegeo.

setšweletšwa– *setatamente goba tlhamo ya mohuta wa kgokagano ya go ngwalwa, ya go bolelwa goba ya go bogelwa*

setšweletšwa sa tirišano – dingwalwa tša go ba le mohola (e.g. mangwalo, metsotsoya kopano, pego, difekese

thulano – kgakgano ye e tsogago magareng ga baanegwa goba batho le mabaka a bona; thulano dingwalong e ka rotoga go tšwa dikganyogong tša go thulana goba go mekgwa ye e lego monaganong wa moanegwa

thulaganyo– tswalano ya ditiragalo setšweletšweng; thulaganyo e akanya tatelano le paterone ya tswalano ya ditiragalo le gore di tlemaganywa ke eng

tsebotlhaka (lebelela ditsebotlhaka) – bokgoni bja go bopa lego šomišatshedimošo mererong le dikamanong le go ngwalela merero ya go fapana. Bokgoni bja go hlaloša ditšweletšwa, go dumelela motho go kwešiša lefase la gagwe. *Bokgoni bja gobala le go ngwala*

tlhalošo taetšo- (lebelela le **tlhalošo ya dika**) – tlhalošo ya lentšu ya molaleng, ka fao lentšu le lego ka gona

tlhalošopepeneneng/Tlhalošothwii (go fapana le tlhalošotharedi)- tlhalošo ya seemo seo selo se lego ka sona

tlhalošotharedi(go fapana le **tlhalošothwii**) – selo se se šupšwago goba se akanywago ka setšweletšweng fela se sa hlalošwe thwii

tlhalošontši– ditlhalošo tša go feta e tee tšeo di hlolwago ke ka fao mantšu a šomišwago; ge a šomišwa go se na maikemišetšo, a phekaganya tlhalošo (mohlala. 'ke tla mo lemiša tšhemo' goba 'ba mphile namanyana'

tšakone – ke mareo ao a ikgethago go ya ka mehuta ya mešomo goba dihlopha tša batho ba ba itšego. (mohlala. Lefapha la thuto le šomiša 'morutiši, 'barutwana' bjalo bjalo); ge tšakone e šomišwa go kgetholla batheeletši/babadi gore ba se tšee karolo go kweša bohloko

tšakone ya polelo (meta-language) – polelo ya go šomišwa go bolela ka dingwalo gammogolemareo a thutapolelo; e akaretša mareo a go swana le 'dikamano', 'setaele', 'thulaganyo' le ' poledišano'

tšweletšontšu- tlhabošo lekwagalo ya lentšu go bolela le batheeletši

theopele (kgahlanong le **boithekgo**) – ge le šomišwa thwii, le hlaloša maemo a sediri ka gare goba kgauswi le bokapele bja foreimi; ge le šomišwa ka mokgwa wa seka, le laetša go gatelela goba go lebantšha ntlha ya lekala le tee ya go feta ye nngwe

tshwantšhišo – go šomiša selo go hlaloša se sengwe sa go swana le sona ka boleng (mohlala. 'Thuto ke senotlelo sa katlego.')

tshwantšhišo – papišothwii ya dilo tše pedi , mmolelwana wo ' bjalo ka' le 'go swana le'

tshwantšhokgopolo – mantšu, dikafoko le mafoko ao a bopago diswantšho ka kgopolong go swana le tshwantšhanyo, tshwantšhišo, mothofatšo

tshekamelo ka lehlakoreng le tee – go se kgotlelele goba go ahlola motho, sehlopha, kgopolo goba se se hlotšego pele o ka kwešiša

tshegišo – tshegišo ya ka pejana ye e sa naganelwago, ya go hlakantšha dikgopolo goba ditlhalošo tša go thulana